

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום אֶרֶן שְׁלֹשֶׁת
הַלְמוּדִים הָאֵלֶּה, בּוֹנֵה לְעַצְמוֹ

בִּי"ת נִצְחֵי

זוֹה מִדֵּוֹ שְׁהוֹלֵךְ לְפָנָיו לְעוֹלָמֵי
עוֹלָמִים וּלְנֵצַח נִצְחִים (אֲשֶׁר בְּחַל).

לְמוּד יוֹמֵי

בְּבִלְי יְרוּשָׁלַיִם תּוֹסַפְתָּא
בְּעִרְיָה מְפֹאֶרֶת מְנוקֶדֶת וּמְפַסְקֶת

פרשת בהר בחוקותי תשע"ח

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורשי עם
							התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט

או הרבה כפי הפנאי.

זבחים. פרק שני – כל הזבחים שקבלו דמן דף כג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ" רכא רש"י

לפי אבולו. הראוי לאביבה הכוסו עליו הדינו שחטה. בכנסת. לשון מנין כמו מנסת ערב (ויקרא כז) ואיתקש אבולו למניין. מה מניין מעבדי אף אבילים מעבדי שאם שחטו לעומתם ולערלים הוציאו חוק שאין יכולין לאכול ביד פסול ואפי' זה מניין ודא לפי אבולו בראי קרא כתיב לגבי מניין. ובי לא מקשי נמי. וסביר טמא מת משלח קרבנותיו בדיעבד אלא לזה קרא פירכא נאפ

דפרסין לעיל אמילתייהו דמוקמינן מתניתן
בבבן טמא שרץ אבל כהן טמא מה היצין מרצה
דדא מודה מיהא דלכתחילה אמר דתמא טמא
מת ידחוי לשנו טמא שרץ אמרין ליעל
דשוחטין עליו לכתחילה. ומה פנקוס בו'
בעלים. יחיד: מיתבי. לוקיזי רוחי: מפני שאמרו.
משנה דאם כבדיעבד עליון (פסחים דף פ) שדורין
ועשה פסח בו קס"ד האי טומאת הנוף בעבילים
קאמר ולכתיב נקט נזיר ועשה פסח דאילו שאר
קרבנות אין טומאת בעלים פסול בהן אבל עשה
פסח אביטלו ומצבא נזיר נמי בטומאת טמא
סותר נזירותו וצריך לחזור ולמנות כדכתיב
(מנביר 1) וכי מית מת עליו נזיר ואין ראוי
לקרבנות גלחתי על ששחר יביא חילתה
קרבנות נזירות משמתי שוה תורה ואשכ ויתע
את נזירתו ואחר כך יבא קרבנות נזירות סתרה
וקתני אין היצין מרצה בדיעבד: אלמא נשטאו
כו'. כלומר אם שלח קרבנו ושחטו ושרץ עליו
לא נפטר מפסח שני: הכי נמי. דמרצה ציץ: גנון
שנשטא בהן בשריץ: בחנת טמא פסול ואוקימנא
בשרץ נזיר ועשה פסח והיה לכל קרבנות
יחיד והא דנקט נזיר וקרבנו סיפא נקט דבעי מרצה
נטמא טומאת התהום דהי' זה מרצה וכי גמירי
דזרזר טומאת התהום נזיר ועשה פסח גמירי
לה כבדיעבד עליו טומאת התהום טומאת ארץ
התם מפרש איהויה טומאת התהום כו'
והילכתא גמירי לה דהותרה גמירי ועשה פסח
כדאמרי' כבדיעבד עליון (פסחים דף פ) לא אמרו.
דהותרה טומאת התהום גמירי ועשה פסח אלא
בטומאת המת בלבד: פאי לא למעושי טומאת
התהום דשרץ. אלא דהותרה נזיר לא תריא
שקך דנין קוד מלהכח. טומאת התהום דירבא.
כגון ראה בין השמשות פסול בולה מן היום א'
כולה מן הילה ואין כאן אלא אריה אתה ספק
חצה מן היום חציה מן הילה דהו' לה כשתי ראיות דוב טמא
וטומאת התהום הוא דומעט משום דתמריא דירצאה עליו מגופה. דבעי רבי ב' תמא
כבדיעבד עליון: בהן המרצה בקרבנותיו. של נזיר ועשה פסח הותרה לו טומאת התהום
אם נתמא בהן והיא טמא בבבן אוקימא. לה. לירשא דקתני אין היצין מרצה על טומאת
הנוף ועל קרא נשטא טומאת התהום דהי' זה מרצה: דרמי ב' תמא פליגי הוא. אדוקני
דרום אדוקני מוקיש להאי טומאת התהום אדוקני דאין יחיד טמא מת משלח קרבנותיו
דאבילת פסחים מעבדי תא שמע. תיובתא לרמי בר תמא: ונשא אדוקני. בעיץ כתיב: את
עון הקרשים. פסול קרבנות ירצה בעיץ:

לפי אבולו. למצוה. ולעובדי לא, והתניא, במכסת
נפשתי, למלמד שאין הפסח נשחט אלא למניוין. שחטו
שלא למניוין, וכולו הוא פעולר על המצוה, תלמוד
לומר 'תפסו, התבונן שנה עליו לעבד. ואיתקש אבולו
למניוין. וקני דרום לא מקשי. וכי לא מקשי נמי,
מיהא נמי אית לזו פירכא. ומה במקום שנטמאו
בעלים בשריץ שמשלחו קרבנותיהם לכתחילה, בהן
שלא למניוין, אינו מרצה. מקום שנטמאו בעלים
במת שאין משלחו קרבנותיהן לכתחילה, בהן שנטמאו
במה, אינו דין שאינו מרצה. מיתבי, מפני שאמרו,
נזיר ועשה פסח, היצין מרצה על טומאת דם,
ואין היצין מרצה על טומאת הנוף. במאי, אילמא
בטומאת שרץ, האמרת שחטוין וזרקוין על טומאת
שרץ. אלא טומאת מת, וקתני אין היצין מרצה,
אלמא נטמאו בעלים במה, אין משלחו קרבנותיהם.
לא, אי דאיטמו בעלים במה, הכי נמי. תמא במאי
עסקינן, גנון שנטמא בהן בשריץ. אי הכי, אימא סיפא,
ויקמא טומאת התהום היצין מרצה, הא תני רבי
תייא לא אמרו טומאת התהום, אלא למת בלבד.
למה, למעושי מאי. לא, למעושי טומאת התהום
דרשינן, לא, למעושי טומאת התהום דירבא. ואפליה הא
דבעי רמי בר תמא, בהן המרצה בקרבנותיהם הותרה
לו טומאת התהום, או לא הותרה לו טומאת התהום.
תפשוטי דטומאת התהום הותרה לו, דהא תמא כתיב
קיימין. דרמי בר תמא, ונדאי פליגא. תא שמע,
ונשא אהרן את עון הקרשים, וכי איזה עון נשאו,

ושולחין קרבנותיהם ביד שחורים איהו רציו ציץ שרץ וגם טומאת התהום נמי לא שריא
לזו למיעבד אינהו גניפויהו בין דשוחטין וקתני עליון ומזו למיעבד ע"י שחורין ועוד
יש לפרש דמיידי בבבן שקבלה דם בטומאת התהום דמת שמרצה לכתחילה לזרזק ולא
מחרירי אשחורין אפי' איכא כהן שחור הא טומאת דיהא לפרש כבדיעבד אלא מחרירין
אשחוריהו וטומאת דיהויה היא בעיבור וכי ואי גמירי צריך לפרש בפרק כבדיעבד עליון (שם פא)
דבעי דתם כהן המרצה בתמיו הותרה לו טומאת התהום או לא הותרה והיא אוקימנא
לה את קיימא לן ממועדא אפי' בטומאת אלא אי יכול לזרזק בטומאת לכתחילה קמבעיא
ליה כדפרישתי ואפי' איכא שחורין: **טומאת** התהום דירבא. פיה כהן ראה בין השמשות
של יג ספק בולה מן היום א' כהן הילה ואין כאן אלא אריה אתה ספק חצה מן היום

הכא נמי נייטי קזי לישק מהקשא ועוד שחתי חיכי וליק טמא רש"י יחיד רבי וסמא
מת יחידו הוא טמא גופיה רחידו יליף על יזי מתוך וכו' האי גונא חשב בבבן אלא בפרק
איהו מקומן (לקמן דף גא) דקאמר לו כדם כשר הואיל ולן כשר באומרו ודבר הלמד
בבבן אף אתו חור ומלמד בקל דחומר' ודלפי דבעיא דאם באיזו מקומן תמא וכו' אמר
רש"י קאמר ועוד יל דהאי טמא אפי' אינו בבבן
אב דאי היו בבבן אב א"כ יאכל ביחיד כבדיעבד:
וקני' דרום לא מקשי. וקני' דרום תמא' הו'
תפליגי אמתי' דתמיו נשחטו (פסחים דף סא) דתנן
השחטו לערלים ולעומתים פסול לא נמי סבירא
לזו כו' ונתן לזה דא דקאמר הש"ס כבדיעבד
עולין (שם דף טז) דמזדה ר' נתן היבא דברא
לא חזי: **מפני** שאמרו נזיר ועשה פסח. אינ'
דפרשי' קני' דרום תמא' וכו' דהאי אפירכא סתמא
סמך דנטמא טומאת התהום מרצה (דרכי) עלמא
אלא לזרזק טומאת התהום מרצה) והילכתא גמירי
לה למצוה כדאמרי' פרק כבדיעבד עליון (פסחים פ) וכן
ברייתא דר' חייא לא אמרו טומאת התהום אלא
למת בלבד בפרקי תמא הנה לרבי יוסי: **אלמא**
בטומאת מת **בעלים** וקתני אין היצין מרצה.
וקשיא לוקיזי דדקא אמרו איש איש למתה: **לא**
למעושי טומאת התהום דירבא. ואת' רמי קשיא
ברייתא דר' חייא לא אמרו טומאת התהום
אלא למת בלבד וכו' איטמינן כהן טומאת ירצה
לא מרצי ותיקרי דר' חיים דמיידי במת כשבעי
והו' בטומאת שרץ דשוחטין וזרקין ולא מרצי
משום דמנכפין במתכפין והשחט תמיד כשבעי
דלא מרצי וטמא מת בארמינן מרצי דהיינו טמא
דכשבעי' יכול לעשות סתרה על ידי שלח
דזרזר למיכל לאורחא אבל בראשון לא אפשר
חלקו לעשותו סתרה אבל בדיעבד כשר ומיידי
ברייתא דר' חייא (בטומאת התהום דאי איטמינן
כהן בטומאת דאי של שרץ או במת כשבעי
שלו אינו מרצה ביחיד אפי' בדיעבד בשריץ ומאי
מרצה בעיבור בתמיו) דהאי טומאת מתכפין
וציבור טמאי שרץ או כשבעי של מת לא עבדי
בטומאת אלא שולחין קרבנותיהם על ידי שחורין
כיון דחזו לאורחא אבל בטומאת התהום מרצה
כהן ביחיד אבל בעבילים אף טומאת ברייתא
דר' חייא בבבן דשוחטין וזרקין על טמאי שרץ

ושולחין קרבנותיהם ביד שחורים איהו רציו ציץ שרץ וגם טומאת התהום נמי לא שריא
לזו למיעבד אינהו גניפויהו בין דשוחטין וקתני עליון ומזו למיעבד ע"י שחורין ועוד
יש לפרש דמיידי בבבן שקבלה דם בטומאת התהום דמת שמרצה לכתחילה לזרזק ולא
מחרירי אשחורין אפי' איכא כהן שחור הא טומאת דיהא לפרש כבדיעבד אלא מחרירין
אשחוריהו וטומאת דיהויה היא בעיבור וכי ואי גמירי צריך לפרש בפרק כבדיעבד עליון (שם פא)
דבעי דתם כהן המרצה בתמיו הותרה לו טומאת התהום או לא הותרה והיא אוקימנא
לה את קיימא לן ממועדא אפי' בטומאת אלא אי יכול לזרזק בטומאת לכתחילה קמבעיא
ליה כדפרישתי ואפי' איכא שחורין: **טומאת** התהום דירבא. פיה כהן ראה בין השמשות
של יג ספק בולה מן היום א' כהן הילה ואין כאן אלא אריה אתה ספק חצה מן היום
חציה מן היום חציה מן הילה דהו' לה כשתי ראיות דוב טמא
וטומאת התהום הוא דומעט משום דתמריא דירצאה עליו מגופה. דבעי רבי ב' תמא
כבדיעבד עליון: בהן המרצה בקרבנותיו. של נזיר ועשה פסח הותרה לו טומאת התהום
אם נתמא בהן והיא טמא בבבן אוקימא. לה. לירשא דקתני אין היצין מרצה על טומאת
הנוף ועל קרא נשטא טומאת התהום דהי' זה מרצה: דרמי ב' תמא פליגי הוא. אדוקני
דרום אדוקני מוקיש להאי טומאת התהום אדוקני דאין יחיד טמא מת משלח קרבנותיו
דאבילת פסחים מעבדי תא שמע. תיובתא לרמי בר תמא: ונשא אדוקני. בעיץ כתיב: את
עון הקרשים. פסול קרבנות ירצה בעיץ:

היצין והתענות של האדם הוא בדבר שבא עליי עבודה וגייעה דווקא.
מנאמר שבת פרשת בחוקותי, ה'תשכ"ה

זבחים. רש"י – כל הזבחים שקבלו דמן דף כד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ" רכה
 רש"י תוספות

1 וז הוי קרא שליש וא"כ ליהו שלשה כחובין הבאין באחד ולמאי דפרישתי אתי שפיר
 2 דמיתה דמתוסר בגדים לא מיתורא אלא משום דאשכחן דודי מיתה ולכך אמרין ולא
 3 ילפינן מיתה מהא דקרייה רחמנא וז ולפירוש הקונטרס ירליץ מבעיא קשה דהיה ליה
 4 שלשה כחובים הבאין באחד ובקונטרס דודי מיתה למישר משום דודי ושלח
 5 פירש יום והגלים שני כחובים הבאין באחד הוא

6 מתוסר בגדים גופיה לא כתיבא בהי מיתה אלא
 7 משום דוד הוא דהא מנייהו נטק ואי איפשר
 8 לומר כן בדריחא אשכחן מיתה במחוסר בגדים
 9 בפרשת ואתה תצוה מיוחד פירוש הקונטרס על
 10 כרדון עיקר דרבסנהדרין סוף פרק הגשרוף (ף פג)
 11 ושם ר"ה איך יליף בהדיא מתוסר בגדים במיתה
 12 משום דהו לזה ורמז איהו דאמר גופיה מיתה
 13 כחובותן עליון תצוה דכתיבא בפרשת ואתה
 14 תצוה מפרש דוד יעקב מארילובש דבמנסים
 15 כתיב וקרא דחזרת לירושלם מניה ברש פירוש
 16 בסנהדרין א"ל דהרשב"א דודי מיתה עליון
 17 דהו לזה ורמז אינצטרך לשאר בגדים מניה לא
 18 היה ילפינן מנסים ולא כתיבא בהדיא פרשאה
 19 מיוחד למאן דמריב בימא (הה) פג מנסים מזה
 20 דהו"ר י"ז מוסף על בעז ראשון קשה מיתה
 21 דכתיב רחמנא בני מנסים למע לי ועוד קשה
 22 לפירוש הקונטרס רליהו"ר הרצפא שלח דחייך
 23 שלשת זבחים: **הואיל** ורצפה מקדשת. וז
 24 קדישה כדפרש בקונטרס ואי"ג רשלמה בה
 25 קדישת דוד קדישה כדאמר לקמן בשמעתא כי
 26 הדיש דוד וכו' ובידושהו דפרי ב' שבועות
 27 אמרין דוד זה מלך זה זה הארץ קשה שפירש
 28 בקונטרס שקדישה בשתי תודות ובשור אנו כן
 29 דעוהו אחיה מקדשת בשתי תודות או כו'
 30 מנחה כדאיכא בשבועות (ף טו). **הואיל**
 31 ורצפה מקדשת. פירוש המקדשת האדם לעבוד
 32 עבודה שם דאנו יכול לעבוד במקום אחר וכלי
 33 שרת פירוש בגדי כוונה מקדשין האדם לעבוד
 34 עבודה מהלכי שרת לאת דבר וחוצין בלכן
 35 כלי שרת דהא כתיב על בשור כדאמרין לעיל
 36 (ף טו) וכו' כוונה קיר לזה כלי שרת כדאמר
 37 לעיל (ף טו) וכו'. ושתדא בכות שר ובכלי שרת
 38 ובקונטרס פ"י שבכלי שרת משום שלח דוד
 39 חוצין בין כותן לכלי שרת בקבלת דהם כדכתיב
 40 ולקח הבקן ששהא לקחה בעצמו של כותן ואם
 41 תאמר מחדשיב ליה אחי חציצה ולעיל נמי
 42 דפריך ותפוק לי משום חציצה וגבי הווא דכריך
 43 ידה בשריאי (פסחים דף גו) אלמא לקחה ע"י
 44 ד"א לא שמה לקחה וכו' לולב הגזול (סוכה דף
 45 לו) קאמר רבא לקחה וכו' רבא אומר
 46 לקחה ויש לומר דההם ולא מיידי כגון דכריך
 47 ידה בשריאי ונטול לולב דוא ד"א לא הוי לקחה
 48 אלא כדריך ליה ללולב כסודרא ונטול אבואו
 49 ענין מיידי רבא ראיא מאוובו כותן צריך לומר מתוך
 50 ששנתא דההם דקאמר רבא גופיה מן מינו אנו
 51 חוצין על בשאנו מנת חוצין ואמאי הא לקחה
 52 ע"י דבר אחר שמה לקחה ושמא דוד מנייהו רבא
 53 ולמאי דפרישתי נחא דכריך רבי ליה ללולב כסודר
 54 א"ע על פ"י שאנו חבור דודי מנו רבי די ולהכי
 55 חשיב ליה לקחה וקשה תוספא מחדאי דומא (ף
 56 טז) דקאמר רבא מורק בתוך מורק מדו מאי קא
 57 מבעיא איה ליה כי דאי גונאן היא לקחה על ידי
 58 ד"א שמה לקחה רליהו"ר חייבין בית די לפימיו ויש
 59 לומר ד"א אחי ליה חיצון ברופנו שמשטל
 60 הפימי על ידו הכי נמי דהויא לקחה מטעם בית די אלא בהמאי עסקין כגון שושא חדיצין מתחזין ולא מנחי כללי לפימי.

1 שני כחובין הבאין באחד. דבתרייהו כתיב קראי למיתה בסנהדרין באלו חן הגשרוף
 2 וטובא קשיא לי בנהו דהא דמה לו ללמוד מןן הא מיתה בגופה כתיב דכין דוד הוא
 3 והוה הקרב יומת דהא מתוסר בגדים נמי הכי ילפינן ליה בסנהדרין אין בגדוהן עליון
 4 אין בחובותן עליון והוה דוד ורמז דודי א"כ ידלול עבודה לא ניפק מניה דבדלול נמי
 5 קרא טובא איכא: **הואיל** ורצפה מקדשת.

6 לעמוד לשרת שהי' דוד קדישה בשתי תודות
 7 ובשיר של פגעים בדרמאמין לקמן בשמעתא כי
 8 קדיש דוד כו'. וכלי שרת מקדשין. כדכתיב
 9 ומחוסר יקדשו אותם (במזכר ז) ולא יזא דבר
 10 חוצין בין כותן לכלי שרת בקבלת דהם כדכתיב
 11 ולקח הבקן ויקרא ד' ושתדא לקחה בעצמו
 12 של כותן וצ"ב. ולמתי מנחתי חציצת כלים
 13 ובחנהו ורגל כבירו לפי תסודר שנעשה בה. דלא
 14 מינא דכשר אדם הוא. ויכו' דאנו מנחא אדם
 15 כלל הוי חייב בשאנו מינו וחוצין רגלו אחת על
 16 האבן. ששומטת על הרצפה ואינן מן הרצפה
 17 נידללה. אבן אחת מאבניה מקביעתה
 18 ותמוענתה ברצפה: נידללה. לכאן ולכאן:
 19 נעקרת לגמרי הרגומא ריאת שם ועמד גומא
 20 ועבד: כי קריש דוד. שהיה מקדש אותה בזה
 21 תודות ובשיר של פגעים כדכתיב במש' שבועות
 22 (ף טו). **היב** תיבע ליה כל העוהו בזה
 23 ששטלה על הרצפה שירות ככך. מן מיה
 24 אורח ארטא ומקרי שירות או לא: **כאבעני**
 25 ולקח. כדכתיב ולקח הבקן מרם ושתדא כאבעני
 26 נתן על קרנות השלול הכותב לאבעני בין קבלה
 27 לזרקה ודרושה לפינו ולדוריו לומר שלא היו
 28 אלא בימין דילפינן לקמן בשמעתין כל מקום
 29 שאמר אבעני אלא ימין: וכו' מאהרי ד'
 30 בקבלה. קס"ד דאם נאמרה בה די הוא ש"ס
 31 מודה בה אבל כאבעני לא יליף בה ימין לקמן
 32 בעי לא משענין ליה: **אלא** כאבעני ונתן בו'
 33 הוא מורדאן ד' דרוקת השאת בעי ימין:
 34 ור"ש. דאמר א"ה הוה כתיב בה די הוה ליה לה
 35 ימין ומאבעני לא יליף ממה נפשך א' אית ליה
 36 ג"ש. דילפינן די' דקדישה ממוערת שבועות די'
 37 על דבן דה' דהימנא א"ה כל מקום שכתוב בה
 38 אינה אלא ימין: כי לא נאמר די בקבלה מאי
 39 הוי. הרי נאמר בה אבעני וילף אבעני אבעני
 40 נמי מדהם דכתיב במזווע ועבל דבוק את
 41 אבעני והימנתי ה"ל לעולם לית ליה ג"ש וח"ק
 42 וכי נאמר די ימנתי בו': אלא אמר רבא לעולם
 43 אית ליה ג"ש וח"ק וכו' נאמר בה די בקבלה. א'
 44 דהא כתיב די שהיה ארחת לאחור בכלי וקלכל
 45 דהם את חובי מלמדש נמי אקבלה והואיל
 46 ולא נאמר כאן די אלא אבעני ואי אפשר לקבל
 47 דם בכלי אבעני למדה ע"כ משום נתינת הוא
 48 דכתיב בה דהם אבעני ראו לה ולא מנחא קבלה
 49 מנצב שאף אבעני לא נאמר בו לפיכך קיבל
 50 בשמאל כשר: אוי. מנו ששטיש לרביש של
 51 חרש שקורין מאנציק: ומקבל בית. כההוא אוין
 52 מקבל אתה דהם אבעני שנתבש לחובה
 53 ונשאת את המורק ומקבל.

60 **ימין**. אלא אמר רבא, לעולם אית ליה גזירה שוה, והכי קאמר, וכי נאמרה די' בקבלה, הואיל ולא נאמרה די' בקבלה אלא אבעני, ואי אפשר לקבל באבעני, קיבל בשמאל פשר. אמר ליה רב סמא בריה דרב אישי לרבינא, איפשר דעביד ליה און לשפת מורק, ומקבל בה. אלא אמר אבי, במקרא

רכו זבחים - פרק שני - כל הזבחים שקבלו דמן דף כד עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
 תוספות

במקרא נדרש לפניו ולאחריו קמפילגו. הא פלגיני אמוראי בפרק השואל (במי דף גה) במקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו ופרץ ממתני' השואל לא מצי למינר דהיא ריש דלא דריש קרא לפניו דהוה דהוה מטעמא דהוי' מוסף על ענין ראשון ותודה ויש בדאמרן בתקונין רבה ומתוח' דף טו) היינו טעמא דריש והביא ורו מוסף על ענין ראשון וגבי קרא ותנין לא אמרנן ורו

נדרש. ריש סבר מקרא נדרש לאחריו ולא לפניו הילכך אצבע אנתן דכתיב בתריה קאי ולא אולקח דכתיב לקמיה ורובן סברי מקרא נדרש לפניו ולאחריו: **בפיסקא** מרובה. מצינת מכלל דברי אביו ומכלל דברי חבמינ'. כל מקום שנאמר **אצבע בקבלה**, ולא בנתנה כגון האי קרא ולעיל דר' אלעזר בר' ריש דריש אצבע אולקח דהיינו לפניו ולא אנתן: **שינה** שקבל בשמאל וקאמר לו מניקום שנתב' שם תתנו ולא במה שלא נכתב בה ולקחת ספר פה. בפר המעלות כתיב: **ולא לפני פניו**, דלא דריש להאי אצבע דמילואים אולקחת ולא לאחריו דריש להאי אצבע דהטאת יחד (ויקרא ד) אנתן דהיינו פליג דאמבא דאבת סבר לאחריי ולא לפניו אודרובן דאנינו סברי כן לפניו כן לאחריו: **אצבע** כגון הבזק או הכהנים: **תרי' בעיני'**, וכוונתה כגון האי קרא דכתיב גבי וירקח טמאת ולקח

במקרא נדרש לפניו ולאחריו קמפילגו. אמר אביו, הא דרבי אלעזר ברבי שמעון, מפקא מרובה ומפקא מרובנו. דתינאי, רבי אלעזר ברבי שמעון, אומר, כל מקום שנאמר 'אצבע' בקבלה, שינה בקבלה פסול, בנתניה פשר. וכל מקום שנאמר 'אצבע' בנתניה, שינה בנתניה פסול, בקבלה פשר. והיכן נאמר אצבע בנתניה, דכתיב 'ולקחת מדם הפר ונתת על קרנה, למזבח פאצבעו', וקסבר מקרא דריש לפניו, ולא יתקין, כל מקום שנאמר 'אצבע' ב'בונה', אינה אלא ימין. קא סלקא דעתין, תרתי בעיני', דכתיב 'ולקח מהן מדם החטאת פאצבעו', וליף מ'מוצו', דכתיב 'ומכלל הכהן את אצבעו הימנית', ודרי קמפיה, דלא כתיב בה אלא 'ב'בונה', ותנין 'קמיין בשמאל פסול'. אלא אמר רבא, או 'אצבע' או 'ב'בונה'. אמר ליה אביו, הרי הולכת אפרים לקבש, דכתיב בהו 'ב'בונה', ודכתיב 'ולקחית את הכל (והקמית) המזבחה', ואמר מר, זו הולכת אפרים לקבש, ותנין הנהל של ימין בשמאלו, ובית עזריה לחיין. פי' ארמיין, או 'אצבע' או 'ב'בונה', דכתיב בהו 'ב'בונה', ודמיין מוצו. ודרי קמפיה, דכתיב בהו 'ב'בונה', ודבר המעשב ככפרה הוא, ותנין, קבל בשמאל פסול, ודבי שמעון מקשרי. רבי שמעון, תרתי בעיני. מי בעי רבי שמעון תרתי, והתינאי, רבי שמעון אומר, כל מקום שנאמר 'יד' אינו אלא ימין, 'אצבע' אינו אלא ימין. אצבע לא בעיני הבונה, בהנה בעיני אצבע. ואלא, בהן למה לי, כ'בונה'. ודרי וירקח דלא כתב בהו אלא ב'בונה', ותנין ורק בשמאל פסול, ולא פליג רבי שמעון. אמר אביו, פליג ב'ביתא, תינאי, קיבל בשמאל פסול, ודבי שמעון מקשרי. ודרי שמעון פסול, ודרי שמעון פסול. אמר רבא, ד' וד' לקמיה, ורגל רגל' לחליה, און און' לרעינה, למה לי. מרובה בר בר תנה נפקא, תד לקמיין, וחד לקידוש קומיין.

דריש ותנין דהייק ותקן דרק בשמאל פסול. אפילו בשרא ובזוח לא פליג ריש אמר אביו פליג ב'ביתא ופשי' ורק בשמאל בשאר קרבנות אבל בחטאת מודה ריש דבעי ימין כדאיחא בביריחא לעיל דהקשה דרבי ר' יעקב מ'מורליש מאי קשיא אבונה פליג ריש בביריחא נדי אלא כתב אלא כהנה פליג תריא מתיקא דזאת דהורה דאמר לקמן סוף דם חטאת (דף עגא) ובמתנות סוף התורה (דף פג) מה חטאת אינה כחא אלא מן החולין ובוים ובזו' דהימנית אף כל וכו' ודרי יד הימנית מרובה בר בר תנה נפקא דכל מקום שנאמר אצבע וכוונתה אינה אלא ימין ומשני כד נסבה או נמי סבר לה כרש' דבחרה בעיא אצבע משנה היא ליקמן פרכת חטאת הימין דקרבנות מחטאת הדשי' לו רית דלא גרסינן דדרי וירקח דהיינו משנה בשום מקום אלא הימין דדרי (סח) דתנין כל הפסולין משולקן מליקתן פסולה ואין מוטבאן בגדים אביית ובחליעה מלק בשמאל או בלילה כו' והישי' הביאה בקטרש שבו דרך הישי' לקטר כהנה משניתי והפרישים טעו וכתבו מניקום מליקה וזיקה ועופת לא אתו בדקשא דזאת דהורה דאמר וירקח בשאר קרבנות פסול שפיר בשמאל דליף בוקשא דזאת דהורה כדמשנינו שיליה דו' חטאת ולקחת דף עגא) ובסמך נמי גרסינן בביריחא מלק בשמאל פסול וריש מבישר ועד אמור רית אפילו גרסינן ורק מצינו למומר דהזאת את דזאת התורה ומפיק ימין מחטאת

סבר לה כרש' וכוונתה בעיא אצבע ארש כל לא סבר לה כוחיה למליף ימין בוריקה משאר קרבנות מחטאת משום דהייק לא ליפין מחזאה וקשה על זה מעיקרא כי פריך דדרי וזיקה דלא פליג ריש דלמא היינו משום דליף מתיקא ויש למנר דיערפא' משני פליג בביריחא וקשה לפר'ת דאפילו גרס בביריחא מלק על כרחין אמת הוא ומכשרי ריש וזיקה בשמאל כדרכוב בסוף ב'פ'ק (לעיל דף יא) דאמר ומאי טעמא דריש בא לעובה בכלי עבודה כשאל כשאל בוריקת אשם דבקבלה לא איירי דאפי' אצבע נמי לא בעי ימין בקבלה לריש דאמר לעיל וכו' נאמרו יד בקבלה (ל'ש) כן וצריך לתרץ דהאי גזנא סבר לה כוחיה בחדא ואם האמר לפירוש רבינו תם שם גרסינן מלק את מליקה פסול דחולין (דף כב) ימין אפילו לריש מרתיב ואת השני יעשה עלה כמשפט דרשינן כמשפט חטאת בהנה דאינה אלא מן החולין ובוים ובזו' הימנית והרום נמי פריך ימנית מרובה בר בר תנה נפקא ומשני ר' דבי כדכונה בעיא אצבע ויל' מליקה שיהא כנגד שחיטה לא נפקא והרום בחזא מיירי דבעיא ימין אבל מתיקא לא ליפין כדמשנינו מחטאת בהנה ולכך איצטרך נמי כמשפט דרש' תא' הדזאת את סבר אמר רבא דפליג עליה דריש לעיל פסול בקבלה כשאל משום דמקרא נדרש לפניו ולאחריו ומוקי אצבע דכתיב שם ואתא עמ' על קבלה ולידו שפיר מליקה בימין מחטאת דקבלה לא שייך למליף דליתי' בעוף וליפנין מליקה אבל ריש דאמר קבל בשמאל כל ולית ליה ימין בחטאת בהמה אלא בחזא לחודו בשלת דהזאת את

העם מקום החוקר כמלפי המוליק ודבי שפיר שלא דראת החוקר' המעב' כפרה. ומצינו הדואה של מצורע כגון קמיעה אבל חולכת איברים דלא מעבא כפרה דהוא עצמו שלא דקטרו' אימורין כשר לא בעיא ימין. קבלה כתב בה כהנה. דכתיב והקריבו בני ארץ הכהנים ואמר מר זו קבלת הדם. ואלא כהן לפה לי. בקבלה הא כתיב בני ארץ או לא לאמרי' אנת: **אצבע** וכוונתו בבני כהונתו ידו ולא בשמאל פסול וריש מכשרי. אשאר כל הזבחים דלא כתב בהו אצבע אלא ורק הכהנים אבל בוריקת חטאת מודה ריש כדאמר לעיל אצבע ותנין שלא תהא נתנה אלא ימין: **ואלא** וריש רבא. מנחות ב'פ'ק (דף י) די דקמיעה בפרשת מצורע עשיר כתיב על גזן און הימנית ועל כהן דזו הימנית ועל כהן רגלו הימנית קימית ותייא הוא כדמשפ' דתום קראמר רבא די דמצורע אתי לג'ש למינמר די דקמיעה מינה שרואה בימין והיכא כתב די בקמיעה וימלא כפר מנחה לחליצה. שרואה בימין: **למה לי**. די בקמיעה: **מרובה בר בר תנה נפקא**. דהא כהונה כתיב: **לקידוש קומיין**. בכלי שרת שהיא בימין שיאזו הכלי שרואה מקדש בו ביודו הימנית ולרבי

ולרבי חזקוני, וחד לקידוש קומיין. ולרבי חזקוני, וחד לקומיין, תד לקמיין, וחד לקידוש קומיין. ולרבי חזקוני, וחד לקומיין, תד לקמיין, וחד לקידוש קומיין.

כשם שישנן אותיות הכתיבה ואותיות החקיקה הגשמיות, יש דוגמתן ברוחניות באותיות שבנפש המדברת שבאדם. ממאמר שבת פירשת בחוקותי, ה'תשכ"ה

זבחים. פרק שני – כל הזבחים שקבלו דמן דף כה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ" רכט רש"י

1 ולרבי שמעון דלא בעי קידוש קומין, כדאמר בהקומין רבה (מנחות דף כו.) שלא בבלי
2 שרת סוסלה ורבי שמעון מבושליה ולרבי נמי ר"ש בעי קידוש קומין, דאיבא אמוראי
3 דרפליגו דהם במילתיה דר"ש ואיבא למדי דהל מודים בקומין שמעון קידוש וכי קאמר
4 רש של כשרה הקהלה קאמר אן טבלי מתוך בלי שרת לאחר שקידוש הקהלה בידו:

5 **בשמאל קאמרינו** בשנה. לקדש ולא עורף קידוש
6 בשמאל מקבלת הים ומבשר לה רבי שמעון
7 בשמאל: אי לקמינה גופה. שחאה בימין ולר"ש
8 לא נפקא אלא מזה מקום הבחן דהא אמרו לעיל
9 דבעינן להיב שמעון קאמרינו מדר' יהודה נפקא
10 מאי נפקא רד' שמעון. ומבשר הקטרת קומין
11 שלא בבלי אם העלן למזבח בידו אמר קרא
12 במנחה קדש קרשים ויהא להכי איתקש מנחה
13 לחטאת ואשחא לומר לך בא לעובדה ביד עובד
14 בימין חטאת שוריקת דמה בימין בנתון אבצע
15 ולא בבלי ועביה ימין דרכיה בה אבצע והכונה
16 בא לעובדה בבלי עובדה אבצע אבשח
17 שוריקה בבלי והיא כשרה בשמאל לר"ש
18 כדאמר לעיל דרק בשמאל פסול רד' שמעון
19 מבושר אלמא אי בעי רבי עבד אי בבלי עבד
20 וממלא נפקא קמרינה בימין דהא עבודת די היא
21 ולא עבודת כלי. לקומין דמנחת חומא. שחאה
22 קמרינה ויהא רחיל ואי' שמעון, ויהא חטא
23 דמנחת (דף קט) ביון דהא אשחא מנחת חומא
24 טענה שמן ולבנה שלא היא חטא נשבר ומפני
25 מה לא הטעינה שלא היא קרבנו מחדרי סודא
26 קמרינה שמאל תתכשר כה מדי לר דרבא
27 כולה שמעתי מנחות: **באתני** נשפר על
28 הרצפה. מוציא דרומה שלא נתקבל בבלי גמ'
29 חתרה יקבלנו. שאם נשפר מן הצואה על
30 הרצפה ואספו פסול שדתי לא נתקבל מחפר
31 דאי סיד רחיל אי' מים דרביבא במתה דרבישין ליה
32 כדרכיה דמשמעו מקצת דהם יקבל דאמרו רב
33 בו: נועיין. אות מתיבה זו ומסופין אותה על
34 החיבתה ודושייה אית בסדר זמנא: בשפטיב
35 שרייה כתיב. ולא בקבלה: דהא ליתיה לבוליה
36 דם. שבה ניתן ממנו על הקרנות: כסין לפעלה
37 שלא יפול דם הסבין על המזוק: ורבי אחי.
38 סבין: אשפת מורק, אלא לתוכן: כפורי חוב. ורבי
39 למזוקין סבין עורא על שם קנתה כדאמר
40 במסכת חולין (דף קז) אי איבא בליחא אפריסא
41 למפריחא אי ובעי להפריח ידיה הוהא בריסא
42 גבי נידון קיסר (גיטין דף נוג.) צריך שיתן
וירדין

1 העוף נמי לא היה בעי ימין במליקה אלא בחוזה חוקא וא"ת דרין ר' שמעון פליג. במליקה
2 א"כ מתני' דפרק חטאת העוף (לקמן דף סח.) ודמל בשמאל בו לא אחיזי כרבי שמעון. דהא
3 על כרחין כרבי שמעון אחיזי מתקנתו סיפא או בלילה אינו טעמא בגדים אבית הבליעה
4 ומפרש טעמא משום דכל שפסולו יקבש אינו טעמא בגדים אבית הבליעה ומפרש בגמרא

5 זכרון דבר. וזוהיטה מותרת את האיסור פי' שאם
6 עלה לא ידיר חזינו כרבי שמעון דלרבי יהודה
7 נשחטה בלילה תרד דנמטת לה מואת היא
8 העולה בפרקין וי"ל דהחזיא חנא סבר לה כותיה
9 בחזא לפני עליה בחזא אי מאי רבי יהודה
10 מודה בשפלות ולא ירדו משום לילה דכין דהה
11 פסולן בקדוש ולא כתיב שלשה מיטעו אלא
12 בדבחה וא"ת דבריש מנזח מקדש (לקמן דף פג.)
13 מפיק רבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי ממעלה ובבבסי
14 דמנזח מקדש את הרואי לו ומאן דיריש מבבסי
15 פסול כדאמר רבנא יתור מנבחה וי"ל דרבי יהודה
16 סבר כדאמר דרדשי מעלה ולא דרביבבסי וא
17 משאר הרשות דהתם ורבינו שמואל מיישב
18 גירסת הספריים ומפרש דהי' זריקה ולא כתיב
19 אלא כהנה ותנן דרק בשמאל פסל ולא פליג רבי
20 שמעון דמבינן ותנן כל הזבחים שקבל בשמאל
21 פסל כל שכן וריקה שחאה עיקר כפרה ולא פליג
22 רבי שמעון כי אם על בקבלה וי' דהא פליג זריקה
23 הזה היה לה לאשחתינן באי חתוראי דמבשר ר'
24 שמעון בוריקה וכישי בקבלה רביע אי מיני לפרש
25 הכי לישן ותנן דרק בשמאל פסל הוא דאמר'
26 בפרק כל הפסולין (לקמן דף לב.) קבל בימין ותנן
27 בשמאל חזור לימין ויהי משום הוריקה דבעי
28 ימין דאי משום הולכה מפני מה הא לא כתיב בה
29 אבצע ואמאי פסול רוח דרבי שמעון הזה ליה
30 לפלוגי ולהכשיי משום עבודה שאפשר לבלעה
31 הואא במחשבה לחתוראי קאמר יתור לימין שלא
32 יעשה זריקה בשמאל אבל בדיעבד דרק בשמאל
33 כשר אינו משום הולכה נמי קאמר לדתחלתיה
34 יתור לימין אבל בדיעבד כשר אינו מירי חטאת
35 דמוהי ר' שמעון דבעי ימין בוריקה וא"ת וכיון
36 דליפנין אבצע דחטאת בנודה שיה מאבצע
37 דמוערת דהיא בימין היכי ליפנין נמי בשאר
38 קרבנות מחטאת בדיקישא אלא חתורה הא
39 פלוגתא דאמוראי היא בריש אידוה מקומן לקמן
40 (ד' א) דאי ברר הלמד משהיה חזר חזר ומלמד
41 בדיקש ואו לא ותיאח מתוך כך דכל שכן גניוא
42 הבא טפי דהכי פריך דהרי זריקה דלא כתיב בה
אבצע ולא פליג ר' שמעון דררשי' זיין

1 מחיקשא דחטאת הניחא למאן דאמר דהי' חזור ומלמד בדיקש אלא למאן דאמר אין חזור ומלמד בדיקש אמאי לא פליג ר' שמעון דהשתא אי דאמינן דחולין
2 (דף כב.) סבר לה כרבי שמעון דהכונה בעיא אבצע היינו כמאן דאמר חזור ומלמד בדיקשא אבל רבי שמעון דמבשר בברייתא הבא בשמאל בוריקה לא בעי למפיק ימין בדיקשא דזאת
3 התורה מחטאת דסבר דזריקה מחאה לא ליפנין ואידך שריטא דמשני כפרק התורה (מנחות דף פג.) כדי נסבה הי' כמאן דאמר אין חזור ומלמד בדיקשא ומיהו בפרק קמא דחולין (דף כב.)
4 לית שריטא אידך סבין דחטאת (דף צח.) משני תריהו ומיהו אפשר דהבא מדר' כולי עלמא דחזור ומלמד בדיקשא בנין דומערות וילי דהוא מביא ראשון ויתריין
5 גאן תריסר כמאן דרביבא בא לעובדה ביד עובד בימין חטאת היינו שיקד ומיהו נפיה מגייריה שיה דמוערת ליה ואם תאמר אמאי פריך זריקה דלא כתיב אבצע אלא חטאת
6 ופסולה ולא פליג רבי שמעון (מתוך מן) נהי היה ליה למפיק אמאי פסל יהיה חטאת בעי אבצע בברייתא כדאמר באבצע ולקח וגם אמרו דהא סבר בוריקה נדרש לפניו אבל מכתובה
7 לא יליף ותי' פסל בוריקה שמואל בשאר קרבנות מחיקשא דזאת חתורה אי' נמי פריך מר' שמעון ותיא' לי דמוערתן לא היה בעי למפיק' דהוא מצי למפיק' דטעמא דרבנן אלא משום
8 דאבצע נדרש לפניו וברייתא דתני באבצע ולקח דלרבי ר' שמעון נקטיה וטעמא דרבנן דפסלי שמואל בקבלה משום דכתיב ולקח הבהן מן דם וסביר רבנן כהונה לא בעיא אבצע וכן
9 משמעו פר' דם חטאת (לקמן דף צח.) ופריך ימין מורבה בו ר' נתן נפקא ומשני ימין כדי נסבה ואיבעית אימא כר' שמעון דאמר כהונה בעיא אבצע מכלל דלרבנן כהונה לא בעיא אבצע
10 ולכך הוצרך לשנויי כדי נסבה ולרבנן דכתיב בהו בוריקה בשאר קרבנות כהן שמעון ימין ולא צריך למפיק' משום מאבצע דחטאת. כור'ך.

1 **והועיין** ומסופין ודושיין. אל שיק למפיק' סבינא דריפא אפסאק קרא' אלא בשמורח חיבה אתח כי דהיא דיש תולין (כ"ב דף קיא) ואם תאמר תיפיק לי דמוערתים דם כסין כל שכן
2 שעל הרצפה ויש לומר דירלמא דם כסין גרע משום דנתקבלה בפסול אי נמי אי לאו טעמא דחטאת ומסופין ודושיין הוא אמיתא דמזם דהרפ ולא מרס דהרפ ורבי אחי אתא למעשתי
3 שעל הרצפה אבל דסבין שפיר דמי:

4 **בשפת** מזוק. ופרש"י בחוץ ולא שיפול (ולתוכו פ"ו) בחוץ דמזוק דאם כן היה ליה רבר אחי' ויפין לקהשתו' דגבי ההוא דפרח אמרינן גמור לחות מקנן דיי'ו
5 בגופה של פרה בפרק קמא דמנחות (דף ו) אבל הבא לא מקנא ליה לטכין בגופה של פרה לפי שאי היה חסבין נמי גמול היה עור נאה לישות
6 ומיהו בדידיא משעתא נופה ניה לא אמרינן בשמלאו את מקנא לה בגופה של פרה אלא אבצע במאי מקנא אמרי בשפת מזוק השואת דין נמי לינקא בשפת
7 מזוק

זבחים. פרק שני – כל הזבחים שקבלו דמן דף כו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רלב רש"י

ה' עש וטח ואחר כך חתך פסולה בעלת מום מקריב אלא אימא חתך ואחר כך קיבל.
שחטו בין שחטו לקבלה בשדה וחאי' ר' יהא הגורם ב' אלא המום פסול בקבלה
ומשני אמר ר' חבדי אמר אביי חתך באבד דף שבעני לעצם. ולא מום הוא הדרם
משכב ע' וחתכה מעולת וליבנס לפנים: קבל ואחר כך חתך פסולה מילתיה דרבי
אלעזר הדר ונטיק כומו אמר מר: שמ' דם
הדמובלע באברים דם הוא וסרת נמי לחיבי דאי
לא וי דם אודיא חיל פסול יוצא אמאי
בעלמא: דלמא משכבני. הדיא לאבילה
והשיב כבשר לאפסוליה ביצא דכתיבי (שמות
כב) ובשר בשדה טריפה ומבלע דם הרגל
ונפקא דרך בית שחטה ופסלה לה לרם
בשוקה: ש"פ שני קדשים קלים שיצא מן
העזרה לפני זריקה פסול: ואע"פ שיסוף לצאת
אחר זריקה ולחיות באכל בכל העיר השטא
מירא לא מטא מנחה ותהיך דף דרב אמר רבי
ר' אליעזר ולא כדברי יוחנן דמכשר לה לקמן
בפ"י כל החדר (דף פט): דלמא. כי אמרה רבי
ואמי אמר ר' אלעזר: כי קדש קדשים אמר
המיטפל לפני זריקה וביצא לרבי הבל שאר
סוף פסולה וקיבל דמן בבי' לרבי פסול לקמן
לפינן לה באיזה מקומן (דף מט). דסמך קבלה
עלמה: עשה. בחלק דרומי של עזרה סמוך
למזבחה: והש"פ ידו לצפון ושני שחטו
בשדה. לקמן לפינן לה אוהו בצפון ואין שחטת
בצפון אבל מקובל מיר' ליהות בצפון הלכך
קיבל קבלתו פסולה הכניס ראשו ורובו. וכן
וקבל באילו נכנס כולו כדק"ל בכל התורה
רובו ככולו: פרבסה. לאוד שחטתה ויצאה
לדרום וחזרה כשהיא פסול יוצא אלל מלאך
המזבחה: ודאי חזרה ולא דוקא אלא אידך
דביע למיתני סיפא ונבי גבי חתך וחזרה
לשמעונין ברותא דאע"ג חזרה פסולה תנא
ירשא נמי חזרה: שחטתן בפנים. דכתיב (ויקרא
א) בשלמים ושחטו פתח אהל מועד ורדינו תוך
העזרה וקיבלו דמן כבלי שרת בפנים. קבלה
בפנים נפקא בן למעמד לפני ה' לשרותו בריס
לכנס בן שירות לפני ה' האז עמר בחתך
והושיעו ידו בפנים ושחט שחטתו בשדה. לקמן
בפרק כל הפסולין (דף לב) ילפי' לה בן הכקר
לפני ה' ולא שחטת לפני ה': קבל בלתי
פסולה דכרפשייתיה הכניס ראשו ורובו באילו לא
נכנס. כדלפינן לקמן בשמעתין בבואם אל אהל
מועד עד שיבא כולו ונבי עזרה וכתבי עמוד
לפני ה' בני כולו דכיון דגלי בתרא גלו
בכולהו ורבי אמר בשמעתין: פרבסה. לאוד
שחטתה ויצאה לחתך וחזרה פסולה דאפסולא
דף פט). כדאמר ר' יהושע פסולה דרבי אלעזר
פנימה (ויקרא ז) ומכשר בשדה טריפה (שמות
כב) דילמא. הא דקתני פסולה באילה וחזרה
כו' דאמריון ניהו דאמריון קדשים קלים קדשי
קדשים כו' היא בפנים כו' שחטה

שחט ואח"כ חתך פסולה. דרם פסול אינו ברוב כדמכחו פ' הערבת (לקמן דף עט)
דגוריה גזירה נמוקיש:
חתך ואח"כ שחט בשדה. ובסמוך דקאמר הבאינס כתיב שחטתה כולה לפניו היינו
לכתחלה ע"כ: **שמע** מנה דם ומדובלע באברים דם וראי' פ' בקשר (לקמן דף נא)
שחיבתן כו' באילו ואי קבלתו ואי אבדו דמן וראי'
ק"ל בביריות (דף נא) דם האברים כלאו ואין
לפרש דמירי הבא לתחיתו עליו משום דם קודם
ענפרש מן האבר דפישטא שריי באבילה
דכרפשייתו בחולין (דף ד). כמכא ראייה ונראה
לפרש דאידי ר' הבא ליפסל ביצא ואפי' למד אין
יוצא כבשר בקדשים קלים היינו משום דסופה
לוצא אי נמי לענין ק"ל מותלין בו ואין חיבון
עליו משום פיגול או לענין או תסאת שניתל על
הבד. **דילמא** באילה והותרת הבד. וא"ת מ"מ
לפישוט דאמריון קדשים קלים שיצאו לפני זריקה
פסולה ולקמן בפרק כל החדר (דף פט) ורעה
לומר דכשרין ג"ל דמבאן אין ראייה דלמא כו'
אליעזר ט"ל דפסול ביצא תתם (תוספות) דאיך
אליעזר אמריון קדשים שיצאו לפני זריקה פסולים
ביצא ואין חיבון עליון משום פיגול וכי
רבי עקיבא מחייב וקשה לר' אפא דאמר תתם
דכרפשייתו לגזאי בשעת זריקה לא פליגי פירוש
דאינס פסולין אלא תבא קדמה ולצא
לפרושי הבא חזרה לאחר זריקה דרומיא דלעיל
בשחטה וזו דמירי בתורה קודם קבלה ויל' הד"פ
עלילתו לגזאי לא פליגי פירוש דראי חיבון
לעולם משום פיגול דזריקה מעולת לאוי משום
פיגול על יצא ב' הוא לפני זריקה היה לפניו
בשעת זריקה אבל מוקם נפסל ביצא לכולי
לעלמא כדברא בשמעתין ב' פליגי דכרפשייתו
בתר זריקה אי חיבון משום פיגול דהא עלילתו
או לאו:
אמר
אשתבשת, אמר ליה, בשרה. אמר ליה, אשתבשת,
בעינו שחטתה על ידך. ולא שחטת על ידך. תלה ושחט. מהו אמר ליה, אשתבשת,
אשתבשת, אין דרך שירות בבך. תלה וקיבל. מהו אמר ליה, אשתבשת,
שחטתה על ידך ולא קבלה על ידך. אמר אביי, בקדשים קלים, בוילן פסולות, בר מתלה
ושחט. בקדשים קלים, בוילן פסולות, בר מן תלה וקיבל. אמר רבא, מאי שנא תלה וקיבל
בקדשים קלים דבשרה, דאורי פנים בפנים דמי. בקדשים קלים נמי אורי צפון צפון דמי.
אמר רבא, תלה וקיבל, בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים. בעא מיניה רבי ירמיה מרבי
ורא, הוא בפנים וציציתו בחוין, מהו אמר ליה, לא אמרת 'הביאום לה', עד שתבא
בוילה לפנים. ה"כא נמי 'בבואם אל אהל מועד', עד שיבא כולו לאהל מועד: **משנה**
נתנו על גבי הכבש, שלא פגנר תיסוד, נתן את הניתנין למטה למעלה, ואת הניתנין
למעלה למטה, ואת הניתנין בפנים בחוין, ואת הניתנין בחוין בפנים, פסול, ואין בו פרת:
גמרא

רלד זבחים. פרק שני – כל הזבחים שקבלו דמן דף כו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספת

אמר וסדר פסול כשר אבל בעלים נתפכרו. נראה דקאי אניתון למעלה שנתנו למטה ולמטה שנתנו למעלה אבל אניתון על בני הכבש כל קאי רבוא כולי עלמא מרוד בשלא במקומו דלאו במקומו דמי אע"ג דכפ' המזבח מקדש (למקן פו.) מרבה כבש במזבח לענין קדוש דאם עלו לא ירדו וכו' כל המנחות (מנחות נו.) לענין הקטרה והדמעה מנולן ע"ג כולל לר' יוחנן דהיינו מנולן לענין דמים לא מענין בשום מקום כבש במזבח דלמקן בפ' קדשי קדשים (דף טו.) עד ש' עלה וכו' חטאת ממעשין מרתיבין קוד המזבח לר' קיר הכבש ועל כרחין שמואל לא אבולה מלתייה קאי הניתון בפני שנתנו בחוץ ובחוץ שנתנו בפנים לכ"ע לאו במקומו דמי כדמוכא פ' כל הפסולין לקמן בסוף (דף לה.) דארי יהודה חישב להניח מני למטר פסול דכבש מחשבה במעשה חופין (שם לו.) וליפולא בסופא על נתינתו למטה חשבו ליתון למעלה חישב פסול מטייה קסבר ר' יוחדה לאו במקומו במקומו דמי (תוספות) והשתא אמאי דרזי פריך וליפולא ר' יוחדה נתון הניתון בפנים בחוץ ובחוץ שנתנו אילמא דהני (וכ"ע) שלא במקומו מטייה (ע"ב) מיהו לקמן פירש בקונטרס דמיתנתין בחוץ חשבושית בפנים דוקא קמטרי דההם דראי א"י היה יחיד חטאת הוצגה בפנים מיספלא דרתיבין על חטאת אשר יזבא וכו' אבל מטייה שנתנו הניתון בפנים בחוץ לא פריך וכו' מוכיח דמקמשני קסבר רבי יוחדה בעינין מקום שהיו משולש בהם ובכשר ובאימורים פירוש דגבי מחשבת חוץ למקומו כתיב שלשי דרשינן שיהו אתו (שלשין) חוץ למקומו משולש בהם ובכשר ואימורים שהיו מותר בו הדיינו חוץ לעורה (משם שביעית עשרת המנחות נשתלש כל המנחה) ודוהרם שני לאפוקי שני שלא אהורו מעולם ליכנס שלשתן דהם חטאת אסור כרתיב וכל חטאת אשר יזבא מזהו וכן אמרתי כתיב וטעלה לא יעלו עליו (ע"ב) ואניתון בפנים שנתנו בחוץ לא שריך איהו ושיעורא מטייה איתיה דרבינו נמי שהיא המחשבה במקום משולש חדע דאי לאו הכי למד שלא במקומו לאו במקומו דמי מאי דהו משני מבפנים אחוץ מיהו ר' יוחדה אמר ליה במקומו דמי ונראה (דו') יוחזק דאית בסמוך שלא במקומו לאו במקומו דמי הייה דוקא לר' יוחדה אית ליה במקומו דמי אפי'

גמ' אמר שמואל פסול. דקתני מתיי אבשר קאי אבל בעלים נתפכרו. כל המנחה שנה לענין כפרה: לכפרה נתתו. וקשייתי כל מקומות המנחה שיש ולא לר' ארד שהיא וריקה חשובה לחתיכה בשר דחריקה הוא דשריאה לה דרתיבין דהם ובחך ישפך ודור והבשר תאכל (דרביס יב.) יחזור חוץ הבשר לקבל וריקבל בשר כן בתר הדמעה ויחזור חוץ במקומו וקסוד השתא דער השתא בבחן כשר נמי אייתי ודאי הכשר דקתני כיר נסבה לפי ל' יחזור. ולא נתפכרו: וכי תימא לחתיכה בשר באכילה. דחריקה הוא דשריאה לה ופי אימא וריקה דלא מטייאה כן בחוץ בריתיהא דלאו לכפרה אתיא דהא איכפר בקמייתא: אי ריחיה. שלא מקומו כן כשר בעל נמי לאו על בני יחזור וריקבל הבא במאי עסקתין ריחיה פסול. ודקתני נתנו על בני הכבש אישטא קאי דקתני כל הפסולים שנתנו בו וכולן שקבילו את הדם כן ועלה קאי דמי על בני הכבש ש' בפ' ילתייהו. חוץ דאמרי' שלא במקומו במקומו דמי ובלבד שיהא במזבח כן יחידה פסול היא לר' וריקה פסולה כאלו נתנו פסול במקומו ויחידה כל הדם דהוי ולא תחידה ליה חו חתקתא: ודאי תגן. בהדא: וכו'ן שקבילו. את הדם ואפסולין קאי שקבילו את הדם מבחשבת אכילה כשר חוץ לזבא או חוץ למקומו אמ' יש דם הנפש. חוץ לזבא ברמה יחזור הכשר וריקבל מן הדם ויתן שלא מבחשבת וכשר דמחשבת דחשיב עלה קמא לא נפסל דכיון דאית ראיא לעבודה אין מחשבת חוץ מקומו קבילי וכו'. הוא דאית ליה חתקתא: מאי נמיטא לאו פשוט. דחריקה פסולה משווא ליה דהוי משום דגמר פפרות. לא. את דייקתין דוק לא משום דמפסיל מבחשבת דהא בעינן מחשבת קיימא דרבותא דייקתין דוק לא. איה' ומחשבת פסולה פסול מבחשבת שקביל מבחשבת לפסול ועוד מי פסול מבחשבת כן פסול: כפי אימא לעבודה. כן כשר: וכבר הראוי לעבודה. מנת חטים לאפוקי מנת והעומר שהיה של שטרנים דלא חיל עלה פגול ליעשר כרת באכילה: ובקמין הראוי לעבודה. לאפוקי פגום המזבח כשר מפורש מנחתו (דף ג.) את תימא ויק' לא. ודאי אמר שמואל פסול מבחשבת חו ליבא חתקתא דכיון דכל הפסולין שחייבן לשחוט פסולין מחשבת: תניא. בהדיא משנה גופה כל הפסולין ששחטו שחיתין כשרה דכפרין חו פסולין מבחשבת. אמ' ק"ל. את רובין וכולן שקבילו את הדם כן (אע"ג דבשחיטה נתן פסולין מבחשבת אבל בקבלה ומקבלה ואילן לא פסיל ולא למידק מניה דוק לא ידה' חרוק אלא קמיתיהו וברזון נקט דכיון דפסול אית ראיא לה אלא מחשבתה כדריא. דאמר אין מחשבה מועלת אלא בראי לעבודה חישיב. כן ש' ליתן את הניתון בו.) ששחט או קיבל או חרוק על מנת לזכות הוריקה שלא במקומו: אלמלא כשר. אמ' חריש על מנת לזכות שלא במקומו ויהו שני אמ' וריקה פסולה היא ומצא שעבר שאר העבודות על מנת לזכות את הדם בפסול כשר הוא בוריקה הוגנת במקומו כדאמרינן במשנה כל הפסולין (לקמן לו.) אין המחשבה פסולה אלא חוץ לזמנו חוץ למקומו ופסח וחתאת שלא לשמן: חו' וחישיב. עבודה על מנת לאוכלה חו' למקומו פסול ואין חייבין ברת על אכילתו

ל' יוחזק כדמשני פרק כל הפסולין (גם הו' שם) על נתינתו למעלה למטה ולמטה למעלה ויה' דסבר כן בניתיים בפנים שנתנו בחוץ והתם לא פריך אלא מניתיים בחוץ שנתנו בפנים דוקא כדפי' רשי' יחזק הנפסל שבעה שהוא בחיל וא"כ שמואל קאי אבולה אבל לא מצי למימר במקומו דמי על חוץ שנתנו לפנים שפסל בימאנו דחיכל קודם שנתנו על מזבח החוב (ע"ג.) והגדה) ועוד נראה דער כרחין כשי' נמי במקומו דמי מרלא פריך לקמן וליפולא ר' יוחדה חרישבת ליתנו על בני כבש וכי תימא משום דיאספנו ואן כאן תיב מיהוש מחשבת דרזי חרישבת לשטרן מן הבלי' על הרצפה יאספנו לכ"ע את לקמן אמרי' דר' יוחדה לא יאספנו חרישבת דאמרי' מזבח וא"כ הניא מעטא לא יאספנו מעל בני כבש כדכש מקדש פסולין במזבח ומיהו כיון דפרשייתא לעיל דלענין דמים לא הוי כבש במזבח לא קלטיה ויאספנו ומיהו על כרחין אבשני נמי קאי שמואל דלמקן שביעיתין פריך ו' יוחזק אי שלא במקומו לאו במקומו דמי א"כ וריקתו אינה כלום לחיוב כנשפך מן הבלי' על הרצפה ויאספנו משמע שלמוקו (ורש' שמואל) שלא במקומו מבחשבת דמי נמי חוקשי מניתיין על בני הכבש ומניתיין בפנים שנתנו בחוץ אבל על נתינתו בחוץ שנתנו בפנים ומרוד כולו דשלא במקומו דמי אלא שריך פריך אמאי (לירידה נמי חוקשי מניתיין על בני כבש במזבח כדכש מקדש פסולין בבלי' כ"ע) שפך שם אי ידע את כשר לאספנו. כ' על הריב' **לכפרה** לחתיכה לר' ארד. כעלמא לקמן (דף נו.) דרשתינן לכפרה נתיחתי ולא למעלה. אמ' שלא במקומו במקומו דמי למה לי יחזור הכשר וריקבל. וימיה דלקמן בפ' התערבות (דף עט.) תגן הניתון למטה שנתשברו בניתיין למעלה ר' אליעזר אמרי' יתן למעלה ורואה אני את הניתון למטה כאלו חו מים ויחזור ויתן למטה ויקם מניה בגמרא דר' אליעזר סבר ש' הילה חשאתא אמאי יחזור ויתן למטה חו' כיר כרתיב ור' ל' כיון דאית ליה רואים כאלו חו מים לא הוי כמכוסר ולא יחיד ליה לשם פרת התערובת ומיהו קשה לרברן דלית לודו וראין ומשמע דהם דלרברן יחזור ויתן למטה דקתני נתנו למעלה ולא נמלך **הכא** במאי עסקתין ריחיה פסולה תימיה. אמ' כן אפילו נתן במקומו נמי ויל דהא קסוד חייב טמא דאיתיה ביה לעיל ואי יחידה במקומו בלי' עלמא מיהו דרזי ולא יחזור כשר וריקבל כדאמר בפ' קמיתיהו (דף ה.) דאין קל עושה שרשים ופסול אלא טמא הואיל ומרצה בקרבן עיבור חוץ לזמנו חוץ למקומו הואיל ומרצה לפיגול.

הוספות

לאו משום קלטישה מבזה ושמי לא יאספנו. פי בקונטרס הוא ליכא למימר משום דסבר
שלא במקומו במקומו דמי ומשום דכריפה הוא דהא דומיא דשאר זריקות פסולות
קנה לו וקשה דהא פסול כל הפסולין (למקן לו.) משקלן דר' יודיה אית ליה שלא במקומו
במקומו דמי ונראה לפרש דהאי קדארי' דהודיה במקומו דמי ולא לעינן דתנכרם אלא לעינן
משום כדמיה דהוקא דהי במקומו בין דומינא דהוריק

לענין דאם עלו לא ירדו מהניא גמי שלא לפסול
במשטחה ולמד מר' אלתה כשר ומיהו קשה
דאיכ בתר דשני במקומו דמי מאי קפריך ההם
מחייב ליתן היתנין בחוץ בפנים ובפנים בחוץ אה
ההם גמי קלטי' מבזה דאם עלו לא ירדו והדי יוסק
מפרש דהכי מיהי' ישיטתא מיט' לא משום מה
לקלטישה מבזה דאיכ' בפנים חוץ קאמר רבי יהודה
דקלטישה מבזה אפי' דגמי דהווי' קלטי' לביע' לאו
במקומו ואפי' דכי קאמר רבי יהודה דקלטישה
מבזה לענין דאם עלו לא ירדו הכי גמי קלטישה
מבזה לענין דלא יאספנו ומיהו לא יתכן פי' ה'
למאי דפרישי' לעיל דנזאן דאית ליה במקומו דמי
איכ' בפנים חוץ קאמר מדפריך לר' יוחנן ואי
שלא במקומו לאו במקומו להדי' בשקט מן הפכל'
ויאספנו ולשמואל ולרשב' לענין דאם עלו לא
(הוספת) ורבי יוסף ברד' מרדכי' נפ' ומנכח
מעטנו בחוץ שנתנו בפנים ולבולי' עלמא לאו
במקומו דמי ורבי יוחנן בלוי' לא נפשט מקדש
שכנס להדכל ונהי דאין תקנה באסיפה לפי
שנפשל קדוש הוריקה כיש דהיה לן למימר יהוי'
בכשפר אדם מן הבזע על הרצפה דאמר ר' יהודה
תרי דובי וכל שלא נזרק כלל אם עלו אימרויך
ירדו לר' יהודה ואפי' דכי אמר דקלטישה מבזה
לחוקיה ואמרינן לא ירדו היה בניתנין למטה
למעלה דאמר ר' יוחנן ולא במקומו דמי ולא
כיפר כלל דנימא דרמתיא דהוריקה וקלטישה מבזה
שלא יאספנו עד לתועיל זריקה אחרת. בדרך
ע"כ: האי' רצפה הואי כלי שרת. ועדף מכל'
שרת דלא מקדישי פסולין ליקרב ומבזה מקדישי.
אמר

ומשנתנינו, פדבריה האומר לא יאספנו. ורב חסדא
אמר זבחינו, הכל מודין בניתנינו למטה שנתנו למעלה
שלא יאספנו, וכל שכן בניתנינו למעלה שנתנו למטה,
הואיל ודמים העליונים, למטה הן באין. לא נחלקו
אלא בניתנינו לפנים שנתנו בחוץ, בחוץ שנתנו לפנים,
שרבי יוסף אומר יאספנו, ורבי שמעון אומר לא
יאספנו. אמר רב נתןן בר ירמיה, אפי' אפי' נמי תנינא,
רבי יהודה אומר, 'ואח', 'העולה', הרי אלו
[שלושה] מעיטין, פרת לגשמייה בלילה, ושנישפך
דמה, ושניצא דמה חוץ לקלעים, אם עלתה תרד.
רבי שמעון אומר, 'עולה', אין לו אלא עולה שפרה,
מנין לרבוב שששקטה בלילה, ושנישפך דמה, ושניצא
דמה חוץ לקלעים, והלן דהוציא והטמא, ושנישט
חוץ למונא וחוץ למקומו, ושקבלו פסולין וזרקו את
דמה, והניתנינו למעלה שנתנו למטה, והניתנינו למטה
שנתנו למעלה, והניתנינו בפנים שנתנו בחוץ, והניתנינו
בחוץ שנתנו בפנים, והפסח והחטאת שישקנו שלא
לשקן. מנין. תלמוד לומר 'תורת העולה', ריבה. תורה
אחת לכל העולין, שאם עלו לא ירדו. יכול שיהיה
מרבא אף הרובע והרבע והמוקצה והתעביר והארתן
והמחיר והתקליף והפריפה ויוצא דופן, תלמוד לומר
'ואח', ובה ראות לרבוב את אלו, ולהוציא את אלו.
מרבא אני את אלו שיהיה פסולין בקודש, ומוציא אני
את אלו שלא יהיה פסולין בקודש. קתני מיהא, הניתנינו
בכליה

דטעמא דר' יוסי משום דסל' דשלא במקומו במקומו דמי דאין כן ארומינא באסיפה
ליפלו בכפרה ונימא רבי יוסי בפר' ור' שמעון לא כיפר אלא לרבי יוסי נמי לאו במקומו
דמי ואפי' לא יאספנו ומשנתנינו כדברי דאמורא לא יאספנו ומשום דכי תנא פסול מבזיה:
רב חסדא אמר אבישי' הכל מודין. ר' יוסי ורש' בניתנין למטה שנתנו למעלה שלא
יאספנו. והדואל וניתן מבזה דהראי לו לא הוי
בכשפר על הרצפה דקלטישה מבזה לאפוקי מבכלל
זריקה במקום אחר: וכל שכן בניתנין למעלה
שנתנו למטה. דקריבנה היא למתנה גמורה שפרי'
דמים העליונים למטה הן שותנין וזורדין והכלך
היא דם סופו לירד למטה היא ריהו ובי' דייבה
למטה קלטישה מבזה יאספנו. לחזון וליתנו
למעלה שרבי יוסף אומר יאספנו. דכר' דלמבזה
זה לא היה ראוי לא קלטישה כלל: ורבי שמעון
אומר לא יאספנו. שרתי לשם מבזה היא ריהו
דדייה בלא לשום מזהב אתא אפי' נמי תנינא,
והיתה לרד' יוחנן דאמר דאיכא דאית ליה
לא יאספנו ואפי' דשלא במקומו לאו במקומו
דמי לענין כפרה לענין אסיפה מיהו קלטישה
מבזה ואת היא העולה. הרי אלו ג' משיטין לפי
כשבא ומקרא היה למעטנו על הפסולין למבזה
שעלו דלא ירדו דלענין מעלה על מקוהה על
המבזה כל הלילה מיעט על מן קדשה
שם כל הלילה לפיכך מיעט על ג' ומשקין
למעט בו ג' פסולין ואת. היא מיעטת זאת
ולא אחרת היא הוי מיעטת היא' הדעתה ולי
מיעטת כלומר העולה והמוחזת ולא בלוק' פרת
ליאספנו דמה ולששטחה בלילה ושניצא דמה.
אבל שאר פסולין אם עלו לא ירדו ולמקן בפרק
המבזה ומרב' (דף פד) מפרש טעמא דרבי
יהודה דמרב' שאר פסולין ומקפ' אפי' לו
אלא עולה כשרה. תוא על מוקדה כל הלילה
דעבד. וחלן. שלן כשרה חוץ למבזה ולחוקיא
שיצא בשרה והפטא וששטחה. ע"כ לחוקיא
חוץ למונא בו ג' פנין. כיון שעלו לו ירדו ויבט
ויעבד על פי עד אחד שמוחז' להדישו ואסור
לבוה ועפק לן מקראי סבבת תמורה פ' כל
האסורין (דף כח.) כן מוקצה ועבד ויחייב.
מוקצה שהקדוש לתקדושת עבודה זרה נקבר.
שהשתחוה לבהמה: כלבים. שור או כשב פסול
כלבים כי יולד פרו יוצא דופן (חולין דף
לח.) מאי ראות אחד שריבה הכתוב ומיעט ולא
פירש לך הכתוב מה ריבה ומה מעט: אמרת.
ומעבדא מרבזה אני את אלו שהיה פסולין בקדש
ומעבדא מרבזה פסולת: קתני מיהא בו' לא
פליגי רבי יהודה לשינויה קתני רבי הרצפה
ונימא ירדו דאמר ר' יהודה פרת למשפר זמה
ואלמא לאו בכשפר זמה קתיש ליה: מאי
מנתת לאו משום דקלטישה מבזה. לקדושו ושעמו
מנה לענין אסיפה לא יאספנו הוא ליכא למימר
משום דקסבר שלא במקומו במקומו דמי ומשום
דכריפה הוא דהא דומיא דשאר זריקות פסולות
קנה לו ומרב' משעון היינו טעמא דלא
מיהי' ליה דאיכא למימר טעמא דרבי שמעון משום דהרת העולה ריבה אפילו נשפר דבה נמי קאמר דלא ירדו ואף על גב דלא
כתבי' אלא בחיטין תנינא היתנין בחוץ שנתנו בפנים לא ירדו. אבריהם ממבזה ולא פליגי ר' יהודה מאי לאו קלטישה פנימי' ליה זה שניתנו עליו ואפי' שנפשל
בבטיסו להדכל מיהו' וכל חטאת אשר יבא מזמה ויקרא (ו' היה ליה בכשפר זמה: הני מילי. ר' שמשון הוא מקדוש והואיל ליה דם בעלמא בענין דפנימיים
אבל קומין דלא חיי כלל. דכתיב (שמות ל) לא תעלו עליו קטרת וזה ועולה ומנחה אימא אם עלה עליו ירד קמלי' קשרת וזה. קטרת נרבה שלא תהיה הכתוב אלא
קטרת של ציבור שרתיה יעלית לנבי' מזהב. קטלך דתערך דבמזבח הקטרת קא: בראו לו. לאפוקי קמצים שלא קדשוה בכלי' דכי מפרש למקן בפרק המבזה
(דף פג.) האי' רצפה. בבנין אבנים שלא נמשח אפוקי אן קדושתו בזה המורה: והא' כלי שרת. ומשום על משיכן: מתני'. את חובה. שאלים לא יאספנו
פסול און כי ברת. והאכלו אפילו דמיא און ענש ברת. לאבול את כשרי' למחר. ליכא לאוקמה בשלמים אלא בתורה חטאת ואשם אשם בשלמים שר' ומנו
הא' אבל לזרוק דמי' לא חקטידי אימרוי' אפילו בשלמים הוי למחר חוץ למנע: פנילו וחיביון עליו ברת. האוכלו אפילו בומנו ענש ברת ובגמרא יליף ליה: גמ'
בכליה

למטה שנתנו למעלה, ולמעלה שנתנו למטה, לאו משום
דקלטישה מבזה, ושמי' לא יאספנו. אמר רבי
פסולין. מאי קא משמע לך, תנינא, הניתנין בפנים כו'. אי מותחם, תהו אמנא, הני מילי,
דב' דהוי' ליה. אבל קומין דלא הוי' ליה, אימא לא, קא משמע לך. מיתבי, קמרת ור'
שעלתה לגבי' מבזה, תרד, שאין לך מקדש פסולין אלא מבזה החיצון, בראוי לו. חיצון
אין, פנימי לא. תריץ הכי, קמרת ור' שעתה למבזה החיצון, תרד, שאין מבזה החיצון
מקדש פסולין אלא תרביתי, בין ראוי לו בין שאין ראוי לו, מאי מעמא, האי'
רצפה, והאי' כלי שרת: משנתה השוטפת את המבזה לזרוק דמו בחוץ או פנית מבשרו בחוץ,
למקדש אימרוי' בחוץ או מקצת אימרוי' בחוץ, לאבול בשו' בחוץ או פנית מבשרו בחוץ,
או לאבול פנית מעור האלה בחוץ, פסול ואין בו פרת. לזרוק דמו למחר, מקצת דמו למחר,
למקדש אימרוי' למחר או מקצת אימרוי' למחר, לאבול בשו' למחר או פנית מבשרו למחר,
או לאבול פנית מעור האלה למחר, פתול, וחיביון עליו ברת. גמרא סברוה, עוד אלה

זבחים. פרק שני – כל הזבחים שקבלו דמן דף כח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזלץ" רמ"א רש"י

אמר שמואל הא מני ר' אלעזר היא. וסבר לה כההוא אתא דאמר בריש הקומץ רבה
(מנחת דף ה.) דלר' אלעזר היא בברית ולא סבר לה כרבי אליעזר דמוקי בסוף פירוקן
(דף לא) סיפא כרבי אלעזר דלא תקיש רישא וסיפא כר' אלעזר ומציעתא כרבנן ואית'
לרבי אלעזר מאי איריא עור האליהו עור האליהו אליה נמי גאי לאשמעינן עור האליהו כבשר
תנינא ואלו שערוהוהין כבשרן דחליף בסמוך
ר"ל כיון דעריקא אתא בריש הקומץ כר' אלעזר
איג' לחוש או אנב אורחיה אשמעינן יודע כבשר
דברכות (דף ב.) דרב' ליתני צאת הבובים
ומשני מילתא אנב אורחיה קמ"ל דכפרה לא
מעבא איג' דהנינא בתוכה נגעים (י' יד"ג)
העריב שמשו אוכל ממשנת הביא כפרוהו אוכל
קדשים
תנינא אלו שערוהוהין כבשרן. הקשה הדר
יעקב מאתירליץ טובא קמ"ל דבפ'
הדר הודעו (חולין דף קצב) אמרנן לא קמיני
שבשלשן יודי אתא שונה אותה גבי עור הראש של
עגל דהך דפליגי רבנן משום דסופו להקשות ועוד
האליה היו לביע כבשר ועוד קשה היכי דיוק
מעור הראש ודחידאה היא מברייתא דאלעזר כן
הודה הוא פישט לן מפרקי תנינא הך קחשיב
עור האליה יודי לביע לביע בשאר.
להביא
של עור להי' דתי' בכתובת. הו' בקומטרס ח' חכ"ו של כך
עד להביא אצל קדשים מכל השנים שם ותימא
היא איכא נמי עור השילול יפוי בקומטרס בחלין
(דף ה'.) דלא חשיב שליל משום דאית נהוג בעלה
ותימא דרי' בית הבושת צלמן נהוג בעלה ותימא
דלא קתני שליל משום דאמר פרק כל הפסולין
(לקמן דף לה) דיפוגל בשליל לא נתפלג חובו ולא
קאמר להביא אצל דבר שאינו לגמרי בעלה
ומשום דמריירי ברייתא בעלה לא נתא בית
בכתובת בדיאיה וקאמר להביא:
כשלא לרב הונא היינו דקתני עולה. תימא
דחופסחא קתני עולה וי"ל דרב הונא
הוה מוקי לה כרבי אלעזר דאמר מחשבת
מאבילת מחבא לאדם:
אלא לרב חסדא מאי איריא דקתני עולה ליתני
ובת. כשמואל לא מקשה להמ' ל' למיתני
כרבי אלעזר.

מתבאר

ואלו שעתוהוהין כבשרן. להביא עור של בית הבושת. חזין למקומו פסול ואין בו פרת. חזין לזמנו,
פוגל חזין לזמנו, פוגל חזין לזמנו, פוגל חזין לזמנו, פוגל חזין לזמנו, פוגל חזין לזמנו, פוגל חזין לזמנו,
אלא לרב חסדא מאי איריא דקתני עולה. ליתני ובת. אלא ק"ל דרב חסדא, איבעית אימא,
כאליה של גדי. ואיבעית אימא, תני ובת: פסול ואין בו פרת כו': מנהיג מילי אמר שמואל,
תרי קראי פתיבי. מאי היא, אמר רבה, 'שלישי' יהו חזין לזמנו, 'פוגל' יהו חזין למקומו,
'הנפש האוכלת ממנו' אהד ולא שנים. יהו חזין לזמנו, ולמעוטי חזין למקומו. ואימא,
'הנפש האוכלת ממנו' יהו חזין למקומו, ולמעוטי חזין לזמנו. מסתברא, חזין לזמנו עדין,
דפתח ביה. אדרבה, חזין למקומו עדין, דקמ"ל ליה. אלא אמר אביי, כי אהא רב יצחק
בר אבדימי (אמר, רב) קמ"ל אדרתני תנא, פישוואו אומו' 'שלישי' בפרישת' קדושים תתוי,
שאין תלמוד לומר, שהרי כבר נאמר ואם האכל האכל מבשר' ובת השלמים כיום השלישי,
אם

מאליה דמי. אלעזר לעגן הקטרה ובשלמי כבש שאליהו קריבה נמי העור קרב כי היכי
דלעגן אבילת חשיב בשר לעגן מצות הקטרהו נמי בשר הוא וקתני מתני' וכי שחט
שלמים לאבול עור האליה בחוץ או למחר היא מחשבה ואיג' דחישב מאבילת מחב'
לאדם: רבי אלעזר היא. לקמ"ל פ"ב דהפסולין (דף לה.) לאבול דבר שאין רוכב לאבול.
בגו אמרינן או חזין למקומו.
והקטירה. חזין לזמנו או חזין למקומו: דבר שאין
דרבו הקטירה. בגו בשרה לאבול דבר שירבו
לאבול. בשרה שירבו הקטירה. אימורין אבל אם
חישב להקטיר בשר למחר או לאבול אימורין
למחר כשר שאין מחשבתן מאבילת אדם למנחם
מאבילת מחב' לאדם: לאו כאליה דמי. לעגן
מצות הקטרהו הוא דבעישה קרא דמפרש כתיב
חלב והאליה נמנה. עור הקטרה חלב רוב
ופרשי בהדיא חלב ולא עור: והא מנא כפיקינו.
מתני' דחשיב על אבילת אדם באילה של גדי
שאינה קריבה כדאמרן פ"ק (ולעל דף ט.) לעגן
דל העז שאינה טענה אליה. מאי קמ"ל. תנא
דמתינ' אי באילה של גדי קאי אי אמרת
שלמנא כשר כבש קמ"ל לשמואל דמחשבתן
מאבילת אדם למנחם ומאבילת מחב' לאבילת
אדם כרבי אלעזר ולרב הונא דמוקי לה כרבנן
אשמעינן עגל ודרי' עור אליה לא באילה דמי
להקטירה אלא רוב חסדא למה ל' למיתניא. אי
לאשמעינן דעור אליה לעגן אבילת אדם
כאליה דמי וכי חשיב עליה לאבולו למחר
כאליה חישב על כוית מבשרו הולין ורכין וא"ל
לאבילתה. תנינא. בשערת חולין: וה"ו
שערוהוהין כבשרן. לטמא טומאת נבילות
והקטשה עור האליה: שפולט לטמא טומאת
אוכלין כבכעיה או טומאת נבילות כבודת: אמר
הבא. לעגן קדשים כתיב בני מנחת כדוהנה לכל
קדשי בני ישראל כן נתחם למעשה (במדר'
יח) היינו לגדולה כדמתרגומין רובו ללמד
שיחו אוכלין אותו דרך המלכות מלכים
דמושוהו ולא עבדי מלכים דאבלי עור אימא
כל תתא משנתה עגל הדר. מפרש בשר
הדרובט כל שנתה להביא עור בית הבושת. של
נגבה ח' חכ"ו ש' של להביא ח' חכ"ו ש' של קדשים
מכל השנים שם: עור בית הפירות. מן
הארובות ולמטה: חזין לפסוקו. אם שחט עגל
לאבול מאתח נמנאו חזין למקומו: עולה איג'.
עולה דהא ובה מחשבת הקטרה עור אליה
דפסלה אבל גדי. הטמא לא קתני שמע מינה
אין מחשבת הקטרה מעולה בעור האליה בשאר
זבחים: ליה ותימא. דאמר בהריא בעישה קרא.
אליה נהדי אימורין אבל גבי עולה לא אימנע
דביתו ותחמוט עור האליה בשר הוא: אימא
לרב הונא. דאמר בני אליית אימורין עור נמי
קרב ליתני ובת כהנא: איבעית אימא. דף מתני'
נמי באילה של גדי ולא מינוח ליה ובת באילה
במחשבת הקטרה אלא במחשבת אבילת אדם
כי מנחו: מנחי מילי. במחשבת חזין לזמנו עדין
למקומו פוסלת ועגש כרת באבילת זאת
שחשבש עולי חזין לזמנו: תרי קראי פתיבי. חד
חזין לזמנו וחד חזין למקומו. שלישי. אם האכל
יאכל מבשר חוץ השלמים ביום השלישי (וקרא
ז) ומוקי ליה תנא לקמ"ל במחשבת בשעת עבודה

לאבול מחבתי ביום השלישי הבתוב מדברי. זה חזין לזמנו. דרשיליש חזין לזמן אבילת שלמים הוא: גמול. ובתיב בספיה דקרא עגיל קרא ותימא הוא לרבות חזין למקומו ומסתברא
דאמחוטי חזין למקומו ומוקינן על ר' אלא אמחשבת שאר פסולת בגו לשפר ומד ועל הרצפה אן ע"מ לרבוה בדם הפסולין דמי לחזין לזמנו קמריב בהאי קרא ודחין למנחה דמי
לחזין לזמן: ממנו. משמע דלא קאי אעגשה תשא דנפקא לן מניה כרת אלא אחד ומיניהו דאחד ומשמע ולא שנים מדלא כתיב האוכלת ולשתוק. לפיכך. דמנעו ומיעטא הוא: עדיף.
לאוקמו בתר עליה: ודכ"ן ליה. דהאי ממנו סמוך לפגול יהיה ומרבין ביה חזין למקומו: כשהוא אויבי' שלישי. בפרשת קדושים תתוי קרא ותימא האכל יאכל ביום השלישי גמול
הוא לא ירצה (וקרא טז) נתנו לחזין לפסוקו. דבאכול ממנו ביום השלישי ליכא לאוקמא דא כתיב לא ירצה ואמרנין לקמן (דף כ"ט.) וכי אכר' שהוכשר יחזור ויפסל אלא על כרחך
במחשבת בשעת עבודה ע"מ כן קאמר:

רמב" זבחים. פרק שני – כל הזבחים שקבלו דמן דף כח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רש"י תוספת

מסתברא 1
 נותר איה לן לאוקומי בבית למגמר ען ען לחוץ לזמנו דדמי ליה ביה פי' 2
 בקבוצתא א מוקבת ליה לאבי בנותר איכא למפלגה למירה שוה שפיר דדמו 3
 אחרדי בשני דברים הללו שהנדה נפסלים בזמן ה' בזמן משנ' זה במחשבת זמן וענינה 4
 נותנין במנה בחותן פי' בתיא (למקן דף ק"ג) וכי פריכת ונילף ען ען דוטמאת בשני דרתיב 5
 וגש אחר חץ ען הקדשים מה לחל' לא ולא 6

ברת אף כאן לא ולא ברת אמרין מנותר הזה 7
 ליה למילף דדמי ליה ביה אבל א מוקבת לאי 8
 ברת לחוץ למקומו כי גמרת (ליח) חוץ ולזמנו 9
 מניה בגמרה שוה ופריכת ליה ונילף ען ען 10
 מטמאת ליכא לתרבי' מחוץ למקומו הזה ליה 11
 למילף דדמי (ליח) ביה דהא א' ענין נפלים בזמן 12
 ואינו נהוג בבמת יחיד שאין עם מחיצות (עד כאן 13
 לשוננו) ופירוש ה' תימה גדול דלא הותרו במה היא זו 14
 ונענו לו וניקן קרא בנותר כדי ללמוד ממנו חוץ 15
 לזמנו מען ען כדי שלא ללמוד מטמאת ועד אה 16
 לענין במה שוה בני נותר לטומאת כח כדאמרין 17
 בסוף מבולתי' (גם ה' שם) אבל הפיגול הותר 18
 העמאת שוין או ביה וכן טמא ששימש ליכא 19
 למיגר דהוא נמי לא הותר בבמה כדאמר לעיל 20
 מה לחזה השוה שבוין נכון לא הותרו במה ועל 21
 כשנקשה ארבעה חוץ למקומו היה ליה לאוקומי 22
 ברת דדמי במקדש' בלאו חזמיא ומקדש' אית לו 23
 למיגר חוץ למקומו חוץ למקומו פי' מטמאת 24
 כדאמרין פי' בית שטאי (למקן דף מה) שכן 25
 הותר ציץ טהור (בקרא) חוץ לזמנו חוץ למקומו 26
 לא הותרו מכללם וצ"ע אצ"ו מרצה וענינה שטורין 27
 וענינה (ולא עשה קרב בגמרי' מה שאין בן 28
 בטומאת דמאי דחוץ למקומו הותר מכללו במנה 29
 אין או קרה הותר מבולו על כן רגזה לפרש 30
 הדמיה שזו או תיבנה שניה מילף ען ען דהש 31
 קראי רהבא או מה ולכן מסתברא לן לאוקומי 32
 טפי בנותר מבחוץ למקומו משום דדמי לחוץ 33
 לזמנו ביה דאית לן לאוקומי קרא בגמלתא שהיו 34
 חזוין או מה שטאי למיגרין בגמרה שיהי' ולא 35
 משום שלא ללמוד מטמאת כדפרשי' ורש"י ופרך 36
 ארבעה חוץ למקומו ימני ליה במקדש' וכי איה 37
 גונגא איה סוגיא דלעיל ברש פירקין (דף ה' ז) 38
 דפסיל בתרומה מחיל בנותר דלאו פסיל בתרומה 39
 לא מחיל בעבודה ואיה' דומי' למקומו קרא בדימי טפי 40
 לגיש טומאת בשר חזיתי בשרת בגיש דען ען 41
 וי'ל למעט ליה קרא מבמת כדאמר לקמן פרק 42
 ב' (דף מג) וטומאת עליו מי טומאתו פורדת 43
 ממנו (ורא עליו מנחה) יצאת טומאת בשר שאין 44
 טומאת פורדת ממנו: **ואיפוך** אנה. תימה הוא בשר קרא שלישי הוא דומי' ליה בחוץ 45
 למקומו באם אינו ענין לחוץ לזמנו מוקפין ליה בחוץ למקומו א"כ קרא קטא היינו קרא 46
 אריבא איה לן לאוקומי בחוץ לזמנו ורחוק לומר דסבר דמקשה אין מוקדם ומאוחר בתורה: 47
מזה שלמים מפגליו ומתפגליו. תימה ומקשה דאתא דתורה נפקא לו לקמן פי' דם חטאת 48
 (דף ק"ג) ובמנחת פרק התורה (דף מג) ובמקדש דרשין מהדוא הקישא א"ג ונפק 49
 מוקראי ארתיני:

אם אינו ענין לחוץ לזמנו, תנהו לענין חוץ
למקומו, ומיעט רחמנא גבי נותר 'ואוכליו עונו
ישא', למיעוטי חוץ למקומו. ואיכא, 'ואוכליו עונו
ישא' והו חוץ למקומו, ולמעוטי נותר מפרת.
מסתברא, נותר הוה ליה לאוקומי בכרת, למיגר
עונו' עונו' לחוץ לזמנו, דדמי ליה ביה. ארבעה,
חוץ למקומו הוה ליה לאוקומי בכרת, למיגר עונו'
עונו' לחוץ לזמנו, דדמי ליה בכרת. אלא אמר
רבי יוחנן, תני ובדי בר לוי, אחתא 'קודש' וקודש,
כתוב הבא, 'את קדש ה' חיללו ונקרחת', וכתוב
התם 'ישרפה את הנותר פאש' וגו', מה לחל' נותר,
אף כאן נותר. ומיעט רחמנא גבי נותר
'ואוכליו עונו ישא', למיעוטי חוץ למקומו מפרת.
וכאי חוית דקרא אריבא בחוץ לזמנו, 'ישלישי'
דפרשת 'קדושים תהיו חוץ למקומו. איפוך אנה.
מסתברא, אריבא בחוץ לזמנו, דדמי עונו' עונו'
מנותר, דדמי ליה ביה. ארבעה, אריבא בחוץ
למקומו, 'ישלישי' ד'קדושים תהיו' בחוץ לזמנו.
משום דדמי ליה, סמכיה וקא מיעט ליה. אלא
אמר רבא, מזהו למקרא אריבא ארתיני, דכתוב
'האכל יאכל', בשתי אכילות הכתוב מדבר, אחד
אכילת אדם, ואחד אכילת מנחה. 'מבשר זבח
שלמים' מה שלמים מפגליו ומתפגליו, אף כל,
מפגליו ומתפגליו. 'שלישי', זה חוץ לזמנו, לא
ויצה' ב'הרצאת קשר, פן הרצאת פסול. ומה
הרצאת קשר, עד שיקריבו כל מתיריו, אף הרצאת
פסול, עד שיקריבו כל מתיריו. 'המקריב', בהקריבה
הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי. 'אותו', יחשב,
התקוב מדבר, ואינו מדבר בפנהו. לא יחשב,
 לא

אם אינו ענין לענין מחשבת חוץ לזמנו תנהו לענין חוץ למקומו. ופיגול דקרא אריבא דעו 1
 את אחרין לא תירשיה' לחוץ למקומו אלא כוליה קרא בחוץ לזמנו הלכך נמנו אחרין 2
 לזמנו קאי וכו' וכת' גמי כרת כתיב דסמך ליה ואוכליו ענו וגו' והוא בנותר ממש 3
 מיתוקם כדמפרשי ואילו וכדי שלא תמערט שיערם ממשע מיטע דרובנא ואוכליו דהיינו 4
 ואיכא חוץ למקומו בנותר אכלי כתיב דהאכל בשני דרוץ 5
 למקומו דלעיל מניה **ואיכא** ואיכא **ואוכליו עונו ישא** 6
 אחרין למקומו. דסלק מניה קאי וכדי שלא 7
 תאמר אין מקרא יוצא מדידי פשוטו ואף נותר 8
 במשעט נהי דבכל ד' יוצא אכל ברת 9
 איתה לחבי מיטע ואוכליו דמשעט אחד ולא 10
 שנים למעט נותר מברת. ח"ו מסתברא נותר 11
 אית לך לאוקומי בכרת למיגר ען ען לחוץ 12
 לזמנו דדמי ליה ביה ב' חוץ ארבעה חוץ למקומו הזה 13
 ליה לאוקומי בכרת דדמי ען ען לחוץ לזמנו 14
 דדמי ליה במקדש'. חבי פירושא נותר הזה ליה 15
 לאוקומי בכרת דדמי ען ען כ' משלמנ' ברת 16
 על חוץ לזמנו שאין כרת מפורש בו אלא 17
 נשיאת ען אמרה בו ולמי' מכאן בגמרה שיה 18
 דהבא כתיב נשיאת ען ומפרש כרת הלכך אי 19
 מוקמת ליה ליה' בנותר איכא למילף חוץ 20
 שפיר דדמו אחרדי בשני דברים הללו שטניקן 21
 נפסלים בזמן ה' בזמן ממש חוץ במחשבת בשר 22
 וענינה דהניגם בכמה בחוץ פריכת ביה' (למקן 23
 דף ק"ג). וכי פריכת ונילף ען ען מטמאת בשר 24
 דרכינה וגשא אחרין את ען הקדשים מה לחל' 25
 לאו ולא ברת אף כאן לאו ולא ברת אמרין 26
 מנותר ויה ליה למילף דדמי ליה ביה אבל אי 27
 מוקמת ליה ליה ברת בחוץ למקומו כי גמרת 28
 ליה חוץ לזמנו מניה בגיש מפורש ליה ונילף 29
 ען ען מטמאת ליכא לתרבי' מחוץ למקומו 30
 הזה ליה למילף דדמי ליה ביה דהא אין פסולו 31
 בזמן ואינו נהוג בבמת יחיד שאין עם מחיצות 32
 במקדש'. ח' מחשבת ק' קצת ד' ש' שלישי 33
 חוץ לזמנו חוץ למקומו נדרים מסולין 34
 במחשבת ואם חישוב במקצת נפסל כולו 35
 וענינה נפסלים בעבודת הים ובעבודת נאמר 36
 שלישי לאפקי טומאת דאניה חוץ מחשבת 37
 ואם נטמא מקצתו לא נטמא כולו וישנה לאור 38
 וירקת דמיס ולא נאמר בו שלישי ותיחא אבל 39
 בחוץ לזמנו חוץ למקומו שלישי מיותר לגיש 40
 דלעיל דבכל דה' מיעידה כתיב והותר ביום 41
 השלישי באש ישרף וסמך ליה ואם האכל 42
 יאכל לו ועל גבי יאכלת שלישי: **אחיא** קודש 43
 קודש. דהא ואוכליו בנותר כתיב: **אריבא** אם האכל יאכלת ביה אחרין אריבא 44
 דהא **איפוך אנה**. ואיכא אריבא בחוץ למקומו ובכתיב ביה נשיאת ען ושלישי דקודשים 45
 תהו חוץ לזמנו ואימנע מברת: **מסתברא אריבא** בחוץ לזמנו. דכון דלא פריש ביה ברת 46
 כדתיא אלא בגיש ען ען מנותר יליף מדרמי יליף דדמי ליה ביה ד' אי 47
 מוקפין ליה בחוץ למקומו ען ען ליקף כשהו אחרים אלא בחוקה שהוא חוץ ארבע עבודות המתירין אף בעוב ע' שירוק 48
 משום דדמי ליה חוץ לזמנו לתור' סמכיה לנותר וקא ממעט ליה מאוכליו דלא תימא 49
 משום דדמי ליה ניגמר מניה: **כולו מפרא אריבא איתני**. זה לחיוב וזה לפסול כדילף 50
 אלא כדאכלת ביה חוץ למקומו ופסול לאוכל' אדם בו'. דלא שניא חושב האכל 51
 למחר ל'ש חושב לקהטי' אימורין למחר פגול: **בבשר** ובה שלמי'. הקיש וזכום לשלמים מה שלמים יש בהן מפגליו ויש בהן מפגליו' שהיה חוץ המפגל והבשר המפגל: **ומתפגליו** 52
אף כל. שיש בו מפגליו ומתפגליו פיגול נהוג בו יצאו מנחת כתיב ומנחת חוץ משיח ומנחת נסכים שהם מתירין את עצמם ואין בהם שירים להתפגל מחמת עבודת מתיריהם שאין 53
 פיגול בהן ברת. וכן יצאה התקנה. משמע אורחיה לא תראה וירקה זו מרצה שניע מניה דער שירוק היום מחשבת פיגול תלויה ועומדת נורק היום וירקה חוץ היום כיון 54
 שיעור כלל השלמים ביה הרצאת כדכתיב בגיש: **מה הרצאת** בשר. לא קרי ליה הרצאה אלא בחוקה שהוא חוץ ארבע עבודות המתירין אף בעוב ע' שירוק 55
 היום שהוא סוף כל מתיריו: **בהקריבה** הוא **נפסל**. השואא יליף (פסול) בדמחשבת דהכותב מדבר שמחשב בשעת הקריבה לאוכלו בשלישי: **ואינו נפסל בשלישי**. אם בהקריבה לא חושב 56
 ע"מ כן ואכל ממנו בשלישי אין הקרבן נפסל למפרע דחבי מדרש' לא יצאה המקריב לא תראה וירקה מרצה אם ע"מ כן הקריבה: **איתו** כותב הוא **כדבר** ואינו **כדבר** כולמו 57
 ושלא תאמר דהא: **ומקריבו** לאו לחיב הוא דתאם אלא לומר לך שהקוב המקריבו לא יחשב עוד בכמהו ויפסל מלכות לכן נאמר איתו חובת כלא יחשב את הבקר ביה יחשב: 58
 לא

רמ"ו זבחים. פרק שני – כל הזבחים שקבלו דמן דף כט עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

1 נפסל איבא למימר שהוא לשון חשיבות ואתא למימר שאף הבדן נפסל אי לא דמטישה קרא
2 בהדיא אבל בן עזאי דרדיש לא חישב לשון מחשבה מנוללא שמעטן דלאו בבדן מיירי:
3 **אלא** אם כן מבקשין ממנו ממון ואין לו. פי' בקונטרס ממון שגול ונראה דמיירי בגדר
4 כדאמר פ"י שהי' דשבת (דף לב) בדעון דריס' אשתו של אדם מנה שאמרו למה
5 יקח משכבך מחתנית ואת דרשתי הבא בן חטא
6 ולא באשתך חזן מיירי במשלם אחר כן אלא
7 שבעי על כל האחר:
8 **מחולקת** בשתי עבודות. פי' בקונטרס בגון
9 השתיה והזבחה הרא' דקאמרו בתר
10 הכי מדרשאי בשתי עבודות סיפא נמי בשתי
11 עבודות פי' בקונטרס דהאי דהדר נקט ליה
12 לאשמעטין צירוף בחי' וית דלא אשמעינן
13 ברישא חזו ורוח ויהי נראה לפרש שתי עבודות
14 כי הווא דפי' דמעילה (דף ר) דנפרש סימן
15 ראשון חזן ולמנו שני חזן למקומו בעיקר
16 שתי עבודות ונבדלה אותה היינו סימן אחד בעיקר
17 למור לפירוש זה דאיילא ט"ל ישנה לשחיטה
18 מתחילה ועד סוף ומפליג בחי' מתייר דאי אינה
19 לשחיטה אלא לבסוף כן (יש) לי מחשב בשני
20 סימנים כמו מחשב מתחלה אחד כיון דאין
21 המחשב חלה אלא בגמר רוב שחיטה אבל ר'
22 יתנו יכול לסבור כאב"ר דאמר בלחצות מודר ר'
23 מצא דתרווייהו ויחילי ולא שריך ביה הקדמה
24 אבל כוית למחר כוית בחזן אפילו בסימן אחד
25 פליגי ושריך ביה הקדמה בתחילת סימן ובסופו
26 ולקמן דאמר אב"י סימן ראשון סימן שני נקט דבר
27 המזוהים והליבא דאילפין אבל לר' יתנו דהו' מצי
28 לננקט בסימן אחד בתחילתו ובסופו דהו' ר' יתנו
29 סבר ששנה לשחיטה מתחלה ועד סוף פ' השחט
30 (תעלין כנו) א"כ סובר הבא ונראה שחזן אחד נמי
31 מחולקת ויכול לסבור ר' יתנו נמי כיוון בלחצות
32 נמי פליגי וכל שכן בסימן אחד דפליגי ושריך ביה
33 הקדמה דסבר רבי יתנו ישנה לשחיטה מתחילה
34 ועד סוף. הגיה:

אמר

26 למקומו, פסול ואין בו פרת. חזין לזמנו, פגול ותיבין עליו פרת. ובלבד שקריב המזיר
27 במצותו. כיצד קרב המזיר במצותו, שחט בשתיקה, קבל והלך וזרק חזין לזמנו. או ששחט
28 חזין לזמנו, וקבל והלך וזרק בשתיקה. או ששחט וקבל והלך וזרק חזין לזמנו, והו' שמקריב
29 המזיר במצותו. כיצד לא קרב המזיר במצותו, שחט חזין למקומו, קבל והלך וזרק חזין
30 לזמנו. או ששחט חזין לזמנו, קבל והלך וזרק חזין למקומו. או ששחט וקבל והלך וזרק חזין
31 למקומו (ולזמנו). הפסח וההקטאת ששחטן ששחטן וקבל והלך וזרק חזין לזמנו. או ששחט
32 חזין לזמנו, קריב והלך וזרק שלא לשמן, או ששחט וקבל והלך וזרק דמן לשלם לשמן, והו'
33 שלא קריב המזיר במצותו. לאילול פזית בחזין, פזית למחר. פזית למחר, פזית בחזין, והו'
34 זית בחזין, פחצי זית למחר. פחצי זית למחר, פחצי זית בחזין, פסול ואין בו פרת. אמר רבי
35 יהודה, זה הכלל, כל ששחטת הזמן קדמה למחשבת המקום, פגול ותיבין עליו פרת. ואם
36 מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן, פסול ואין בו פרת. והקמים אומרים, זה וזה פסול
37 ואין בו פרת. לאילול פחצי זית, להקטיר פחצי פזית, פשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין:
38 נמראה אמר אייפא, מחולקת בשתי עבודות, אבל בעבודה אחת, דברי חבלי, עירוב מחשבות
39 הו'. ורבי יוחנן אמר, אף בעבודה אחת מחולקת. בשלמא לאילפא, מדרישא בשתי עבודות,
40 סיפא נמי בשתי עבודות. אלא לרבי יוחנן, רישא בשתי עבודות, וסיפא בעבודה אחת.

1 כפסול המוקדשין, ויפסל. תלמוד לומר 'ואכלת לפגי
2 בשליש זמן ביעור לבער כל המעשרות מן הבית ולהתנדות כדרכיהן מקצה שנים
3 תרצא (דברים ד) דלאו בר הרצאה הוא, אינו בא לכפר אבל קדשים כגון עולה שמכפרת
4 על עשה ושלמים שבניאין לזרוח ליתן שלום בן ישראל לאיביהם שבשמים ואיניא
5 דהוא ואחריו כפסול בעבודה הוא ולא רצא ליה
6 משמע לו ולא בקרינת השא. שאם אחרו אינו
7 נפסל והיה כן חטא סיפיה דקרא דלא תאדר
8 לשלמו הוא, אינו אוקימנא. כמס ר"ה מבקשין
9 מנפנו. שגול: משכבך, אשתו שמוציאת י
10 מזו. מחשבת פסול ומציאה מיד פיגול: לא חישב.
11 קרי ביה לא חישב להחזיר בתוכו על כך. רבי
12 יהודה חיא. כמס שבעות (דף ר) והותר ממנו
13 עד בקר באש תעשהו בא הכותב ליתן עשה
14 אדר לא תעשה לומר שאין לוקח עליו דטעמא
15 דבא הכותב הא לא בא הכותב לוקח מחמת
16 ואנ' דאין בן מעשה 'מחוב' זה הכלל כל
17 השוה ומקבל בו. או זו או זה לאילול דבר
18 שדבריו לאילול. בשר: או להקטיר דבר שדבריו
19 להקטיר. אימורין כדלפנין לעיל דשתי אבלות
20 מנפולין ובלבד דלישבי' עליהו ולא האכליו
21 למחר לאירי לזן אימורין למזבח בשר לאדם.
22 ובלבד שיקריב המזיר כמפולין. דים הם
23 המזירין כמפולין שלא יחיד בו פסול אחר: אש
24 בו פסול מחשבה אחרת יצא מידי פיגול
25 כדלפנין לעיל דמחשבות מצריות זו מזה תפסח
26 והחטאת ששחטן שלא לשמן. מוציא מיד פיגול
27 אבל שאר זבחים אין שלא לשמן מוציא מיד
28 פיגול כוית דהא כשרים הן שלא לשמן. לאילול כוית
29 מחזין כוית לפרש. הישר קרא דאמרן אלא דרשא
30 איירי בני' עבודות וכן בעבודה אחת ששחט על
31 מנת לאילול כוית למחר כוית בחזין ולמנא דמקו
32 לה כנמרא לאא נמי בשתי עבודות משום כחצי
33 זה נקט לה לאשמעטין דמערטפין זה עם זה
34 ותי' ויהיה אויב בו. אבלה מבני' אלע דלית
35 ליה מחשבות מצריות זו מזה אלא אם כן קדם
36 ובעבודה אחת נמי פליג דאית לה תפס לשון
37 ראשון לאילול בחצי זית ולהקטיר כוית זית.
38 ועודים חזין ולמנו או חזין למקומו כשר שאין
39 אכילה והקטרה מצטרפין לפסול לביבא
40 שיעורא הבא ליכא שיעורא: ג' בשתי
41 עבודות. דהא דרתי סיפא כוית למחר כוית בחזין
42 דפלגי ר' יהודה עלה בשתי עבודות מיירי כי
43 רישא ששחט על מנת לאילול כוית למחר וקבל
44 על מנת לאילול כוית בחזין אתא דהו' דפלגי רבי
45 יהודה שהרי דוקבע בפגול וחו לא אתא
46 מחשבת פסול ומפסק לא אבל בעבודה אחת
47 אפולו ר' יהודה מודה דלא דוקבע בפגול
48 במחשבה מעורבת אף בעבודה אחת מחולקת.
49 דאית לה לר' יהודה תפס לשון ראשון
50 מדרישא בשתי עבודות. דקתני בהדיא כיצד לא
51 קרב המזיר במצותו שחט חזין לזמנו וקבל והלך
52 חזין למקומו: סיפא נמי. כוית למחר כוית בחזין
53 דפלגי בה ר' יהודה ורובני' בשתי עבודות. קא
54 מיירי האי דהדר נקט לה לאשמעטין צירוף
55 בחצי זית דלא אשמעינן ברישא:
56 אין

לימוד התורה צריך להיות באופן שיניח את שכלו ויעסוק בתורה גם כאשר אין לו טעם שכלי ועריבות בלימוד. משיחת שבת פרישת בחוקותי תיש"ט

[דף ל"ח ע"א]

וְהָא כְּתִיב (ויקרא יא) כָּל אִשׁר לֹא סִנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת וְכָל אִשׁר אֵין לֹא סִנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת. מֵעַתָּה אֵין כָּאן כָּלל וּפְרַט אֱלָא רִיבּוּיִים. אֱלָא בְּגִין דְּכְתִיב וְי"ו. אָמַר רַב יוֹחָנָן בַּר מְרִיא, כָּל הֵן דְּאָנָא מוֹשְׁבַח וְי"ו, אָנָא מְחִיק לֵיהּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבְדּוּמָא: הֵייתִי אֹמֵר: מַה שְׁבִימִים – יְהוּ אַסּוּרִין, וּמַה שְׁבִיגִינִיזַת וְשְׁבִיבִירִים – יְהוּ מוּתְרִין. תְּלִמּוּד לֹא מֵרַב: וְכָל אִשׁר בְּמִים – רִיבָה.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשִׁיעִיָה: הָאֹמֵר לֹא: אֱלִי אַתָּה – מַחְלֹקֶת רַבִּי וְחֲכָמִים.

הֲשִׁתַּחֲוָה לָהּ מַהוּ? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: דְּכַרִּי הַפֵּל מוֹדִין בְּכַפִּיפַת קוֹמָה – שֶׁהוּא חֵיב. מַה בֵּין הַמַּעֲלָה וְהַמּוֹרִיד קוֹמָתוֹ,

וּמַה בֵּין הַמַּעֲלָה וְהַמּוֹרִיד שְׁפַתוֹתָיו? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּמַחְלֹקֶת. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: בְּמַחְלֹקֶת.

אָמַר רַבִּי זְעִירָא: קְרִיִיא מְסִיעֵ לְרִישׁ לְקִישׁ, (במדבר טו) תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לְעוֹשֶׂה בְּשַׁגָּה. אֵין לִי אֱלָא דְבַר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה, הַמְּגַדֵּף וְהַמְּשַׁתְּחָוֶה שְׂאִינָן מַעֲשֶׂה מְנִיין?

הַלְכָה י'

מִתְנִי הַנּוֹתֵן מוֹזְרְעוֹ לְמוֹלֵךְ – אֵינוֹ חֵיב עַד שְׂיִמְסוֹר לְמוֹלֵךְ וְיַעֲבִיר בָּאֵשׁ. מִסַּר לְמוֹלֵךְ וְלֹא הַעֲבִיר בָּאֵשׁ, הַעֲבִיר בָּאֵשׁ וְלֹא מִסַּר לְמוֹלֵךְ – אֵינוֹ חֵיב עַד שְׂיִמְסוֹר לְמוֹלֵךְ וְיַעֲבִיר בָּאֵשׁ.

בַּעַל אוֹב – זֶה הַפִּיתוּס, וְהַמְּדַבֵּר מִשְׁיִחִיו. וְיִדְעוּנִי – זֶה הַמְּדַבֵּר בְּפִיו. הָרִי אֵלוֹ – בְּסָקִילָה. וְהַנְּשָׂאֵל בְּהֵן – בְּאַחֲרָה.

גִּמְרָא אַחֲרָה לְנוֹתֵן מוֹזְרְעוֹ לְמוֹלֵךְ מְנִיין? (ויקרא יח) וּמּוֹזְרַעַד לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמוֹלֵךְ.

כֶּרֶת מְנִיין? (ויקרא כ) כִּי מוֹזְרְעוֹ נָתַן לְמוֹלֵךְ וְנִכְרְתָהּ. עוֹנֵשׁ מְנִיין? (שם) אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אִשְׁרֵי יָתַן מוֹזְרְעוֹ לְמוֹלֵךְ מוֹת יוֹמֶת, עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמָהּוּ בְּאֶבֶן. וּמּוֹזְרַעַד לֹא תִתֵּן, יְכוּל אֶפִּילוֹ מִסַּר וְלֹא הַעֲבִיר יְהֵא חֵיב? תְּלִמּוּד לֹא מֵרַב: וּמּוֹזְרַעַד לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר. יְכוּל אֶפִּילוֹ מִסַּר וְהַעֲבִיר

[דף ל"ח ע"ב]

שְׁלֵא לְמוֹלֵךְ יְהֵא חֵיב? תְּלִמּוּד לֹא מֵרַב: וּמּוֹזְרַעַד לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמוֹלֵךְ. יְכוּל אֶפִּילוֹ מִסַּר וְהַעֲבִיר לְמוֹלֵךְ שְׁלֵא בָּאֵשׁ יְהֵא חֵיב? תְּלִמּוּד לֹא מֵרַב: לֹא יִמְצֵא בְּדָ מַעֲבִיר בְּנֹו וּבְתוֹ בָּאֵשׁ. עֲבָרָה עֲבָרָה לְגִזְרָה שְׁוֵה. מַה הַעֲבָרָה שֶׁנֶּאֱמַר לְחָלֹן – בָּאֵשׁ, אַף כָּאן – בָּאֵשׁ. נִמְצְאָתָהּ אֹמֵר: לְעוֹלָם אֵינוֹ חֵיב עַד שְׂיִמְסוֹר וְיַעֲבִיר בָּאֵשׁ לְמוֹלֵךְ.

רַבִּי נֶסֶח בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזַר: לְעוֹלָם אֵינוֹ מִתְחֵיב עַד שְׂיִמְסְרֵנוּ לְכּוֹמְרִים וְיִטְלְנוּ וְיַעֲבִירֵנוּ. הַעֲבִירוֹ בְּדַרְבּוֹ מַהוּ? תְּנִי: הֵיךְ מוֹשְׁכוֹ וּמַעֲבִירוֹ. תְּנִי: הַעֲבִירוֹ בְּרַגְלֹו – פְּטוּר.

וְהַמַּעֲבִיר עֲצָמוֹ – פְּטוּר. רַבִּי לְעֹזַר כִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן מְחֵיב.

אָחַד הַמּוֹלְדֵי וְאָחַד שְׁאָר עֲבוּדַת זֶרַח. רַבִּי לְעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵינּוּ חַיִּיב אֱלָא לְמוֹלְדֵי בְּלַבַּד. אֵינּוּ חַיִּיב אֱלָא עַל יוֹצְאֵי יְרִיכּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: טַעְמָא דְרַבִּי לְעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן מִהֶכָּא. לֹא יִמְצָא בְּךָ – בְּגוֹפֵף לֹא יִמְצָא מֵעֵבֶר.

וְהִכְרַתִּי אוֹתוֹ מִקְרַב עַמּוֹ, לְרַבּוֹת שְׁאָר עֲבוּדַת זֶרַח בְּהִיפְרַת.

עוֹנֵשׁ מוֹנִיין? מוֹרְעוֹ נִתַּן לְמוֹלְדֵי מוֹת יוֹמָת.

וְהוּא שְׁהַעֲבִיר עֲצֻמוֹ, לֹא בְּרַגְלוֹ הוּא עוֹבֵר? מִפְּנֵי שְׁהַעֲבִיר אֶת עֲצֻמוֹ. אֲבָל אִם הָיָה מוֹשֵׁף בּוֹ וּמַעֲבִירוֹ – חַיִּיב. מַה הִיא דְאָמַר רַבִּי לְעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן: הַעֲבִירוֹ בְּרַגְלוֹ פְּטוּר, כִּהְיָא דְאֵעֲבְרִיהּ מִזְקֵר.

רַבִּי בּוֹן בַּר הֵיחָה בְּעָא קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא: מָסַר וְלֹא הַעֲבִיר – תְּפִלוּגְתָּא דְחֻקֵּיהּ וְדַרְבֵּי יוֹחָנָן. דְאִיתְפְּלַגוּן: טַבַּח וְלֹא מִכַּר, חֻקֵּיהּ אָמַר: חַיִּיב. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: פְּטוּר.

רַבִּי בָּא, רַבִּי הֵיחָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: רָאָה לְשׁוֹן שְׁלִימֻדְתֵּיהּ הַתּוֹרָה, מוֹלְדֵי – כֹּל שֶׁתְּמַלִּיכְהוּ עֲלֵיהּ, אֲפִילוּ קִיסָם, אֲפִילוּ צְרוּר.

וְהִכְרַתִּי אוֹתוֹ מִקְרַב עַמּוֹ – לְרַבּוֹת שְׁאָר עֲבוּדַת זֶרַח בְּהִיפְרַת.

רַבִּי נֶסֶח בְּשֵׁם רַבִּי לְעֶזֶר: לְרַבּוֹת שְׁאָר עֲבוּדַת זֶרַח לְבָנִים וְלַבָּנוֹת.

דִּתְנִי: אָחַד הַמּוֹלְדֵי וְאָחַד שְׁאָר עֲבוּדַת זֶרַח, בֵּין שְׁעֵבְדָהּ בְּבָנִים וּבְבָנוֹת, בֵּין שְׁעֵבְדָהּ בְּאִבּוֹת וּבְאִמּוֹת – חַיִּיב. אָמַר רַבִּי זְעִירָה: בְּשֵׁאִין עֲבוּדְתָהּ לְכֹן.

[דף ל"ט ע"א]

אֲבָל אִם הִיתָה עֲבוּדְתָהּ לְכֹן – פְּטוּר.

אָמַר רַבִּי הִילָא: אֲפִילוּ עֲבוּדְתָהּ לְכֹן – חַיִּיב שְׁתִּימ.

מִתְנִיתָא מִסִּיעָא לְרַבִּי הִילָא. מוֹלְדֵי – בְּכֻלָּל עוֹבְדֵי עֲבוּדַת זֶרַח הִיחָה, וַיֵּצֵא לִידוֹן לְהַקֵּל עָלָיו, שְׁלֹא יִהְיֶה חַיִּיב אֱלָא עַל יוֹצְאֵי יְרִיכּוֹ.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם בַּר יִרְמְיָה: אֲתִיב דְרַבִּי לְעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשִׁיטַת רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו. כִּמָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: מוֹלְדֵי – בְּכֻלָּל עוֹבְדֵי עֲבוּדַת זֶרַח הִיחָה, יֵצֵא לִידוֹן לְהַקֵּל עָלָיו, שְׁלֹא יִהְיֶה חַיִּיב אֱלָא עַל יוֹצְאֵי יְרִיכּוֹ. כֵּן רַבִּי לְעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: בְּכֻלָּל עוֹבְדֵי עֲבוּדַת זֶרַח הִיחָה, יֵצֵא לִידוֹן לְהַקֵּל עָלָיו, שְׁלֹא יִהְיֶה חַיִּיב אֱלָא עַל יוֹצְאֵי יְרִיכּוֹ.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם בַּר יוֹדָן: אַף עַל גַּב דְרַבִּי לְעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: זִיבַח וְקִיטַר נִיסָף בְּהַעֲלֵם אָחַד – אֵינּוּ חַיִּיב אֱלָא אַחַת, מוֹדָה שְׂאֵם עֲבָדָהּ בְּעֲבוּדְתָהּ, בְּעֲבוּדַת הַנְּבֻחָה, בְּעֲבוּדַת הַשְּׁתַחֲוִיָּה – שֶׁהוּא חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

מניין שאם עבדה בעבודתה בעבודת גבוהה בעבודת השתחוויה שהוא חייב על כל אהת ואהת? רבי שמואל בשם רבי זעירה: (ויקרא יז) ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירם. אמר ליה: מטי תנה לקדשים. רבי יסא בשם רבי יוחנן: זיבה לה טלה אחד בעל מום – חייב.

מאי כדון? כדאמר רבי הילא (דברים יב): לא תעשון כן לה' אלהיכם. כל לה' אלהיכם – לא תעשון כן.

אמר רבי פינחס קומי רבי יוסה בשם רב הסדא: היתה עבודתה בכנים ובכנות, ועבדה באבות ובאמהות – חייב שתים. והנה רבי זעירה חדי בה, סבר מימר: בשיטת רבי הילא רביה איתאמרת, ועל דרבי לעזר בי רבי שמעון איתאמרת. אמר ליה: ומה בידך? ועל דרבנין איתאמרת! אמר ליה: ולקדא צורכת.

אזרחא לבעל אוב מניין? (ויקרא יט) אל תפנו אל האבת. ברת מניין? והנפש אשר תפנה אל האבת ואל הידענים וגו'. עונש מניין? (שם) ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעני מות יומתו.

[דף ל"ט ע"ב]

ולמה לא תנין ידעוני בכריתות? רבי חזקיה בשם ריש לקיש: מפני שנכללו בולם בלאו אחד, אל תפנו אל האבת וגו'.

רבי יסא בשם ריש לקיש: שהוא בלא תעשה שהוא בא מכה עשה.

אמר רבי זעירה קומי רבי יסא: הכן, לא אתא מתני בר נש, מתני ידעוני בכריתות, אלא את! אמר ליה: כמה דאישתעי קרייא אישתעיית מתניתא.

אוב או ידעוני. אוב – זה פיתום המדבר משיחיו, וידעוני – זה המדבר בפיו. תרי אילו – בסקילה. והנשאל בהן – באזרחא.

ודורש אל המתים. אית תניי תני: זה הנשאל בגולגולת. אית תניי תני: הנשאל בזכורו.

מה בין הנשאל בגולגולת למעלה בזכורו? שהנשאל בגולגולת – עולה כדרבו, ועולה בשבת, והתדיוט מעלה את המלך. והמעלה בזכורו – אינו עולה כדרבו, ואינו עולה בשבת, ואין התדיוט מעלה את המלך.

אמר רבי הונא: קרייא מסייע למאן דאמר: אוב – זה המעלה בזכורו. מה טעמא? (שמואל א כה) קסמי נא לי באוב והעלי נא לי אשר אמר אליך. מה את שמע מינה? אמר רבי מנא: מיפן דתות ידעה מילין סגין. מאי כדון? (ישעיה כט) והיה באוב מארץ קולך.

מיליהון דרבנין מסייען לרבי יסא! דאמר רבי יסא בשם רבנין: מפני שהן מקטירין לשדים. רבי הילא בשם רבי יסא: מפני שנכללו בולם על ידי מעשה.

הלכה י"א

מתני' המְחַלֵּל אֶת הַשֶּׁבֶת, בְּדִבְרֵי שְׁחִיבִין עַל זְדוּנוֹ בְּרַת וְעַל שְׁנֵגְתוֹ הַטָּאת. וְהַמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ. אֵינּוּ חַיִּיב עַד שְׁיִקְלָלם בְּשֵׁם. קָלָלם בְּכִינוּי - רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב, וְהַכְּמִים פּוֹמְרִין.

הֵבֵא עַל נְעֵרָה מְאֹרְסָה - אֵינּוּ חַיִּיב עַד שֶׁתֵּהָא נְעֵרָה בְּתוּלָה מְאֹרְסָה בְּבֵית אָבִיהָ. בָּאוּ עֲלֶיהָ שְׁנַיִם, הִרְאִישׁוּן - בְּסִקִּילָה, וְהִשְׁנִי - בְּהֶנֶק.

גְּמָרָא אֲזַהֲרָה לְמַחְלָל מִנְיִין? (שְׁמוֹת כ) לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה. בְּרַת מִנְיִין? כִּי כָּל הָעֲשֵׂה בָּהּ מְלֹאכָה וְנִכְרְתָה. עוֹנֵשׁ מִנְיִין? (שם) מְחַלְלֵיהָ מוֹת יוֹמֵת.

וְנִתְּנֵי שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע בְּרִיתוֹת בַּתּוֹרָה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן: שְׂאֵם עֲשֵׂה כּוֹלֵן

[דף מ' ע"א]

בְּזוֹדוֹן שֶׁבֶת וּבְזוֹדוֹן מְלֹאכָה - שֶׁהוּא חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

אֲזַהֲרָה לְמַקְלָל אָבִיו וְאִמּוֹ מִנְיִין? (ויקרא יט) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּקְרָא. עוֹנֵשׁ וְכִרְתָּ מִנְיִין? (שְׁמוֹת כא) וּמְקַלָּל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמֵת. וְאוֹמֵר: כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֲבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוֹ.

הֵבֵא עַל נְעֵרָה מְאֹרְסָה. רַבִּי יִסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן, רַבִּי חֵייה בְּשֵׁם רַבִּי לְעִזּוֹר: דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא, בְּרַם לְרַבְּנִין, אֶפִּילוּ קְטַנָּה.

מִזֶּה טַעֲמָא דְרַבִּי מֵאִיר? נַעַר חָסֵר אֲמוּר בַּפְּרָשָׁה. מִזֶּה מִקְיָמִין רַבְּנֵן נַעַר? רַבִּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רִישׁ לְקִישׁ: נְעֵרָה אַחַת שְׁלִימָה אֲמוּרָה בַּפְּרָשָׁה, וְלִמְדָה עַל כָּל הַפְּרָשָׁה כּוֹלָה: שֶׁהִיא גְּדוּלָה.

מִתִּיב רַבִּי מֵאִיר לְרַבְּנִין, הֲרֵי הַמוֹצִיא שֵׁם רַע, הֲרֵי אֵין כְּתוּב בּוֹ אֵלֶּא נַעַר וְהִיא גְּדוּלָה, שְׂאֵין קְטַנָּה נִסְקַלְתָּ! מִזֶּה עָבְדִין לָהּ רַבְּנִין? אָמַר רַבִּי אָבִין: תִּיפְתֵּר שְׂבָא עֲלֶיהָ דְרָדָּ וְכִרְוֵת.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲבָא בְּעָא קוּמֵי רַב: הֵבֵא עַל הַקְּטַנָּה מַהוּ? אָמַר לִיה: בְּסִקִּילָה.

הֵבֵא עַל הַבּוֹגְרָת מַהוּ? אָמַר לִיה: אֲנִי אֶקְרָא נְעֵרָה - וְלֹא בּוֹגְרָת. וְקָרָא, נְעֵרָה - וְלֹא קְטַנָּה! וְלִית אֵת מוֹדָה לִי שֶׁהוּא בְּקִנְסוֹ! אָמַר לִיה: תַּחַת אֲשֶׁר עָנָה - לְרַבּוֹת אֵת הַקְּטַנָּה לְקִנְסוֹ. וְקָרָא, תַּחַת אֲשֶׁר עָנָה - לְרַבּוֹת אֵת הַבּוֹגְרָת בְּקִנְסוֹ! אָמַר רַב: אַף עַל גַּב דְּנִצְחֵי רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲבָא בְּדִינָא, הִלְכָה: הֵבֵא עַל הַקְּטַנָּה - בְּסִקִּילָה, וְהִיא פְּטוּרָה.

רַבִּי אָבִין בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל: וְלָמָּה לֹא פָתַר לִיה מִן הָדָא (דברים כב) וּמֵת הָאִישׁ אֲשֶׁר שָׁכַב עִמָּה לְבַדּוֹ. וְכִי אֵין אֲנִי יוֹדְעִין שְׂאֵין לְנַעֲרָה חֵטָא מוֹת, וּמִזֶּה תְּלֻמוֹד לֹמַר (שם) וְלִנְעַר לֹא תַעֲשֶׂה דְבַר אֵין לְנַעַר חֵטָא מוֹת? אֵלֶּא מִיבָן: הֵבֵא עַל הַקְּטַנָּה - בְּסִקִּילָה, וְהִיא פְּטוּרָה.

הִלְכָה י"ב

מתני' המסית זה ההדיוט,

[דף מ' ע"ב]

והמסית את ההדיוט. אמר: יש יראה במקום פלוני, כך אוכלת, כך שותת, כך מטיבה, כך מריעה. כל חיבי מיתות שבתורה אין מכמינין עליהן, הוין מזו. אמר לשנים והן עדין – מביאין אותו לבית דין וסקלין אותו.

אמר לאחד, והוא אומר: יש לי חבירים רוצין בך, אם היה ערום ואינו מדבר בפניהן – מכמינין לאחורי הגדר, והוא אומר לו: אמור מה שאמרת לי בייחוד, והוא אומר. והלה אומר לו: היאך נניח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים! אם חור בו – מוטב. ואם אמר: כך היא חובותינו וכה יפה לנו – העומדים מאחורי הגדר מביאין אותו לבית דין וסקלין אותו.

האומר: אעבוד, אלך ואעבוד, נלך ונעבוד, אובת, אלך ואובת, נלך ונבנת. אקטר, אלך ואקטר, נלך ונקטר. אנסוף, אלך ואנסוף, נלך וננסוף. אשתתווה, אלך ואשתתווה, נלך ונשתתווה. המדיח, זה האומר נלך ונעבוד עבודה זרה.

גמרא הא חכם לא? מפיין שהוא מסית – אין זה חכם. מפיין שהוא ניפת – אין זה חכם.

פיצד עושין לו להערים עליו? מכמינין עליו שני עדים בבית הפנימי, ומושיבין אותו בפני החיצון, ומדליקין את הנר על גביו כדי שיהיו רואין אותו ושומעין את קולו. כך עשו לכן סוטר אלוה, והכמינין עליו שני תלמידי חכמים, והביאיהו לבית דין וסקליהו.

וכא את אמר הכן? שנייא היא, דאמר "אני". ואמר אוף תבא "אני"! שלא יערים! שלא ילך ויסית עצמו, ויסית אחרים עמו.

מסית – אומר בלשון גבוה, והמדיח – אומר בלשון נמוך. מסית שאמר בלשון נמוך – נעשה מדיח. ומדיח שאמר בלשון גבוה – נעשה מסית. מסית – אומר בלשון הקודש, ומדיח – אומר בלשון הדיוט. מסית שאמר בלשון הדיוט – נעשה מדיח, ומדיח שאמר בלשון הקודש – נעשה מסית.

הלכה י"ג

מתני' המכשף – העושה מעשה, ולא האוחז את העינים.

רבי עקיבה אומר משום רבי יהושע: שנים לוקמים קישואין, אחד לוקט – פטור, ואחד לוקט – חיב. העושה מעשה – חיב. והאוחז את העינים – פטור.

גמרא מכשפה לא תחיה (שמות כב) – אחד האיש ואחד האשה. אלא שלימדך התורה דרך ארץ, מפני שרוב הנשים בשפניות.

אמר רבי לעזר: מכשף – במקילה. מה טעמא דרבי לעזר? נאמר כאן: מכשפה לא תחיה, ונאמר להלן (שמות יז): אם בהמה אם איש לא יחיה. מה לא יהיה שנאמר להלן – במקילה, אף כאן – במקילה.

מה טעמין דרַבְנִין? נְאָמַר בָּאן: מְכַשְׁפָּה לֹא תַחֲיָה, וְנֹאמַר לְהֵלֵן (דברים כ): לֹא תַחֲיָה כָּל נִשְׁמָה. מה לֹא תַחֲיָה שְׁנֹאמַר לְהֵלֵן – מִיתָה בְּהֶרֶב, אִף לֹא תַחֲיָה שְׁנֹאמַר בָּאן – מִיתָה בְּהֶרֶב. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: מִן הַדְּבָר הַזֶּה אֲנִי מְכַרְעוּ, מוּטָב שִׁילְמֹד לֹא תַחֲיָה מִלֵּא תַחֲיָה, וְאֵל יוֹכִיחַ לֹא יַחֲיָה.

מה טעמא דרַבִּי יְהוּדָה? נְאָמַר בָּאן: מְכַשְׁפָּה לֹא תַחֲיָה, וְנֹאמַר לְהֵלֵן: כָּל שׁוֹכֵב עִם בַּהֲמָה מוֹת יוֹמָת. מה מִיתַת הַבְּהֵמָה – בְּסִקְלָה, אִף בָּאן – בְּסִקְלָה.

דְּלָמָא, רַבִּי לְעֹזַר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָה, עֲלוּן לְמִיסְחֵי בְּהַדִּין דִּימוֹסִין דְּמִיבְרִיא. חֲמַתוֹן חַד מִינַי, אָמַר מה דְּמַר, וְתַפְשִׁיתוֹן כִּיפָּה. אָמַר רַבִּי לְעֹזַר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מה יְהוֹשֻׁעַ בְּן חֲנִינָה. חֲמִי מה דְּאֵת עֶבֶד.

מִי נְפִיק אָהֹן מִינַיָא, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מה דְּמַר, וְתַפְּשִׁי יַתִּיה תַרְעָה, וְהוּהָ כָּל מַאֵן דְּעֵלִיל – הוּהָ יְהִיב לִיה חַד מְרַתְנָקָה, וְכָל מַאֵן דְּנַפִּיק – הוּהָ יְהִיב לִיה בְּנַתְיָקָה. אָמַר לוֹן: שְׂרוֹן מה דְּעַבְדְתוֹן?

[דף מ"א ע"א]

אָמְרִין לִיה: שְׂרִי וְאֲנִן שְׂרִי. שְׂרוֹן אִילִין וְאִילִין.

מִן דְּנַפְקוֹן, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְחַהוּא מִינַיָא: הָא מה דְּאֵת חֲכָם! אָמַר: גִּיחוֹת לִימָא. מִן דְּנַתְיָן לִימָא, אָמַר הַהוּא מִינַיָא מה דְּאָמַר, וְאִיתְבְּזַע ימָא. אָמַר לוֹן: וְלֹא בֵּן עֶבֶד מִשָּׁה רַבְּכוּן בְּימָא? אָמְרִין לִיה: לִית אֵת מוֹדָה לָן דְּהִלִּיד מִשָּׁה רַבֵּן בְּגוּיָה? אָמַר לוֹן: אִין! אָמְרִין לִיה: וְחַלּוּף בְּגוּיָה! הִלֵּד בְּגוּיָה. גִּזַּר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל שְׂרָה דִּימָא וּבְלַעֲיָה.

דְּלָמָא, רַבִּי לְעֹזַר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל סֻלְקוֹן לְרוּמִי. עֲלוֹן לְחַד אֲתַר וְאִשְׁבְּחִין מִינַיָא עַבְדִּין גְּבַשׁוּשִׁין וְאָמְרִין, חֲכִין בְּנֵי אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל עַבְדִּין, וְאָמְרִי חַחֵן תְּרוּמָה וְחַחֵן מַעֲשֵׂר. אָמְרִין: מִסְתַּבְּרָא דְּאִית חֲכָא יְהוּדָאִין.

עֲלוֹן לְחַד אֲתַר וְאִקְבְּלוֹן בְּחַד, כִּד יַתְבוּן לְמִיכַל, וְהוּהָ כָּל תְּבָשִׁיל דְּהוּהָ עֲלִיל קוּמִיהוּן, אִי לֹא הוּוֹן מַעֲלִין לִיה בְּחַד קִימוֹן, לֹא הוּהָ מִיִּתּוֹ לִיה קוּמִיהוּן. וְחֲשִׁין דִּילְמָא דְּאִינּוֹן אֲכָלִין זְבָחֵי מַתִּים. אָמְרִין לִיה: מה עִיסְקָד דְּכָל תְּבָשִׁיל דְּאֵת מִיִּתֵי קוּמִין, אִין לִי אֵת מַעֲיִל לְהוֹן קִימוּנָה לִית אֵת מִיִּתֵי לוֹן קוּמִינָן? אָמַר לוֹן: חַד אַבָּא גְּבַר סַב אִית לִי, וְגִזַּר עַל נַפְשִׁיָה דְּלֹא נַפֵּס מִן חַדָּא קִימוּנָא כְּלוּם עַד דְּיִיחְמִי לְחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמְרִין לִיה: עֲלוּ וְאָמַר לִיה: הוּק חֲכָא לְגַבְּהוֹן דְּאִינּוֹן חֲכָא. וְנַפֵּס לְגַבּוֹן. אָמְרִין לִיה: מה עִיסְקָד? אָמַר לוֹן: צִלוֹן עַל בְּרִי, דְּלֹא מוֹלִיד.

אָמַר רַבִּי לְעֹזַר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מה יְהוֹשֻׁעַ בְּן חֲנִינָה, חֲמִי מה דְּאֵת עֶבֶד. אָמַר לוֹן: אִיִּתּוֹן לִי זֶרַע דְּכִיתוֹן, וְאִיִּתּוֹן לִיה זֶרַע דְּכִיתוֹן, אִיִּתְחַמֵי לִיה זֶרַע לִיה עַל גְּבִי טַבְּלָה, אִיִּתְחַמֵי מְרַבִּין לִיה, אִיִּתְחַמֵי דְּסֻלְקָה, אִיִּתְחַמֵי מִיתְלַשׁ בַּה, עַד דְּאָסַק חַדָּא אִיתָא בְּקַלְעִיתָא דִּשְׁעָרָה, אָמַר לָה:

שרוי מה דעבדתין. אמרה ליה: לי נא שרייה. אמר לה: דלא בן, אגא מפרסם ליה. אמרה לי: לי נא יקלה, דאינון מסלקין בימא. וגור רבי יהושע על שריא דימא, ופלטון.

וצלון עליו, וזכה למיקמה לרבי יודה בן בתירה. אמרו: אילו לא עלינו לבאן אלא להעמיד הצדיק הזה – היינו.

אמר רבי יהושע בן חנניה: יכיל אגא נסיב קריין ואבטיחין ועביד לון איילין טבין, וחדנין עבידין איילין וטבין.

אמר רבי ינאי: מהלך הוינא בהדא איסרטא דציפורי, וחזית חד מיניי נסיב צריר וזרק ליה לרומא, והנה נחת ומתעביד עגל. ולא בן אמר רבי לעזר בשם רבי יוסי בר זימרא: אם מתכנסין הן כל באי העולם אינן יכולין לבראות יתוש אחד ולזרוק בו נשמה! נימר, לא נסבה הוא מינייא חד צרור וזרקיה לרומא ונחת ואיתעביד חד עגל? אלא, לסריה קרא ונגב ליה עגל מן בקורתא ואייתי ליה.

אמר רבי חיננא בי רבי חנניה: מטייל הוינא באילין גופתא דציפורין, וחמית חד מיניי נסב הדא גולגל וזרקיה לרומא, והוא נחתא ומתעבדא עגל. אתית ואמרת לאבא, אמר לי: אין אכלת מינה – מעשה הוא. ואי לא – אחיות עינים הוא.

אמר רבי יהושע בן חנניה: שלש מאות פרשיות היה רבי ליעזר דורש בפרשת מכשפה, ומפילם לא שמעתי אלא שני דברים. שנים לוקמין קישואין, אחד לוקט – פטור, ואחד לוקט – חייב. העושה מעשה – חייב, והאוחז את העינים – פטור.

אמר רבי דרוסא: תשע מאות פרשיות היו. שלש מאות לחיוב, שלש מאות לפטור, ושלוש מאות לחיוב שהוא פטור.

הדרן עלך פירק ארבע מיתות

פירק שמיני

הלכה א'

מתני' בן סורר ומורה, מאימתי נעשה בן סורר ומורה? משנביא שתי שערות, עד שניקוף זקן התחתון, אבל לא העליון, אלא שדיברו חכמים בלשון נקייה. שנאמר (דברים כא): **כי יהיה לאיש בן, בן – ולא בת.**

[דף מ"א ע"ב]

בן – ולא איש. הקטן – פטור, שלא בא לכלל מצות.

גמרא רבי זעירא, רבי אבהו, רבי יוסי בן חנניה בשם רבי שמעון בן לקיש: כתיב (שמות כא): **וכי יזד איש על רעהו להרגו בערמה.** מאימתי הוא נעשה איש? משנייד. מאימתי הוא מזיד? משתתפשט הפך. משל, בשל הזרע מבפנים, השחירה הקדירה מבחוץ.

אמר רבי זעירא: תנא רבי שילא בר בינא: **כי יהיה לאיש בן, לא שיהא תבן אב. מניין שהוא ראוי לבוא על אשה ולעברה, היי די ליה אב ולא בן, ואמרה התורה בן – ולא אב.** ואתיין כי דמר רבי יסא בשם רבי שבתאי: **כל ימיו של בן סורר ומורה – אינן אלא שלשה חדשים בלבד.**

אמר רבי יסא: **כל אילין מיליין לא מסתברין. דלא חילופין תני. תדע לך שהוא בן, מי היה בדין שיהא חייב, תבן או תבת? הוי אומר: תבת, ופטרה התורה את תבת, וחיובה את תבן? מי היה בדין שיהא חייב, קטן או גדול? הוי אומר: גדול, פטרה התורה את הגדול, וחיובה את הקטן? מי היה בדין שיהא חייב, הגונב משל אחרים, או הגונב משל אביו ואמו? הוי אומר: הגונב משל אחרים, פטרה התורה הגונב משל אחרים, וחיובה הגונב משל אביו ואמו! ללמדך: שפולן אינן אלא בגזירת מלך.**

הלכה ב'

מתני' מאימתי הוא חייב? משיאכל טרטימר בשר, וישתה חצי לוג יין האיטלקי. רבי יוסי אומר: מנה בשר ולוג יין.

אכל בתורת מצוה, אכל בעבור החדש, אכל מעשר שני בירושלים, אכל נבלות ומטרפות, שקצים ורמשים, אכל דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עבירה, אכל כל מאכל ולא אכל בשר, שתה כל משקה ולא שתה יין – אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין, שנאמר (דברים כא): **זולל וסבא. ואף על פי שאין ראיה לדבר, וכן לדבר, שנאמר (משלי כג): אל תהי בסבאי יין בזללי בשר למו.**

גמרא אמר רבי יוסי: טרטימר – חצי ליטרא הוא.

אינו חייב, עד שיאכלנו מהוכהב.

אכלו הי – פלב הוא.

אכלו מבושל – בר נש הוא.

אכלו הפוקים מהו?

גידים הרפים מהו? רבי יוחנן אמר: נימנין עליהן. רבי שמעון בן לקיש אמר: אין נימנין עליהן.

רבי יעקב בר אהא בשם רבי זעירא: איתפלגין רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. דתנינן תמן: אלו שעורתיהן כבשרן. אמר רבי יוחנן: עור זה לא שנו אלא לאיסור ולטומאה, הא ללקות – לא. רבי שמעון בן לקיש אמר: משנה תמימה שנה רבי, בין לאיסור, בין ללקות, בין ולטומאה.

מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש! תמן הוא עבד לה בשר, וכא לא עבד לה בשר! אמר רבי יודה בר פוי: שנייא היא, תמן – שהוא עור וסופו להקשות. כל שבין מחלפה שיטתיה

דרבי שמעון בן לקיש! ומה תפון שפופו להקשות – הוא עבד לה בשר, כאן שאין סופו להקשות – כל שפון! אמר רבי אבהו: טעמא דרבי שמעון בן לקיש, ואכלו את הבשר (שמות יב) – לא גידים.

אכל בחבורת מצוה. אכל בעיבור בחדש. אכל מעשר שני בירושלם. (דברים כא) ויסרו אתו ואיננו שמע

[דף מ"ב ע"א]

בקולם, יצא זה שהוא שומע בקול אביו שבשמים.

אמר רבי יוחנן: אם הוצפירוך לבולי, יהיה ירדן בעל גבולך.

אמר רבי יוחנן: קובלין לרשות להיפטר מבולי.

אמר רבי יוחנן: לווין בריבית לחבורת מצוה ולקידוש החודש.

רבי יוחנן הוה עליל לכנישתא בצפרא, ומלקט פירורין ואכיל. ואמר, יהא חלקי עם מאן דקדש ירחה חכא רומשית.

אכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים. ויסרו אתו, ולא ישמע בקולם, יצא זה אפילו בקול אביו שבשמים אינו שומע.

הלכה ג'

מתני' גנב משל אביו, ואכל ברשות אביו. משל אחרים, ואכל ברשות אחרים. משל אחרים, ואכל ברשות אביו – אינו נעשה בן סורר ומוטרף, עד שייגנב משל אביו ויאכל ברשות אחרים.

רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: עד שייגנב משל אביו ומשל אמו.

גמרא אזהרה לגניבה הראשונה מניין? לא תגנב. אזהרה לגניבה שנייה מניין? לא תגנבו.

לא תגנבו – על מנת למקט. לא תגנבו – על מנת לשלם תשלומי כפל, על מנת לשלם תשלומי ארבעה וחמשה.

בן בנ אומר: לא תגנב את שקך מאחר הגנב, שלא תראה גנב.

רבי בא רבי יוחנן בשם רב הושעיה: אינו חייב עד שייגנב מעות.

רבי זעירה בשם רבי הושעיה: אינו חייב עד שייזלזל מעות. מהו שייזלזל מעות? מה אנו קיימין? אם בהו דאמר: "הא לך חמשה והב לי תלתא" – שטיא הוא. "הא לך תלתא והב לי תלתא" – שטיא הוא! "הא לך תלתא והב לי חמשה" – בר נש הוא. אלא פי נן קיימין, (אם) בהו דמר: "הא לך חמשה והב לי חמשה".

הי דינו גנב, והי דינו גזלן? אמר רבי הילא: גנב בפני עדים – גנב. בפני הפעלים – גזלן.

רבי זעירה בעי: מעתה אפילו נתפסו לגזילה ולבעליה, אין זה גזול, וחי דינו גזול? על דעתיה דרבי זעירה, רבי שמואל בר סוסרטא בשם רבי אבהו: עד שיגזלונו בפני עשרה בני אדם. בננין אב שבכולם: (שמואל ב כג) ויגזל את החנית מיד המצרי ויהרגוהו בחניתו.

הלכה ד'

מתני' היה אביו רוצה, ואמו אינה רוצה. אמו רוצה, ואביו אינו רוצה – אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיהו שניהן רוצין.

רבי יהודה אומר: אם לא היתה אמו ראויה לאביו – אינו נעשה בן סורר ומורה.

גמרא אומר רבי יוחנן: ואפילו אין אמו ראויה לאביו.

וכל מה שיש לאמו, לא משל אביו הם? אומר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, בהו דהוות נסבה דידוין ועבדת שורו, וגנב מינהוין.

הלכה ה'

מתני' היה אחד מהם גידם, או היגר, או אילם, או סומא, או חרש – אינו נעשה בן סורר ומורה שנגמר (דברים כא) ותפשו בו – ולא גידמים. והוציאו – לא היגרים. ואמרו – לא אילמים. בננו זה – לא סומים. איננו שמע בקלנו – ולא חרשים.

מתרין בו בפני שלשה, ומלקין אותו. חזר וקילקל נידון בעשרים ושלשה. ואינו נסקל עד שיהו שם שלשה הראשונים שנגמר (ש) בננו זה, זה הוא שלקה בפניכם.

גמרא בשם שאת דרש באביו ובאמו, כך את דרש בזקני בית דין. שנגמר (דברים כא): ויצאו – פרט להיגרים. ואמרו – פרט לאילמים. ידינו לא שפכו – פרט לגידמים. ועניינו לא ראו – פרט לסומים. מגיד התוב: בשם שזקני בית דין שלימין בצדק, כך הם צריכין להיות שלימין באיברייהן.

אמר רבי יוחנן: מת אחד מן הראשונים – אינו נסקל. ולא מתניתא הוא? אינו נסקל עד שיהו שם שלשה הראשונים! אמר רבי הושעיה: שלא תאמר, יעשה דין שני ראשון, לפום בן צריך מתניתה.

הלכה ו'

מתני' ברח עד שלא נגמר דינו, ואחר כך הקיף זקן התחתון – פטור. ואם משנגמר דינו ברה, ואחר כך הקיף זקן התחתון – חייב.

גמרא אומר רבי יאשיה: סח לי זעירה משם אנשי ירושלים: שלשה הן שאם ביקשו למחול – מוחלין. ואילו הן: סוטה, ובן סורר ומורה, וזקן ממרא על פי בית דין.

סוטה. ולא מתניתא היא? שבעלה אינו רוצה להשקותה! סברי מימר: עד שלא נכתבה המגילה, אתא מימר: ואפילו משנכתבה המגילה.

ובשלא נמחקה המגילה. אבל אם נמחקה המגילה – לא בדיא.

בן סורר ומוצה. ולא מתניתא היא? היה אביו רוצה ואמו אינו רוצה, אמו רוצה ואביו אינו רוצה! סברין מימר: עד שלא עמד בדין. אתא מימר לך: ואפילו עמד בדין.

בשלא נגמר דינו, אבל אם נגמר דינו – לא בדיא.

זקן ממרא.

[דף מ"ג ע"א]

הדיא דתימר שלא להורגו, אבל להחזירו – לא היו מחזירין אותו למקומו. וכשבאתי אצל רבי יהודה בן בתיירה לנציבין, על שנים הודה לי, ועל אחד לא הודה לי. על זקן ממרא – לא הודה לי, בדי שלא ירבו מחלוקות בישראל.

מה טעמון דבית שמאי? הבא לי בעלי ואני שותה. מה טעמון דבית הלל? הואיל ואין כאן בעל להשקותה, החזירתה התורה לספיקה, וספיקא לספיקא, וספיקה להודיה.

תמן תנינן: הפוגמת בתובתה – לא תיפרע אלא בשבועה. תני: הפוגמת, לא הפוחתת. ביצד? היתה בתובתה מאתים, והיא אומרת: "מנה" – נפרעת שלא בשבועה.

מה בין הפוגמת ומה בין הפוחתת? אמר רבי חנינה: פוגמת – בא משא ומתן בנתיים. פוחתת – לא בא משא ומתן בנתיים.

רבי ירמיה בעי: כמה דתימר תמן: ועד אחד מעידה שהיא פרועה – לא תפרע אלא בשבועה. ודכוותה, ועד אחד מעידה שהיא פחותה – לא תיפחת אלא בשבועה! אמר רבי יוסי: בשעה שעד אחד מעידה שהיא פרועה – אינו מכחיש שנים, ובשעה שמעיד שפחותה – מכחיש את שנים.

תני: והנפרעת שלא בפניו – לא תיפרע אלא בשבועה. ונפרעים מאדם שלא בפניו? אמר רבי ירמיה: תיפטר, בשטר שהריבית אוכלת בו.

ובית דין גזבין רבית? תיפטר, שערכ לו מעכו"ם. והתני: יורש שפגם אביו שטר חוב – הפך גובה בלא שבועה! בזה יפה הפך מפה האב, שהאב אינו גובה אלא בשבועה.

אמר רבי לעזר: ונשבע שבועת יורש, שלא פקדנו אבא, ושלא אמר לנו אבא, ושלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע. הא אם נמצא פרוע.

רב הושעיה בעי: מתניתא דבית שמאי! דבית שמאי אומרים: נוטלת בתובה ולא שותה. אמר רבי יוסי: טעמון דבית שמאי, הבא לי בעלי ואני שותה. ברם הכא, בדין היה אפילו אביו לא ישבע, תקנה תיקנו בו שישבע. בו תיקנו, ובכנו לא תיקנו. מפיון שמת – העמדת את בנו על דין תורה.

נתחייב אביו שבועה בבית דין, ומת – אין בנו גובה. דלא כג, מה נן אמרין? יש אדם מזריש שבועתו לבנו? אמר רבי בא: הכין איתאמרת: פגם אביו שטרן בבית דין, ומת – אינו גובה. רב הסדא בעי: בגין דחליד תרתין פסיען הוא מפסיד? אילוי פגמו חוץ לבית דין – את מר גובה, מפני שפגמו בבית דין – את מר אינו גובה!

[דף מ"ג ע"ב]

הלכה ז'

מתני' בן סורר ומורה – נידון על שם סופו. אמרה תורה: ימות זכאי, ואל ימות חייב. שמיתתן של רשעים – הננייה להן והננייה לעולם. ולצדיקים – רע להן ורעה לעולם. יין ושינה, לרשעים – הננייה להן והנאה לעולם. ולצדיקים – רע להן ורע לעולם. פזור, לרשעים – הננייה להן והננייה לעולם. ולצדיקים – רע להן ורע לעולם. כנוס, לרשעים – רע להן ורע לעולם. ולצדיקים – הננייה להן והננייה לעולם. שקט, לרשעים – רעה להן ורע לעולם. לצדיקים – הננייה להן והננייה לעולם.

גמרא צפה תקדוש ברוך הוא, שסוף זה עתיד לנמר ניכסי אביו ואת ניכסי אמו, ויושב לו בפרשת דרכים ומקפה את הבריות, והורג את הנפשות, וסופו לשפח את תלמודו. ואמרה תורה: מוטב שימות זכאי ולא ימות חייב. שמיתתן של רשעים הננייה להן והנאה לעולם. ולצדיקים רע להן ורע לעולם.

יין ושינה, לרשעים – הננייה להן והננייה לעולם. ולצדיקים – רע להם ורע לעולם. אמר רבי אבהו: ובלבד יין עם רוב שינה. אמר רבי יונתן: ישינים הן קימעא מפני שתהא דעתן מיושבת.

הלכה ח'

מתני' הבא במחתרת – נדון על שם סופו. היה בא במחתרת ושכר את החבית, אם יש לו דמים – חייב, אין לו דמים – פטור.

גמרא תני רבי ישמעאל: זה אחד משלשה מקראות שנאמרו בתורה במשל. אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו.

אם במחתרת ימצא הגנב, אם זרחה השמש עליו דמים לו. וכי עליו לבדו החמה זורתה? והלא על כל באי העולם זורתה החמה! אלא מה זריחת החמה – מיוחדת שהוא שלום לכל באי העולם, כך כל זמן שאת יודע שאת שלום מפגו בין פיום ובין בליחה, תהורגו – נהרג.

פעמים שהוא לגנב, פעמים שהוא בא לחרוג, אמרת, שאם בא לגנב ודאי וחרגו, תהורגו – נהרג. פעמים שהוא בא לחרוג – נהרג.

מִיבֵן אֶת־דָּן לְפִיקוּחַ נֶפֶשׁ, לֹא־מֵר, מֵהַ עֲבוּדָה זָרָה מִיּוֹחֶדֶת שֶׁהִיא מִטְּמֵאָה אֶת הָאָרֶץ, וּמְחַלֶּלֶת אֶת הַשֵּׁם, וּמְסַלֶּקֶת אֶת הַשְּׂכִינָה – וְדוֹחִין בָּהּ אֶת הַסֶּפֶק. כָּל שֶׁבֶן לְפִיקוּחַ נֶפֶשׁ – שִׁדְחָה אֶת הַסֶּפֶק.

פְּתִיב: אִם בְּמַחְתֶּרֶת יִמְצָא הַגֵּבֶב וְהִבָּה וְמַת, אִין לֹא דְמִים. תְּנִי רַבִּי הֵיחָה: בְּמַחְתֶּרֶת – אִין לֹא דְמִים,

[דף מ"ד ע"א]

הוֹיֵן לְמַחְתֶּרֶת – יֵשׁ לֹא דְמִים.

תְּנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי: אִפְּלִיז הוֹיֵן לְמַחְתֶּרֶת – אִין לֹא דְמִים, לְפִי שְׁמֻמוֹנֵי שֶׁל אָדָם חֲבִיב עָלָיו בְּנִפְשׁוֹ, חֲמִי לִיה אֲזִיל בְּעֵי מִיסָב מְמוֹנִיָּה מִינִיָּה וְקָאִים עָלָיו וְקַטְלִיה.

רַב הוֹנָא אָמַר: נִטַּל הַכֵּים וְהַפֶּךָ אֶת פְּנֵיו לְצִאתָ, וְהִלָּךְ לֹא, וְעָמַד עָלָיו וְהִרְגֹה – אִין הִתְרַגֵּוּ נִתְרַגֵּוּ. מַה טַּעֲמָא דְרַב הוֹנָא? (דְּבָרִים יט) **כִּי יַחַם לְבָבוֹ.**

רַב אָמַר: כָּל דְּיִיתִי עָלֵי – אֲנָא קָטַל לִיה, הוֹיֵן מַחְנִנְיָה בֵּן שִׁילָא! דִּיאָנָא יָדַע דְּלֹא אֲתִי אֶלָּא מִיסָב מְמוֹסֶתִיָּה מִינֵי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מִפִּינֵן דְּאֶבְרִי לִיבִיָּה עָלָיו לְמִיעֵבַד לִיה דָּא מִילְתָּא, אִין זֶה הַנִּנְיָה בֵּן שִׁילָא.

הַלְכָה ט'

מִתְנִי' אֵלֹו שְׁמֻצִילִין אוֹתָן בְּנִפְשָׁם: הַרְדֵּף אַחַר חֲבִירוֹ לְהוֹרְגוֹ, וְאַחַר הַזְכָּר, וְאַחַר נַעֲרָה הַמְּאֹרְסָה. אֲבָל הַרְדֵּף אַחַר הַבְּהֵמָה, וְהַמְּחַלֵּל אֶת הַשֶּׁבֶת, וְהַעוֹבֵד עֲבוֹם – אִין מֻצִּילִין אוֹתָן בְּנִפְשָׁן.

גְּמָרָא הַרְדֵּף אַחַר חֲבִירוֹ לְהוֹרְגוֹ, בֵּין בְּבֵית בֵּין בַּשָּׂדֶה – מֻצִּילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשָׁו.

אֲחַד הַרְדֵּף אַחַר חֲבִירוֹ לְהוֹרְגוֹ, וְאֲחַד הַרְדֵּף אַחַר כָּל שְׂאֵר עֲבִירוֹת שֶׁבִּתְוֹרָה – מֻצִּילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשָׁו. אֲבָל אִם הִיתָה אֶלְמָנָה לְכַתָּן גְּדוּל, גְּרוּשָׁה וְחַלוּצָה לְכַתָּן הַדְּיוֹט, מְמֹרֶת וְנִתְיָנָה לְיִשְׂרָאֵל, בֵּת יִשְׂרָאֵל לְנִתְיָן וּלְמִמּוֹר – אִין מֻצִּילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשָׁו.

נַעֲשָׂה הַמַּעֲשָׂה – אִין מֻצִּילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשָׁו. אִם יֵשׁ שֵׁם מוֹשִׁיעִים – אִין מֻצִּילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשָׁו. רַבִּי יוֹדָה אוֹמֵר: אִם אֲמָרָה: "הִנֵּה לֹא" – אִין מֻצִּילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשָׁו, שְׂאֵם מִמְּחִין הֵן עַל יָדָיו – נִמְצָאוּ בְּאִין לִידֵי שְׁפִיכוֹת דְּמִים.

פְּשִׁיטָא דָּא מִילְתָּא, רוּצַח שְׁשִׁיבֵר אֶת הַכֵּלִים אוֹ שְׁהַיִק – הֵיב לְשִׁלָּם.

הֵיחָ מְשַׁבֵּר עַד שֶׁהוּא מְגִיעַ לְעִיר, רַבִּי יִצְרָא וְרַבִּי הוֹשַׁעְיָה, חַד אָמַר: נוֹתֵן דְּמִים, וְחִרְנָה אָמַר: אִינוֹ נוֹתֵן דְּמִים.

רוֹדֵף שְׁנַעֲשָׂה נִרְדָּף, מַהוּ לְהַצִּיל אֶת הַרְדֵּף בְּנִפְשָׁו שֶׁל נִרְדָּף?

גְּדוּל שְׁנַעֲשָׂה קָטָן, מַהוּ לְהַצִּיל אֶת הַגְּדוּל בְּנִפְשָׁו שֶׁל קָטָן?

התיב רבי ירמיה: והתנינן: יצא ראשו ורובו – אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש! רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא:

[דף מ"ד ע"ב]

שגויא היא תמן – שאין את יודע מי הרג את מי.

תני, רבי לעזר בי רבי שמעון אומר: ההולך לעבוד עכו"ם – מצילין אותו בנפשו. אם מפני כבוד בשר ודם – מצילין אותו בנפשו, לא כל שכן – מפני חי העולמים

הדרן עלה פרק בן סורר ומורה פרק תשיעי

הלכה א'

מתני' אלו הן הנשרפין: הבא על האשה ובתה, ובת ביהן שזינתה.

יש בכלל האשה ובתה: בתו, ובת בתו, ובת בנו, ובת אשתו, ובת בתה, ובת בנה.

גמרא תמן תנינן: נושאין על האניסה ועל המפותה! פני מותניתא: נושאין אחר האניסה ואחר המפותה. אנס אשה – מותר באמה. פיתה אשה – מותר בבתה.

האונם והמפותה על הנשואה – חייב. אמר רבי יוחנן: דרף נישואין שנו. נשא אשה, ואחר כך אנס את אמה – חייב. נשא אשה, ואחר כך פיתה את בתה – חייב.

אמר רבי לעזר: סומכוס ורבי יוחנן בן נורי אמרו דבר אחד! דתנינן תמן: שחטה ואת בת בתה, ואחר כך שחט את בתה – סופג את הארבעים. סומכוס אומר משום רבי מאיר: סופג את שמונים.

תמן תנינן: רבי יוחנן בן נורי אומר: הבא על המזונה – חייב עליה משום המזונה, ואם המזונה, ואם המזונה. אמרו לו: שלשתן – שם אחד הן. רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן: מודה סומכוס לרבי יוחנן ובראשונה. אשפה תני: עוד היא במחלוקת.

מה טעמא דרבי יוחנן בן נורי? מה אשה ובתה ובת בתה – בשני לאוין, אף אשה ובתה ובת בתה [בנה] ובת בתה – בשני לאוין.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

יג, א בראשונה היו כותבין שטרין מאון: לא שפיה ליה¹, ולא רעיה ליה², ולית היא צביא לאיתנסבא ליה³. בית הלל אומרים: בבית דין ושלא בבית דין, ובלבד שיהו שלשה. רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אומרים: אפלו בשנים. כיצד מצות מאון? אומרת: 'אי אפשי בפלוני בעלי, אי אפשי בקדושין שקדשני אמא או אחי'. אפלו היא יושבת באפריון והלכה אצל מי שנתקדשה, ואמרה בפניו: 'אי אפשי בפלוני בעלי זה' – אין מאון גדול מזה! רבי יהודה אומר: אפלו נכנסה לטול חפץ מחנוני, ואמרה בפניו: 'אי אפשי בפלוני בעלי' – אין מאון גדול מזה! יתר על כן אמר רבי יהודה: אפלו אורחין מסבין, ואמרה בפניהם: 'אי אפשי בפלוני בעלי' – אין מאון גדול מזה! קטנה שקדשה את עצמה, והשיאה את עצמה בחיי אביה – אין קדושיה קדושין, ואין נשואיה נשואין.

ב. הממאנת באיש – אין לה כתבה. נתן לה גט – יש לה כתבה. רבי אלעזר אומר: אין מעשה הקטנה כלום. אין בעלה זכאי – לא במציאתה, ולא במעשה ידיה, ובהפרת נדריה, ויורשה, ומטמא לה. כללו של דבר: הרי היא כאשתו לכל דבר, אלא שיוצאה הימנו במאון. רבי יהושע אומר: בעלה זכאי במציאתה, ובמעשה ידיה, ובהפרת נדריה, ויורשה, ומטמא לה; כללו של דבר: הרי היא כאשתו לכל דבר, אלא שיוצאת ממנו במאון. אמר רבי ישמעאל: חזרתי על כל מדת חכמים, ולא מצאתי אדם שמדתו שנה בקטנות, חוץ מרבי אלעזר, ורואה אני את דברי

רבי אלעזר מדברי רבי יהושע, שרבי אלעזר השנה את מדותיו, ורבי יהושע חלק.

ג. הממאנת באיש, והחזירה אליו ומת – או חולצת או מתיבמת. גרשה והחזירה לו – או חולצת או מתיבמת. רבי אלעזר אומר: חולצת ולא מתיבמת, מפני שנאסרה עליו שעה אחת. מודים חכמים לרבי אלעזר, בקטנה שהשיאה אביה, וגרשה, והחזירה אליו ומת – שחולצת ולא מתיבמת, מפני שנאסרה עליו שעה אחת, מפני שגרשיה גרושין גמורים, ואין חזרתה חזרה גמורה. במה דברים אמורים? בזמן שגרשה קטנה והחזירה קטנה, או גרשה קטנה והחזירה גדולה, או גרשה קטנה והחזירה קטנה, וגדלה תחתיו ומת, או חולצת או מתיבמת, משום רבי אלעזר אמרו: חולצת ולא מתיבמת, מפני שנאסרה עליו שעה אחת.

ד. זה הכלל: גט אחר מאון – אסורה לחזור לו, מאון אחר גט – מתרת לחזור לו. רבי שמעון בן גמליאל, ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה, ורבי יהושע בן קרחה אומרים: בין כך ובין כך, הואיל ויצאתה הימנו בגט – אסורה לחזור לו. מעשה באחת שנשאת ותומה, וגרשה, והחזירה אליו, ומאנה בו ונשאת לאחר, ומת. וכאו ושאלו את רבי יהודה בן בבא: מהו שתחזור לראשון? ואמר להן: בין כך ובין כך, הואיל ויצאתה הימנו בגט – אסורה לחזור לו.

ה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם מאנה מאנה, אם לאו – תמתין עד שתגדיל ותחליץ, ותצא הלזו משום אחות אשה. שני אחין נשואין שתי תומות, קטנה וחרשת, מת בעלה של קטנה – חרשת יוצאה בגט, וקטנה תמתין עד שתגדיל,

³ ואין היא רוצה להנשא לו.

¹ לא שקט לו.

² ולא רצון בו.

ותחלץ. מת בעלה של חרשת - קטנה יוצאה בגט, וחרשת אסורה לעולם. ואם בא עליה - יוצאה בגט והותרה.

ו. מי שהיה נשוי שתי תומות קטנות ומת. בא יבם על הראשונה, וחזר בא על השנייה - נאסרו שתייהן עליו. וכן שתי חרשות, קטנה וחרשת, בא יבם על הקטנה, וחזר ובא על החרשת, או שבא אחיו על החרשת - נאסרו שתייהן עליו. חרשת יוצאה בגט, וקטנה יוצאה בגט וחליצה.

ז. פקחת וחרשת. בא יבם על פקחת וחזר ובא על חרשת, או שבא אחיו על חרשת - נאסרו שתייהן עליו. חרשת יוצאה בגט, פקחת יוצאה בגט וחליצה. גדולה וקטנה, בא יבם על הגדולה וחזר ובא על הקטנה, או שבא אחיו על הקטנה - נאסרו שתייהן עליו. קטנה יוצאה בגט, גדולה יוצאה בגט וחליצה. רבי אליעזר אומר: בכלן מלמדין את הקטנה שתמאן בו.

ח. יבמה שאמרה בתוך שלשים יום: 'לא נבעלתי', בין שאמר: 'בעלתי', בין שאמר: 'לא בעלתי' - כופין אותו שיחלץ לה. אחר שלשים יום - מבקשים הימנו שיחלץ לה. היא אומרת: 'נבעלתי', והוא אומר: 'לא בעלתי' - הרי זה יוצאה בגט. הוא אומר: 'בעלתי', והיא אומרת: 'לא נבעלתי', אף על פי שחזר ואמר: 'לא בעלתי' - הרי זו יוצאה בגט. רבי יהודה אומר: נדרה שלא תתבסם, אפלו בחיי בעלה - מבקשים הימנו שיחלץ לה.

ט. כיצד מוציא ברמיה? רמז ונתן לה גטה, פקחת לפקח ולו אח פקח, פקחת לחרש ולו אח פקח - או חולץ או מיבם. פקחת לפקח ולו אח חרש - כונס ואינו מוציא לעולם. פקחת לחרש, ולו אח חרש, חרשת לפקח ולו אח פקח, חרשת לפקח ולו אח חרש, חרשת לחרש ולו אח פקח,

חרשת לחרש ולו אח חרש - כונס. אם רצה להוציא - יוציא. אם רצה לקים - יקים.

י. שני אחים חרשים נשואין שתי אחיות פקחות, או שתי אחיות חרשות, או שתי אחיות, אחת פקחת ואחת חרשת. וכן שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחין פקחין, או לשני אחין חרשין, או לשני אחין: אחד פקח ואחד חרש. וכן שני אחין: אחד פקח ואחד חרש נשואין שתי אחיות, אחת פקחת ואחת חרשת, פקחת לפקח וחרשת לחרש - אין כאן לא חליצה ולא יבום, אלא אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה. אם היו נכריות - יכנסו. אם רצה להוציאה - יוציא, ואם רצה לקים - יקים.

מסכת יבמות פרק ארבעה עשר

א. האשה שאמרה: 'גרשני בעלי, חלץ לי יבמי, נתיבמתי ליבמי, ומת' - הרי זו אינה נאמנת. כל אלו שאינן נאמנות להעידן - אף היא אינה נאמנת להעידן.

ב. עד אומר 'מת', ועד אומר 'לא מת'. אשה אומרת 'מת' ואשה אומרת 'לא מת' - הרי זו לא תנשא. רבי מנחם ברבי יוסי אומר: עד אומר 'מת' ועד אומר 'לא מת' ונשאת, ובא אחר ואמר 'לא מת' - הרי זו לא תצא, אבל בתחלה, עד אומר 'מת' ועד אומר 'לא מת', אשה אומרת 'מת' ואשה אומרת 'לא מת', אף על פי שנשאת - תצא, אחת אומרת 'מת' ושתיים אומרות 'לא מת' - הרי שתי נשים כאיש אחד. רבי נחמיה אומר: כל מקום שהכשירו חכמים עד אחד - הלך אחר רב דעות, ועשו שתי נשים לאשה אחת כשני אנשים לאיש אחד. שנים אומרים 'מת' ומאה אומרים 'לא מת' - הרי מאה כשני עדים.

ג. קדש אחת מחמש נשים, ואין ידוע איזו קדש, וכל אחת ואחת אומרת: 'אותי קדש'. לקח אחד

מחמשה, ואין ידוע מאיזה מהם לקח, וכך אחד ואחד אומר: 'ממני לקח'. רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבה, על שקדש אחת מחמש נשים ואינו ידוע איזו מהן קדש - שמניח דמי כתבה ביניהם ומסתלק. על מה נחלקו? על שבעל. ולא נחלקו על שלקח מקח מחמשה בני אדם, ואין ידוע מאיזה מהם לקח - שמניח דמי מקח ביניהם ומסתלק, על מה נחלקו? על שגזל; שרבי טרפון אומר: מניח גזלה ביניהם ומסתלק. ורבי עקיבא אומר עד שישלם גזלה לכל אחד ואחד. ומודה רבי טרפון, באומר לשנים: גולתי את אחד מכם מנה, ואין ידוע איזהו, או אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה, ואין ידוע איזה - נותן לזה מנה ולזה מנה; שהודה מפי עצמו.

ד. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים, ובאה ואמרה: 'מת בעלי' - היא מתרת, וצרתה אסורה. רבי אליעזר אומר: הואיל והתרו ליבמין - התרו לכל אדם. האשה שהלך בעלה למדינת הים, ובאו ואמרו לה: 'מת בעליך', והיה לו את, ויבמה ומת, ואחר כך בא בעלה - אסור בה ומת בצרתה. אסור בה ומת באשת אחרו.

ה. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים, ובאה ואמרה: 'מת בעלי' - היא מתרת וצרתה אסורה. רבי אליעזר אומר: הואיל והתרו ליבמין - התרו לכל אדם.

ו. שתי נשים, לזו עדים ובנים, ולזו אין עדים ובנים - שתיהן מתרות. נפל לבור אריות - אין מעידין עליו. לתוף כבשן האש - מעידין עליו. מעידין על המגיד, ואין מעידין על צלוב. רבי

שמעון בן אלעזר אומר: אף על המגיד אין מעידין, מפני שיכול לכוות ולחיות.

ז. נפל לגוב אריות - אין מעידין. בור שמלא נחשים ועקרבים - מעידין עליו. רבי יהודה בן בתירה אומר: אין מעידין עליו, שמא חבר הוא. נפל לתוף כבשן האש - מעידין עליו. ליורה מלאה יין ושמן - מעידין עליו. משום רבי אחא אמרו: של שמן - מעידין עליו, מפני שהוא מבעיר, ושל יין אין מעידין עליו - מפני שהוא מכבה. אמר לו: תחלתו מכבה וסופו מבעיר. אליעזר בן מהבאי אומר: מעידין על השומא. מת פלוני, אבד פלוני, נהרג פלוני, אין פלוני בעולם, אין ממנו כלום, תנשא אשתו - אין מעידין עליו.

ח. נפל למים, בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף - אשתו אסורה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: מים שיש להם סוף - אשתו מתרת. מים שאין להם סוף - אשתו אסורה. שמא גל טורד אותו ומעלה אותו ליבשה. אמר רבי עקיבה: כשהייתי בא ביים, ראיתי ספינה שטבעה ביים, והייתי מצטער על תלמיד חכם שבתוכה. וכשבאתי למדינות קפוטקיא, וראיתי, בא וישב ודן לפני בהלכה, נמתי לו: 'בני! היאך עליה מן הים? גם לי: 'טרדני גל לחברו, וחברו לחברו, עד שהגעתי ליבשה'. אמרתי: 'כמה גדולים דברי חכמים! שאמרו: מים שיש להם סוף - אשתו מתרת, מים שאין להם סוף - אשתו אסורה'.

ט. אמר רבי, מעשה בשני בני אדם מכמרים מכמורין בירדן, ונכנס אחד מהם למחילה של דגים, ושקעה חמה ולא ראה פתחה של מחילה, ושקה חברו עליו כדי שתצא נפשו, ובא והודיע בתוף ביתו. לשחרית ורחה חמה, והכיר פתחה

⁴ פורסין מצודות לצוד דגים.

שָׁל מְחִילָה, וּבָא וּמְצָא הַסֵּדָד קָשׁוּר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁנִּפְל לְבוֹר גְּדוֹל, וְעָלָה לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים. אָמְרוּ לוֹ: אֵינְךָ מְזַכְרִין מַעֲשֶׂה נְסִים.

י. אֶפְלוּ שָׁמַע קוֹל מְקוֹנְנַת שְׁמֹכְרָתוֹ בֵּין הַמַּתִּים – אֵינְךָ עֲדוּת גְּדוֹלָה מִזֶּה. שָׁמַע בֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: 'פְּלוֹנִי בֶן פְּלוֹנִי מֵת' או 'נִהְרַג' – תִּנְשָׂא אֶשְׁתּוֹ. שָׁמַע בְּקוֹנְטְרַסִּין⁵ שֶׁל מְלָכִים, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: 'פְּלוֹנִי בֶן פְּלוֹנִי מֵת', או 'נִהְרַג' – לֹא תִנְשָׂא אֶשְׁתּוֹ.⁶ מִשִּׂיאִים עַל פִּי בֵּת קוֹל. מַעֲשֶׂה שֶׁעָמַד אֶחָד עַל רֹאשׁ הַהָר, וְאָמַר: 'אִישׁ פְּלוֹנִי בֶן פְּלוֹנִי, נָשָׁכוּ נֶחֱשׁ וּמָת'! הִלְכוּ וּמְצָאוּ שֶׁתִּפְחוּ עֵינָיו, וְהִשְׂיָאוּ אֶת אֶשְׁתּוֹ. וּבְעוֹבֵד כּוֹכְבִים, אִם הָיָה מִתְּכַנֵּן לְהַעֲדִי – אֵינְךָ עֲדוּתוֹ עֲדוּת. אֲבָא יוֹדֵן אִישׁ צִידוֹן אוֹמַר: מַעֲשֶׂה בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּתִי אֶחָד, שֶׁהָיוּ מֵהַלְכִין בְּדַרְךְ, וּבָא כוּתִי וְאָמַר: 'חֲבַל עַל אוֹתוֹ יְהוּדֵי שֶׁהָיָה עִמִּי בְּדַרְךְ, וּמָת בְּדַרְךְ, וּקְבָרוֹהוּ!' וְהִשְׂיָאוּ אֶת אֶשְׁתּוֹ. אָמַר רַבִּי שֶׁמַּעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מַעֲשֶׂה בְּקוֹלֵר שֶׁל בְּנֵי אָדָם⁷ שֶׁהָלְכוּ לְאַנְטוֹכְיָא⁸, וּבְחִזְרֵתָן אָמְרוּ: 'נִהְרַג מִמֶּנּוּ אִישׁ פְּלוֹנִי יְהוּדִי', וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנָי חֲכָמִים וְהִשְׂיָאוּ אֶת אֶשְׁתּוֹ. וְשׁוֹב מַעֲשֶׂה בְּשֵׁשִׁים בְּנֵי אָדָם שֶׁיָּרְדוּ לְכַרְכּוֹם בֵּיתֵר⁹, וְלֹא עָלָה אֶחָד מֵהֶם, וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנָי חֲכָמִים, וְהִשְׂיָאוּ אֶת נְשֵׁיהֶם.

יא. אֵינְךָ מַעֲדִינְךָ עָלָיו, עַד שֶׁהָיוּ מְזַכְרִין שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו, שְׁמוֹ וְשֵׁם עֵירוֹ. אֲבָל אִם אָמַר: 'אֶחָד יֵצֵא מֵעִיר פְּלוֹנִי' – מִפְּשָׁשִׁין¹⁰ בְּאוֹתָהּ הָעִיר. אִם לֹא יֵצֵא מִשָּׁם אֲלֵא הוּא – תִּנְשָׂא אֶשְׁתּוֹ. מַעֲשֶׂה

בְּשָׁנִים שֶׁהָיוּ רָצִים אַחַר הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, וְנִתְּלָה אֶחָד בְּיָתוֹ, וּפְשָׁחוּ¹¹, וְרָדְף אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים. וְאָמַר לוֹ חֲבָרוֹ: 'יֵישֵׁר כַּחַף אַרְיָה! אָמַר לוֹ: 'מִינֵן אַתָּה מְכִיר בִּי שְׂאֲרֵיהַ שְׁמִי? כֶּף אֲנִי נִקְרָא בְּעִירִי – יוֹחֲנָן בֶּן יוֹנָתָן אַרְיָה דְּמַכְפָּר שִׁיחִיא'. לִימִים חָלָה וּמָת, וְהִשְׂיָאוּ רַבִּי טְרַפּוֹן אֶת אֶשְׁתּוֹ.

יב. אֵינְךָ בּוֹדֵקִין עַדֵי נְשִׁים בְּדַרְיָשָׁה וּבְחַקִּירָה; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי טְרַפּוֹן אוֹמַר: בּוֹדֵקִין לְעַדֵי נְשִׁים בְּדַרְיָשָׁה וּבְחַקִּירָה. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁבָּא לְפָנָי רַבִּי טְרַפּוֹן לְהַעֲדִי עֲדוּת אִשָּׁה. אָמַר לוֹ: 'בְּנִי! הֵיאֵךְ אַתָּה יוֹדַע לְאַשָּׁה זֹאת עֲדוּת זֹאת? אָמַר לוֹ: 'אֲנִי הוּא הֵינְנוּ הוֹלְכִים בְּדַרְךְ, וְרָדְף אַחֲרֵינוּ גֵּיס, וְנִתְּלָה בִּיחּוּר תְּאֵנָה וּפְשָׁחוּ, וְהִחְזִיר אֶת הַגֵּיס לְאַחֲרָיו'. אָמַרְתִּי לוֹ: 'מִשְׁבַּחְךָ אֲנִי אַרְיָה! אָמַר לִי: יִפָּה אֲמַרְתָּ, בְּנִי לְשָׁמִי, שֶׁכֶּף קוֹרְאִים אוֹתִי בְּעִירִי – 'יוֹחֲנָן בֶּן יוֹנָתָן אַרְיָה דְּמַכְפָּר שִׁיחִיא'. לִימִים חָלָה וּמָת, אָמַר לוֹ: 'כֶּף אֲמַרְתָּ לִי יוֹחֲנָן בֶּן יוֹנָתָן מַכְפָּר שִׁיחִיא'. אָמַר לִי: 'לֹא, אֲלֵא כֶּף אֲמַרְתִּי לָךְ. אָמַר לִי: לֹא רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן יוֹחֲנָן אַרְיָה דְּמַכְפָּר שִׁיחִיא, אֲלֵא יוֹחֲנָן בֶּן יוֹנָתָן אַרְיָה דְּמַכְפָּר שִׁיחִיא'. בְּדָק רַבִּי טְרַפּוֹן לְעַדֵי שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים וְנִמְצָאוּ מְכוֹנְתָא, וְהִשְׂיָאוּ אֶת אֶשְׁתּוֹ. מִכָּאן וְאֵילָךְ הִנְהִיגוּ, שֶׁהָיוּ בּוֹדֵקִים לְעַדֵי הַנְּשִׁים בְּדַרְיָשָׁה וּבְחַקִּירָה. אָמַר לָהֶם רַבִּי עֲקִיבָא: לְכַשְׁתְּהוֹא פּוֹנְדְּקִית¹² – תְּהֵא נְאֻמְנָת.

¹⁰ בּוֹדְקִים וּמְחַפְּשִׁים.

¹¹ נִתְּקָא אֶת עַץ הַזַּיִת, כְּדִי לְרַדֵּף בוֹ אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים.

¹² הֵינְנוּ שְׁתַּהֲיָה מְסִיחָה לְפִי תִּסָּה כְּמוֹ פּוֹנְדְּקִית.

⁵ הַמְסַנֵּים לְהַרְג אֶעֱלֵ מַלְכֵי הַגּוֹיִם.

⁶ כִּי יֵשׁ בָּהֶם שֶׁמְקַבְּלִים שֶׁחַד וּמִנִּיחִים אוֹתוֹ בְּסִיִּים.

⁷ חֲבוּרַת אֲנָשִׁים.

⁸ הָיוּ בִּינֵיהֶם יְהוּדִים וְגוֹיִם בְּיַסָּד.

⁹ כְּאֲשֶׁר הָעִיר בֵּיתֵר הָיְתָה בְּקִצּוֹר.

א מַפְנֵי מַה אָמְרוּ: 'בְּתוּלָה נִשְׂאָת לַיּוֹם הֶרְבִּיעִי? שְׂאֵם הִיָּה לוֹ טַעֲנַת בְּתוּלִים, הִיָּה מִשְׁכִּים לְבֵית דִּין. אִם כֵּן, תִּנְשֵׂא בְּאֶחָד בַּשְּׁבַת? אֲלֵא כְּדֵי שְׂיִתְקַן צְרָכָיו כָּל יְמוֹת הַשְּׁבֵת, הַתְּקִינוּ שְׂיֵהָא נוֹשֵׂא אוֹתָהּ בְּרִבְעִי, וּמִסְפָּנָה וְהִלְךְ, נִהְגוּ הָעַם לְכַנּוֹס בְּשִׁלְשִׁי, וְלֹא מִחוּ בִּידֵם חֻמְמִים. רְצָה לְכַנּוֹס בַּשְּׁנַי - אִין שׁוּמְעִין לוֹ, אִם מַפְנֵי הָאִנְס - מִתְּר. וּמִפְרִישִׁין אֶת הַחֶתֶן מִן הַכֶּלֶה לִילֵי שְׁבַת תְּחִלָּה, מַפְנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה חֲבוּרָה. מַפְנֵי מַה אָמְרוּ: 'אֲלֻמְנָה נִשְׂאָת בְּחִמְיִשׁ?' שְׂאֵם נוֹשֵׂא אוֹתָהּ בְּאֶחָד מִכָּל יְמוֹת הַשְּׁבֵת - מִנִּיחָה וְהוֹלֵךְ לְמִלְאכָתוֹ. הַתְּקִינוּ שְׂיֵהָא נוֹשֵׂא אוֹתָהּ בְּחִמְיִשׁ, שְׂיֵהָא בְּטַל שְׁלִשָּׁה יָמִים: חִמְיִשׁ, וְעָרַב שְׁבַת וְשַׁבַּת - שְׁלִשָּׁה יָמֵי בְּטַלָּה, נִמְצָא שְׂמַח עִמָּה שְׁלִשָּׁה יָמִים.

ב. גְּדוּל הַבָּא עַל הַקְּטָנָה, וְקָטָן שְׂבָא עַל הַגְּדוּלָּה, וּמַכַּת עֵץ - כְּתַבְתָּהּ מֵאֲתִים. מִשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן אֲגָרָא אָמְרוּ: אִיזוּ קָטָנָה וְאִיזוּ קָטָן? קָטָן פְּחוֹת מִכֵּן תִּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, קָטָנָה פְּחוֹתָהּ מִכַּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד. הַרוּצָה לַעֲשׂוֹת כְּדָרְךָ שְׁהַכְהִנִים עוֹשִׂים, כְּגוֹן בֵּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן, וּבֵת כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל - עוֹשִׂין. הַנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּכַהוּנָה, וְהַנוֹתֵן בָּהּ תִּקְנָה שֶׁהַתְּקִינוּ בֵּית דִּין, בֵּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן בֵּת כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל - נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זָוֹ.

ג. פִּקְח שְׁנִשְׂאָ תְּרַשְׁתָּ, אוֹ שׁוֹטָה - כְּתַבְתָּן מֵאֲתִים, מַפְנֵי שְׂרוּצָה לְהַחְזִיק לָהֶם אֶת הַנְּכָסִים. תְּרַשׁ וְשׁוֹטָה שְׁנִשְׂאוּ פְּקוּחוֹת, אִף עַל פִּי שְׁחִזוֹר תְּרַשׁ וְנִתְפַקַּח, שׁוֹטָה וְנִשְׁתַּפֶּה - אִין לָהֶם כְּתַבָּה. רְצוּ לְקַיִם - נוֹתְנִין כְּתַבָּה מְנָה. עוֹבֵד כּוֹכְבִים וְעוֹבֵד הַבָּא עַל בֵּת יִשְׂרָאֵל, אִף עַל פִּי שְׁחִזוֹר הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְנִתְגַּיֵר, הָעוֹבֵד וְנִשְׁתַּחֲרַר - אִין

לָהֶן כְּתַבָּה. רְצוּ לְקַיִם - נוֹתְנִין כְּתַבָּה מְנָה. יִשְׂרָאֵל הַבָּא עַל הַשְּׁפָחָה וְעַל בֵּת עוֹבֵד כּוֹכְבִים, אִף עַל פִּי שְׁחִזוֹרָה הַשְּׁפָחָה וְנִשְׁתַּחֲרַרָה, בֵּת עוֹבֵדֵי כּוֹכְבִים וְנִתְגַּיֵרָה - אִין לָהֶם כְּתַבָּה. רְצָה לְקַיִם - נוֹתֵן כְּתַבָּה מְנָה.

ד. בּוֹגְרָת וְאִילוֹנִית - כְּתַבְתָּן מֵאֲתִים. נִשְׂאָת בְּחֻזְקָתָהּ שֶׁהִיא כְּשֶׁרָה, וְנִמְצָאָת אִילוֹנִית - אִין לָהּ כְּתַבָּה. רְצָה לְקַיִם - נוֹתֵן כְּתַבָּה מְנָה.

ה. הַבָּא עַל הַחֲרֻשֶׁת, וְעַל הַשׁוֹטָה, וְעַל הַבּוֹגְרָת, וּמַכַּת עֵץ - אִין לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִין. סוּמָא וְאִילוֹנִית - יֵשׁ לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִין. סוּמָא אָמַר מִשׁוּם רַבִּי מֵאִיר: סוּמָא - אִין לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִין.

ו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מִפְּשָׁפְשֵׁין¹³ אֶת הַחֶתֶן וְאֶת הַכֶּלֶה שְׁלִשָּׁה יָמִים קִדְּם כְּנִישְׁתָּן לְחַפְּהָ, וּבְגָלִיל לֹא נִהְגוּ כֵן. בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה, הָיוּ מִיַּחֲדִים אֶת הַחֶתֶן וְאֶת הַכֶּלֶה שְׁעָה אַחַת קִדְּם לְחַפְּהָ - כְּדֵי שְׂיֵהָא לְבוֹ גַּס בָּהּ. וּבְגָלִיל לֹא נִהְגוּ כֵן. בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה, הָיוּ מַעֲמִידִין שְׁנַי שׁוֹשְׁבֵינִין, אֶחָד מִשָּׁל בֵּית חֶתֶן, וְאֶחָד מִשָּׁל בֵּית כֶּלֶה. וְאִף עַל פִּי כֵן לֹא הָיוּ מַעֲמִידִין אֲלֵא לְנִשְׂוֹאִין, וּבְגָלִיל לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין כֵּן. בִּיהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹנָה, הָיוּ שׁוֹשְׁבֵינִין יִשְׁנִין בְּמִקּוֹם שְׁחִתָּן וְכֶלֶה יִשְׁנִין. וּבְגָלִיל לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין כֵּן. וְכָל שְׂלֵא נִהְגוּ מִמֶּנְהֵג זֶה - אִינוּ יְכוּלִים לְטַעֵן טַעֲנַת בְּתוּלִין.

ז. כְּנֶסֶה רֵאשׁוֹן לְשֵׁם נִשְׂוֹאִין, וְיֵשׁ לָהּ עֲרִים שְׂלֵא נִסְתַּרָה, אוֹ אֶפְלוּ נִסְתַּרָה, וְיֵשׁ לָהּ עֲרִים שְׂלֵא נִתְיַחֲדָה עִמּוֹ כְּדֵי בִיאָה - אִין הַשְּׁנַי יְכוּלִים לְטַעֵן טַעֲנַת בְּתוּלִין. לְפִיכָּה, אִין כְּתַבְתָּה אֲלֵא מְנָה. טַעֲנַת בְּתוּלִין כָּל שְׁלִשִׁים יוֹם; דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר.

¹³ בּוֹדִיקִים.

רבי יוסי אומר: אם נסתרה מזיד, לא נסתרה אפלו לאחר שלשים.

ח. המוציא שם רע ונמצאו עדי זוממין – הוא לוקה ונותן ארבע מאות זוז. והזוממין מקדימין לבית הסקילה. ואם היתה יתומה – הוא לוקה וכתבתה קנימת. ונותן ארבע מאות זוז. והזוממין מקדימין לבית הסקילה, לא אמר לעדים שייעידו, אלא שהם באו מאליהן והיעידו – הוא אין לוקה ואין נותן ארבע מאות זוז, והזוממין מקדימין לבית הסקילה. ונתת כשהיא נערה, ומשבגרה הוציא עליה שם רע – הוא אין לוקה, ואין נותן ארבע מאות זוז, והיא זוממין מקדימין לבית הסקילה.

ט. היתה מעברת, ואמרו לה: 'מה טיבו של עבר זה?' – 'מאיש פלוני, כהן הוא!' רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים: נאמנת; שזו עדות שהאשה כשרה לה. רבי יהושע אומר: אינה נאמנת. אמר להם רבי יהושע: אי אתם מודים בשבויה, ויש לה עדים שנשפית, והיא אומרת: 'טהורה אני' שאינה נאמנת? אמרו לו: לא! אם אמרת בשבויה שנשפית לבין העובדי כוכבים, שיש לה עדים, תאמר בזו שאין לה עדים? אמר להם: וכי מה עדות גדולה מזו, שהרי כרסה בין שניה?! אמרו לו: מפני שרב כותים פרוצים בעריות. אמר להם: אין אפטרופוס לעריות. במה דברים אמורים? בעדות אשה בגופה, אבל עדות אשה בבתה – דברי הכל שהולד שתוקי.

מסכת כתובות פרק שני

א. עדים שאמרו: 'מעידין אנחנו בפלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה, עובד כוכבים נתין וממזר' – עד שלא נחקרה עדותן בבית דין, אמרו: 'בדאין אנו' – הרי אלו נאמנין. משנחקרה עדותן בבית דין, אמרו: 'בדאין אנו' – אין

נאמנים. זהו כללו של דבר: עדים שהעידו לטמא, לטהר, לרחק ולקרוב, לאסור ולהתיר, לפטור ולחייב, עד שלא נחקר עדותן בבית דין אמרו: 'בדאין אנו' – הרי אלו נאמנין, משנחקרה עדותן בבית דין אמרו: 'בדאין אנו' – אין נאמנין.

ב. יפה כח שטר מכח עדים, ויפה כח עדים מכח שטר. יפה כח שטר – שהשטר מוציא אשה מבעלה, מה שאין כן בעדים. יפה כח עדים – שהעדים שאמרו: 'מת פלוני' תנשא אשתו. כתוב בשטר: 'מת פלוני' – לא תנשא אשתו. אם אמרו: מה שכתוב בשטר זה שמענו ושכחנו – תנשא אשתו. כותב אדם עדותו בשטר ומעיד עליה אפלו לאחר מאה שנים.

ג. יפה כח שטר מכח כסף, ויפה כח כסף מכח שטר, שהשטר גובה מנכסים משעבדים, מה שאין כן בכסף. יפה כח כסף שהכסף פודה את הערכין ואת החרמין ואת ההקדשות ואת מעשר שני, מה שאין כן בשטר. יפה כח שטר וכסף מכח חזקה, וכח חזקה מכח שטר וכסף. יפה כח שטר וכסף, ששטר וכסף קונים עבד עברי, מה שאין כן בחזקה. יפה כח חזקה, שאם מכר עשר שדות, כיון שהחזיק באחד מהם – קונה את כלם. אבל לא נתן לו אלא דמי אחת מהן, או לא כתב לו אלא על אחת מהן – לא קנה אלא אותה שדה בלבד.

ד. מאתים לבתולה ומנה לאלמנה, נזק וחצי נזק, תשלומי כפל תשלומי ארבעה וחמשה – בלן אף על פי שאין כתובין בשטר גובים מנכסים משעבדין.

ה. האשה שאמרה: 'אשת איש אני', וחזרה ואמרה: 'איני אשת איש' – נאמנת, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. אמרה: 'נשפית וטהורה אני,

כפיו מימיו? ! – אין זה ערער. 'שהוא בן גרושה או בן חלוצה, עובד כוכבים, נתין וממזר' – הרי זה ערער. רבי העלה לכהונה על פי עד אחד, רבי יוסי העלה לכהונה על פי עד אחד.

ט. נפלה לעזה בעיר¹⁴. רבי יוסי אומר: אין לעזה ראיה, אלא כל שיש לו ערער – יבא ויאמר. רבי שמעון בן גמליאל אמר משם רבי שמעון בן הסגן: מעלין לכהנה על פי עד אחד, ולא על פי עד אחד בלבד אמרו, אלא אפלו אשה, לא כשתבא אשה לבית דין, אלא לכשתאמר, יתנו לר¹⁵.

מסכת כתבות פרק שלישי

א. שתי חזקות לכהונה בארץ ישראל – נשיאות כפים וחלוק גרנות. ובסוריא ועד מקום ששלוחי ראש חדש מגיעים – נשיאות כפים אכל לא חלוק גרנות. ובכל כסוריא. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף אלכסנדריא של מצרים בראשונה, מפני שבית דין קבוע שם. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כשם שהתרומה חזקה לכהנה בחלוק גרנות, כך מעשר ראשון חזקה ללויה בחלוק גרנות, והמחלק בבית דין – אין לו חזקה לכהנה.

ב. הכל נאמנים להעידה, אפלו בנה אפלו בתה, חוץ ממנה ומבעלה, שאין אדם מעיד על ידי עצמו. אמר רבי זכריה בן הקצב: המעון הזה! לא וזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו עובדי כוכבים לירושלים ועד שיצאו, ואף על פי כן, יחד לה בית בתצרה, וכשהיא נכנסת – יוצאה בראש בניה, וכשהיא נכנסת – נכנסת בסוף בניה, והיתה נזונת מנכסיו. לא נתיחדה עמו אלא על פי בניה.

ויש לי עדים שטהורה אני' – אין אומרים נמתין עד שיבואו עדים ויתירוה, אלא מתירין אותה מיד, אם משהותרה באו עדים, ואמרו: נשבית היא – הרי זו לא תנשא, נשבית וטמאה היא, אף על פי שיש לה בנים – תצא. עד אומר: נשבית וטמאה היא, ועד אומר נשבית וטהורה היא. אשה אומרת: נשבית וטמאה היא, ואשה אומרת נשבית וטהורה היא – הרי זו לא תנשא, ואם נשאת – לא תצא.

ו. שתי נשים שנשבו, זאת אומרת: 'אני טמאה וחברתי טהורה', וזאת אומרת: 'אני טמאה וחברתי טהורה' – נאמנת. 'אני טהורה וחברתי טמאה' – אינה נאמנת. 'אני וחברתי טמאות' – נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה. 'אני וחברתי טהורות' – נאמנת על חברתה ואינה נאמנת על עצמה.

ז. וכן שני אנשים שנשבו, זה אומר: 'חברי כהן', וזה אומר: 'חברי כהן' – נותנין להן. אבל לחזקה אין נאמנין, עד שיהו שלשה, כדי שיהיו שנים מעידין על זה ושנים מעידין על זה. רבי יהודה אומר: אף אין נותנין להן עד שיהיו שלשה, כדי שיהיו שנים מעידין לזה, ושנים מעידין לזה. מעלין לכהנה לוויה וישראלים על פי עד אחד, אבל אין משיאין אלא על פי שנים. רבי יהודה אומר: אף אינו נאמן להאכילו בתרומה, עד שיהיו שלשה, שנים מעידין לזה ושנים מעידין לזה.

ח. אמר רבי אליעזר: אימתי? בזמן שיש עוררין, אבל בזמן שאין עוררין – מעלין לכהונה על פי עד אחד, איזהו ערער? אם אמרו: 'האיך קפץ פלוני לכהונה, שלא נשא כפיו מימיו, שלא נטל

¹⁴ אם היא אוסרת על איש שהוא חוץ לבית שהוא פה, שומעים לה ויתנו לו את תרומתם.

¹⁴ יצא לעז בעיר שהוא פסול מן הכהונה, אבל אותו לעז יצא רק בעיר, ולא החזק בבית דין.

ג. נֶאֱמַן אָדָם לומר: 'כִּי אָמַר לִי אָבָא – מִשְׁפָּחָה זוֹ טְמָאָה וּמִשְׁפָּחָה זוֹ טְהוֹרָה, שְׂאֲכַלְנּוּ בַקֶּצֶצָה שֶׁל בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי¹⁶, וְשָׂאֲמַר לוֹ רַבּוֹ לְפְלוֹנִי: 'צֵא וְטָבֹל לְתְרוּמָתְךָ, וְשִׁהְיִינוּ מוֹלִיכִין חִלָּה וּמִתְנַנּוֹת לְפְלוֹנִי כִּהֵן עַל יְדֵי עֲצָמוֹ', אָבָל לֹא עַל יְדֵי אַחֵר, וְכַלּוֹן, אִם הָיָה כּוֹתֵי וְנִתְגַּיֵר, עֶבֶד וְנִשְׁתַּחֲרַר – אֵין נֶאֱמָנִים. וְאֵין נֶאֱמָן לומר: 'דֶּרֶךְ הַיָּה לְפְלוֹנִי בַמָּקוֹם הַזֶּה' – 'מַעֲמֵד וּמִסַּפֵּד הָיָה לְפְלוֹנִי בַמָּקוֹם הַזֶּה'. עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְנִתְגַּיֵר עֶבֶד וְנִשְׁתַּחֲרַר הָרִי אֵלוֹ אֵין נֶאֱמָנִים לומר: 'זְכוּר הָיִיתִי בְּפְלוֹנִי שֶׁחִיב לְפְלוֹנִי מְנָה', וְדֶרֶךְ פְּלוֹנִי עוֹבֵרֶת בְּשֹׁדֵה פְּלוֹנִי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּמְמוֹן. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אומר: נֶאֱמָנִין.

ד. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: נֶאֱמַנְתָּ אִשָּׁה אוֹ קֶטָן לומר: 'מִכָּאֵן יֵצֵא נְחִיל זֶה'. בַּמָּה דְּבָרִים אָמורים? בְּזִמְן שֶׁהֵעִידוֹ עַל מַעֲמָדָן, אָבָל אִם יֵצֵאוּ וְחִזְרוּ – אֵין נֶאֱמָנִין; שְׁלֹא אָמְרוּ אֵלָא מִתּוֹךְ הַפֶּתַח וּמִתּוֹךְ הִירָאָה. אֶחָד אָנְשִׁים וְאֶחָד נְשִׁים, אֶחָד עֶבְדִּים וְאֶחָד קֶטָנִים, נֶאֱמָנִין לומר: 'מָקוֹם זֶה טְמָא וּמָקוֹם זֶה טְהוֹר'.

ה. רַבִּי יְהוּדָה אומר: קֶטְנָה בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁבִּיתָ, אֶפְלוּ הִיא בַּת עֶשֶׂר שָׁנִים – הָרִי הִיא בַּקֶּדְשֶׁתָּהּ, וְכַתְּבָתָה מֵאֲתִים, הִבָּא עַל הַחֲרָשֶׁת, וְעַל הַשׁוּטָה, וְעַל הַבּוּגְרָת, וְעַל מַכַּת עֵץ – אֵין לָהּ קֶנֶס. סוּמָא וְאֵלוֹנִית – יֵשׁ לָהּ קֶנֶס.

ו. רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקְּנָה אומר: הִבָּא עַל אַחֹתוֹ, וְעַל אַחֹת אָבִיו, וְעַל אַחֹת אִמּוֹ, וְעַל אַחֹת אִשְׁתּוֹ, וְעַל אִשְׁתּוֹ אַחִי, וְעַל אִשְׁתּוֹ אַחִי אָבִיו, וְעַל הַנְּדָה – אֵין לָהּ קֶנֶס. וְכֵן הָיָה רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן

הַקְּנָה אומר: יוֹם הַכַּפּוּרִים הָרִי הוּא כְּשֶׁבֶת לַתְּשׁוּבָה.

ז. אֶחָד הָאוֹנֵס וְאֶחָד הַמִּפְתָּה. מַה בֵּין אוֹנֵס לַמִּפְתָּה? אוֹנֵס נוֹתֵן אֶת הַצֶּעֶר, וְהַמִּפְתָּה אֵינוֹ נוֹתֵן אֶת הַצֶּעֶר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אומר מִשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: זֶה וְזֶה אֵין נוֹתֵנִין הַצֶּעֶר, מִפְּנֵי שְׁסוּפָה לְהַצְטַעַר תַּחַת בַּעֲלָהּ. אָמְרוּ לוֹ: אֵין דּוּמָה נִבְעֶלֶת בְּרִצּוֹן, לְנִבְעֶלֶת שְׁלֹא בְּרִצּוֹן.

ח. אָף עַל פִּי שְׂאֲמְרוּ: 'אוֹנֵס נוֹתֵן מִיָּד', לְכַשְׁיוּצֵיא – אֵין נוֹתֵן כְּלוּם. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אומר: נוֹתֵן כַּתְּבָה מְנָה, אָף עַל פִּי שְׂאֲמְרוּ: 'מִפְתָּה לְכַשְׁיוּצֵיא נוֹתֵן', אָבָל בְּשֶׁתָּהּ וּפְגָמָה – נוֹתֵן מִיָּד, מַה בֵּין נוֹתֵן מִיָּד לְנוֹתֵן לְאַחֵר זְמַן? נוֹתֵן מִיָּד, אִם מִתָּה – אָבִיָּה יוֹרְשָׁה, נוֹתֵן לְאַחֵר זְמַן, אִם מִתָּה – בַּעֲלָהּ יוֹרְשָׁה.

ט. אֶחָד הָאוֹנֵס וְאֶחָד הַמוּצִיא שֵׁם רַע שֶׁגָּרְשׁוּ – כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהַחְזִיר, אִם הָיוּ כַּהֲנִים – לוֹקִים אַרְבָּעִים. אֶחָד הָאוֹנֵס וְאֶחָד הַמִּפְתָּה, בֵּין הִיא בֵּין אָבִיָּה יְכוּלִין לַעֲכַב, שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוֹת כב, טז): "אִם מָאֵן יִמָּאֵן אָבִיָּה" וְגו'. וְאוֹמַר (דְּבָרִים כב, כט): "וְלוֹ תִּהְיֶה לְאַשָּׁה"; וְלוֹ אֶתָּה כּוֹפָה, וְאֵי אֶתָּה כּוֹפָה לָהּ לִיבָם.

י. קֶטְנָה מִבַּת יוֹם אֶחָד וְעַד שֶׁתְּבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת – יֵשׁ לָהּ מְכָר וְאֵין לָהּ קֶנֶס. מִשְׁתְּבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת וְעַד שֶׁתְּכַבֵּר – יֵשׁ לָהּ קֶנֶס וְאֵין לָהּ מְכָר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, שֶׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר אומר: כָּל מָקוֹם שִׁישׁ קֶנֶס – אֵין מְכָר, וְכָל מָקוֹם שִׁישׁ מְכָר – אֵין קֶנֶס.

¹⁶ הוֹגֵת לֹא, וּמִתְרַאֲמִים אֵינוֹ שְׂמַא יַתְעַרְב זָרְעוֹ בְּזָרְעוֹ, בּוֹאוּ וְקָחוּ לְכֵם זִגְמָא, אוֹת וְסִימָן, זָרְכוּן לְדוֹרוֹת שְׁלֹא יַתְעַרְב זָרְעוֹ בְּזָרְעוֹ. וּבִירוּשָׁלַיִם קִדְוָשִׁין אִיתָא: "וְהַתְּנוּקוֹת מִלְּקִטִּים וְאוֹמְרִים: נִקְצֵץ פְּלוֹנִי מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ", וְלֹכֵן נִקְרָאת 'קֶצֶצָה'.

וְחַכְמִים אֹמְרִים: כְּטָנָה, מִבַּת שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים יוֹם
אֶחָד וְעַד שֶׁתְּבַגֵּר – יֵשׁ לָהּ קֶנֶס.

מִסְכַּת כְּתוּבוֹת פָּרָק רַבִּיעִי

א. יָפָה כַּח הַבְּעַל מִכַּח הָאָב, וְכַח הָאָב מִכַּח
הַבְּעַל. יָפָה כַּח הַבְּעַל – שֶׁהַבְּעַל אוֹכַל פְּרוֹת
בְּחַיִּיהָ, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּאָב. יָפָה כַּח הָאָב – שֶׁהַבְּעַל
חַיֵּב בְּמִזְוֹנוּתָהּ, בְּפָרוֹקָנָה, וּבְקַבְרָתָהּ. מְקוּם
שְׁנֵהֲגוּ לְהִסְפִּיד – מִסְפִּיד, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּאָב.

ב. יָפָה כַּח אִשָּׁה מִכַּח יָבְמָה, וְיָפָה כַּח יָבְמָה מִכַּח
אִשָּׁה. יָפָה כַּח אִשָּׁה – שֶׁהָאִשָּׁה אוֹכַלֶת בְּתְרוּמָה,
כִּיּוֹן שֶׁנִּכְנְסָה לְחַפָּה, אֲפִי עַל פִּי שְׂלָא נִבְעָלָה, מֵה
שְׂאִין כֵּן בִּיבְמָה. יָפָה כַּח יָבְמָה – שֶׁהָבָא עַל
יָבְמָתוֹ, בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין בְּמִזְוִיד, בֵּין בְּאִנְס בֵּין
בְּרָצוֹן, אֶפְלוּ בְּבֵית אֲבִיהָ – קָנָה, מֵה שְׂאִין כֵּן
בְּאִשָּׁה.

ג. הֵלֶךְ הָאָב עִם שְׁלוּחֵיהָ, אוֹ עִם שְׁלוּחֵי הַבְּעַל,
אוֹ שֶׁהִלְכוּ שְׁלוּחֵי הָאָב עִם שְׁלוּחֵי הַבְּעַל, או
שֶׁהִיָּתָה לָהּ חֲצַר בְּדֶרֶךְ וְנִכְנְסָה וְלָנָה בְּתוֹכָהּ, או
שֶׁנִּכְנְסָה לְחַפָּה שְׂלָא לְשֵׁם נִשְׂוִאִין וְמָתָה, אֲפִי עַל
פִּי שֶׁכְּתֻבָּתָהּ אֲצַל בְּעֵלָה – אֲבִיהָ יוֹרְשָׁהּ. מְסַר
הָאָב לְשְׁלוּחֵי הַבְּעַל אוֹ שֶׁמְסָרוּ שְׁלוּחֵי הָאָב
לְשְׁלוּחֵי הַבְּעַל, אוֹ שֶׁהִיָּתָה לָהּ חֲצַר בְּדֶרֶךְ,
וְנִכְנְסָה וְלָנָה בְּתוֹכָהּ, אוֹ שֶׁנִּכְנְסָה לְחַפָּה לְשֵׁם
נִשְׂוִאִין וְמָתָה, אֲפִי עַל פִּי שֶׁכְּתֻבָּתָהּ אֲצַל אֲבִיהָ,
מָתָה – בְּעֵלָה יוֹרְשָׁהּ. בְּמָה דְּבָרִים אֹמְרוּרִים?
בְּכְתֻבָּתָהּ, אֲכַל בְּתְרוּמָה אֵין אוֹכַלֶת בְּתְרוּמָה עַד
שֶׁתִּכְנַס לְחַפָּה.

ד. נִשְׁבִּית – אֵין חַיֵּב לְפְדוּתָהּ, בְּמָה דְּבָרִים
אֹמְרוּרִים? בְּשְׁבוּיַת מַלְכוּת, אֲכַל בְּשְׁבוּיַת לְסֻטִים
– פְּוֹדָהּ. אִם רָצָה לְקַיֵּם – יִקְיָם. וְאִם לֹא – יוֹצִיא

וְיִתֵּן כְּתֻבָּה מִנָּה. נִשְׁבִּית לְאַחַר מִיתַת בְּעֵלָה – אֵין
הֵיתוּמִין חַיֵּבִין לְפְדוּתָהּ, וְלֹא עוֹד, אֲלָא אֶפְלוּ
נִשְׁבִּית בְּחַיִּי בְּעֵלָה, וְלְאַחַר כֵּן מֵת בְּעֵלָה – אֵין
יורְשִׁים חַיֵּבִין לְפְדוּתָהּ.

ה. הֵיָתָה נִזְוִיַת מִנְכָסִיו, וְצָרִיכָה רְפוּאָה – הֲרִי
הִיא כְּמִזְוֹנוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
רְפוּאָה שְׂיֵשׁ לָהּ קֶצֶבָה – נִתְרַפָּא מִכְּתֻבָּתָהּ. שְׂאִין
לָהּ קֶצֶבָה – הֲרִי הִיא כְּמִזְוֹנוֹת. הֵיוּ שְׁנֵי בְּצַרְתָּ,
וְאָמַר לָהּ: 'טְלִי גִישְׁיָךְ וְכְתוּבַתְךָ, צָאִי וּפְרַנְסִי אֶת
עַצְמְךָ' – הֲרִישוֹת בְּיָדוֹ.

ו. לֹא כְּתוּבָה לָהּ: 'בְּנִין דְּכָרִין דִּיהוּנָן לָךְ מִינְאִי,
אֵינָן יִרְתוּן כֶּסֶף כְּתוּבַתְךָ, יִתִּיר עַל חוֹלְקֵיהוֹן
דְּעַם אַחֲוֵהוֹן'¹⁷ – חַיֵּב, שֶׁהוּא תְּנָאִי בֵית דִּין, כָּל
הַאֲרֻצוֹת כּוֹתְבִין כְּאֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם.

ז. נוֹשֵׂא אָדָם אִשָּׁה, וּפּוֹסֵק עִמָּה: 'עַל מְנַת שְׂלָא
לְזוּן, עַל מְנַת שְׂלָא לְפְרַנְסִי. וְלֹא עוֹד, אֲלָא
שְׁפּוֹסֵק עִמָּה: 'עַל מְנַת שְׁתָּהּא זְנָתוֹ וּמְפָרְנָסָתוֹ
וּמְלַמְדָתוֹ תוֹרָה'. מַעֲשֵׂה בִיהוּשֶׁעַ בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי
עֲקִיבָא שֶׁנִּשְׂאָ אִשָּׁה, וּפְסַק עִמָּה: 'עַל מְנַת שְׁתָּהּא
זְנָתוֹ וּמְפָרְנָסָתוֹ וּמְלַמְדָתוֹ תוֹרָה', וְהָיָה שְׁנֵי
בְּצַוּרוֹת, עֲמִד וְחֶלֶק, הִתְחִילָה קוֹבְלַת עֲלִיו
לְחַכְמִים, וּכְשָׁפָא לְבֵית דִּין, אָמַר לָהֶם: 'הִיא
נִאֲמַנַת עָלַי יְתָר מִכָּל אָדָם'. אֲמָרָה לָהֶם: 'יִדְאִי כָּךְ
הִתְנָה עִמִּי! אָמְרוּ לָהּ חַכְמִים: אֵין כְּלוּם אַחַר
הַקִּיצָה.

ח. מְצוּהָ לְזוּן אֶת הַבְּנוֹת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אֶת
הַבְּנִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
מְצוּהָ לְזוּן אֶת הַבְּנִים, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְבָנוֹת,
אַחַר מִיתַת אֲבִיהֶן, אֲכַל בְּחַיִּי אֲבִיהֶן – אֵלוּ וְאֵלוּ
אֵינָן נִזְוִינִין.

¹⁷ הַבְּנִים הַזְּכָרִים שֶׁהָיוּ לָךְ מִסְּנִי, הֵם יִרְשׁוּ אֶת כֶּסֶף

הַכְּתֻבָּה שֶׁלָּךְ, יוֹתֵר עַל חֶלְקֵיהֶם שְׁעַם אֲחֵיהֶם.

ט. הלל הזקן היה דורש לשון הדייט, שהיו בני אלכסנדריא מקדשין גשוחיהן, ובשעת כניסתן לשוק – באין אחרים וחוטפין אותן מהם, בקשו חכמים לעשות בניהן ממזרין. אמר להם הלל הזקן: 'הביאו לי כתבת אמכן'. ומצא שכתוב בהן: 'לשתכנסי לחפה, הוי לי לאנתו כדת משה וישראל'; ולא עשו בניהן ממזרים.

י. רבי מאיר היה דורש לשון הדייט: המקבל שדה מחברו, ומשזכה בה הובירה – שמין לו כמה היא ראויה לעשות, ונותן לו, שפך כותב לו: 'אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא'¹⁸.

יא. רבי יהושע היה דורש לשון הדייט: אדם מביא קרבן עשיר על אשתו, וכן כל קרבן וקרבן שהיא חייבת, שכן כתב לה: 'אחריות דאית ליה עלי'. שברה לו מקצת כתבתה – שברה לו את כלה, שפך היא כותבת לו: 'אחריות דאית לך עלי מן קדמת דנא'.

יב. רבי יהושע בן קרחה היה דורש לשון הדייט: המלוה את חברו על המשכון – לא משכנו יותר מחובו, שפך כותב לו: 'תשלמתא דאית לך עלי, כל קבל דיכיי'.

יג. רבי יוסי הגלילי היה דורש לשון הדייט: מקום שנהגו לעשות כתבה מלוה – גובין מלוה. מקום שנהגו לכפל – אין גובין אלא מחצה.

יד. אבי הין שנעשה ערב לכתבת פלתו, אם יש נכסים לבן – גובין משל בן, ואם לאו – גובין משל אב. עשה האב בית או שדה אפותיקי לכתבת פלתו – בין כך ובין כך גובין מהן.

טו. מי שיצא בנו למדינת הים, ושמע שמת בנו, ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים, ואחר כך נודע

שבנו קים – מתנתו מתנה. רבי שמעון בן מנסיא אומר: אין מתנתו מתנה, שאלו היה יודע שבנו קים, לא היה כותבן. היה חולה ומטל במטה, אמרו לו: 'נכסים למי? אמר להם: 'דמיתי שיש לי בן, עכשיו שאין לי בן – נכסי לפלוני'. ואחר כך נודע שיש לו בן – לא אמר כלום. היה חולה ומטל במטה, אמרו לו: 'נכסיף למי? אמר להם: 'דמיתי שאשתי מעברת, עכשיו שאין אשתי מעברת – נכסי לפלוני', ואחר כך נודע שאשתו מעברת – לא אמר כלום.

טז. גר שמת, ובזבזו ישראל את נכסיו, ואחר כך נודע שיש לו בנים במדינת הים, או שאשתו מעברת – כלם חייבין להחזיר. החזירו הכל ומתו בניו, או הפילה אשתו: מחזיק בשניה – זכה. בראשונה – לא זכה.

יז. הבנות, בין שנשאו עד שלא בגרו, ובין בגרו עד שלא נשאו – אבדו מזונותיהן, ולא אבדו פרנסתן; דברי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף אבדו פרנסתן. כיצד הן עושות? שזכרות להן בעלים ומוציאים להן פרנסתן.

יח. אחד נכסים שיש להן אחריות, ואחד נכסים שאין להן אחריות – מוציאים למזון אשה ובנות. דברי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: נכסים שיש להם אחריות – מוציאים לבנות מן הבנים, ולבנות מן הבנות, ולבנים מן הבנות, ובנכסים מרבים, אכל לא לבנים מן הבנות, ובנכסים מועטים. נכסים שאין להם אחריות – מוציאים לבנים מן הבנות, לבנות מן הבנות, אכל לא לבנות מן הבנות, ובין ששעבד האב בחייו בין ששעבדו הירושין אחר מיתת אביהן –

¹⁸ אם שאיר את השדה בורה ולא אעבדנה אשלם

אין נפּרעין מהן לענין כתב־ה, אַבל לפרנסה גובין מהן.

מסכת כתבות פּרָק חמישי

א. הבוגרת כתביעה, ונותנים לה שנים עשר חדש, אם היתה קטנה - בין היא בין אביה יכולין לעכב. רבי טרפון אומר: נותנין לה הכל תרומה. במה דברים אמורים? מן הארוסין, אַבל מן הנשואין - מודה רבי טרפון שנותנין לה מחצה חלין, ומחצה תרומה. במה דברים אמורים? בבת כהן לכהן, אַבל בת ישראל לכהן - דברי הכל מחצה חלין ומחצה תרומה. רבי יהודה בן בתירה אומר: שתי ידות תרומה ואחד חלין. רבי יהודה אומר: נותנים לה הכל תרומה, והיא מוכרת ולוקחת בְדמיה חלין. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מקום שהזכרו שם תרומה - נותנין לה כפלים חלין. זו משנה ראשונה! רבותינו אמרו: אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה, והיבמה עד שתבעל, ואם מתה - בעלה יורשה. אַמר רבי מנחם בן נפח משום רבי אליעזר הקפּר: מעשה ברבי טרפון שקדש שלש מאות נשים להאכילן בתרומה, שהיו שני בצרת. וכבר שלח יוחנן בן בג בג אצל רבי יהודה בן בתירה לנציבים, אַמר לו: שמעתי עליך שאתה אומר - 'בת ישראל המאוסת לכהן אוכלת בתרומה', שלח לו ואַמר לו: 'מחזק הייתי בך שאתה בקי בתדרי תורה, לדון קל וחמר אי אתה יודע? ומה שפחה כנענית שאין ביאתה קונה אותה לאכל בתרומה, כספה קונה אותה להאכילה בתרומה, בת ישראל שהביאה קונה אותה להאכילה בתרומה, אינו דין שיהא כסף קונה אותה להאכילה בתרומה? אַבל מה אעשה? שהרי אמרו חכמים: אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה, אם מתה - בעלה יורשה'.

ב. יבמה מה היא למזונות? כל זמן שנתחייב הבעל - יבמין חייבין, לא נתחייב הבעל - אין היבמין חייבין. מעשה ידיה של מי? אם היתה נזונת משלהן - הרי הן שלהן. ואם לאו - הרי הן של עצמה. בין כך ובין כך של עצמה. המקדיש מעשה ידי אשתו - הרי זה מעלה לה פרנסה מתוכן, והשאר הקדש.

ג. מלאכות שהאשה עושה לבעלה: שבעה גופי מלאכות מנו, ושאר לא הצרכו למנות. אין כופה לעשות לאביו, ולא לבנו, ולהטיל לפני בהמתו, אַבל כופה לתן תבן לפני בקרו, מקום שלא נהגו אחת מכל אלו - אינו יכול לכופה. רבי יהודה בן אורי: אף אין כופה לעשות בפשתן, מפני שפשתן מסריח את הפה ומשורביט את השפתיים. נדרה שלא להניק את בנה - בית שמאי אומרים: שומטת דד מפיה. ובית הלל אומרים: כופה ומניקתו. נתגרשה - אין כופין אותה להניק. אם היה בנה מכירה - נותנין לה שכרה, וכופה ומניקתו מפני הסכנה. אין האיש כופה את אשתו שתניק את בן חברו, ואין האשה כופה את בעלה שתניק את בן חברתה.

ד. המדיר את אשתו מתשמיש המטה, בית שמאי אומרים: שתי שבתות כיוּלדה נקבה. בית הלל אומרים: שבת אחד כיוּלדה זכר, וכימי נדתה. יתר על כן - יוציא ויתן כתב־ה.

ה. הפועלים - שתיים בשבת. במה דברים אמורים? בעושיין מלאכה בעירן, ואם עושיין מלאכה בעיר אחרת - פעם אחת בשבת. החמרים - אחת לשתי שבתות. הגמלין - אחת לשלשים יום. הספנין - אחת לששה חדשים.

ו. המורדת על בעלה - פוחתין לה מכתבתה שבעה דינרים בשבת. רבי יהודה אומר: שבעה טרפּעיקים, זו משנה ראשונה: רבותינו התקינו,

שִׁיּוּ מְכַרְיִזִין עֲלֶיהָ אַרְבַּע וַחֲמִשָּׁה שִׁבְתוֹת, זו אַחַר זו, פְּעָמִים בַּשַּׁבָּת, וְשׁוֹלְחִין לָהּ בֵּית דִּין: 'הוּי יוֹדַעַת, שְׁאֵפְלוּ כְּתַבְתָּךְ מֵאָה מָנָה - הַפְּסָדְתְּ'. אַחַת אַרוֹסָה וְאַחַת נְשׂוּאָה וְאַחַת שׁוֹמֶרֶת יָבָם, אֵפְלוּ נְדָה אֵפְלוּ חוּלָה.

ז. הַמְשַׁרְהָ אֶת אִשְׁתּוֹ עַל יְדֵי שְׁלִישׁ - לֹא יַפְחוֹת לָהּ מִקְבִּים חֲטִיין, אוּ מֵאַרְבַּע קַבִּין שְׁעוּרִים, וְכֻלָּם בְּמֵדַת אֵיטְלָקִי, וְאֵפְלוּ נְדָה וְאֵפְלוּ חוּלָה וְאֵפְלוּ שׁוֹמֶרֶת יָבָם. נוֹתֵן כּוֹס חֲבִית וְקוֹדְרָה, פֶּךָ נֵר וּפְתִילָה. יֵין אֵין לָהּ - שְׂאִין נְשׁוּתִיהֶן שֶׁל עֲנִיִּים שׁוֹתוֹת יֵין. כֶּר אֵין לָהּ - שְׂאִין נְשׁוּתִיהֶן שֶׁל עֲנִיִּים יִשְׁנוֹת עַל כֶּר.

ח. מוֹתֵר מְזוֹנוֹת לְבַעַל. וּמוֹתֵר בְּלֹאוֹת שֶׁל אִשָּׁה. הָעֶשִׂיר - עוֹלָה עִמוֹ. הָעֲנִי - אֵין יוֹרְדֵת עִמוֹ. מַעֲשֵׂה בִבְתוֹ שֶׁל נִקְדִּימוֹן בֶּן גּוֹרִיּוֹן שֶׁפָּסְקוּ לָהּ חֲכָמִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת דִּינָרֵי זָהָב בְּכָל יוֹם לְקַפֵּת בְּשָׂמִים, וְלֹא הִיָּתָה אֵלָּא שׁוֹמֶרֶת יָבָם. אִף הִיא קָלְלָה אוֹתָם, אָמְרָה לָהֶם: כֶּךָ תִּפְסְקוּ לְבִנְיֹתֵיכֶם! אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוֹק: אֲרָאָה בְּנִחְמָה אִם לֹא רְאִיתִיהָ שְׁמֶלְקֶט שְׁעוּרִים תַּחַת טְלָפִי סוּסִים בְּעֶכּוֹ, קָרָאתִי עֲלֶיהָ מְקָרָא זֶה (שִׁיר הַשִּׁירִים א, ח): "אִם לֹא תִדְעִי לָךְ הִיָּפָה בְּנָשִׁים" וְגו'.

<p>6</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כא 21</p>	<p>לז לעומר עלות השחר 4:36 סו"ז קר"ש - מג"א 8:44 סו"ז תפלה - מג"א 10:07 שקיעה 7:57 בבלי: זבחים כג ירושלמי: סנהדרין לח</p>
<p>7</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כב 22</p>	<p>לז לעומר עלות השחר 4:35 סו"ז קר"ש - מג"א 8:43 סו"ז תפלה - מג"א 10:06 שקיעה 7:58 בבלי: זבחים כד ירושלמי: סנהדרין לט</p>
<p>8</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כג 23</p>	<p>לח לעומר עלות השחר 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א 8:43 סו"ז תפלה - מג"א 10:06 שקיעה 7:59 בבלי: זבחים כה ירושלמי: סנהדרין מ</p>
<p>9</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כד 24</p>	<p>לט לעומר עלות השחר 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א 8:42 סו"ז תפלה - מג"א 10:06 שקיעה 8:00 בבלי: זבחים כו ירושלמי: סנהדרין מא</p>
<p>10</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כה 25</p>	<p>מ לעומר עלות השחר 4:32 סו"ז קר"ש - מג"א 8:42 סו"ז תפלה - מג"א 10:05 שקיעה 8:01 בבלי: זבחים כז ירושלמי: סנהדרין מב</p>
<p>11</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כו 26</p>	<p>מא לעומר עלות השחר 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א 8:41 סו"ז תפלה - מג"א 10:05 שקיעה 8:02 בבלי: זבחים כח ירושלמי: סנהדרין מג</p>
<p>12</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כז 27</p>	<p>בהר-בחקתי, מבה"ת, מב לעומר, פרק ה עלות השחר 4:30 סו"ז קר"ש - מג"א 8:41 סו"ז תפלה - מג"א 10:04 שקיעה 8:03 בבלי: זבחים כט ירושלמי: סנהדרין מד</p>

ודלקת הנרות 7:45 Candle Lighting

זמן מוצש"ק 9:16 Shabbos Ends

מברכים חודש סיון המולד: דינסטאג ביינאכט, 21 מינוט און 6 חלקים נאך 5

אלעם וואס מענטשן רעדן אין די ספירה טעג, רעדן זיי נאר פון די ספירה פון יענעם טאג, און ווער עס פארשטייט גוט קען דאס הערן און אויפכאפן.
(יקיטשי מוה"ר ח"ק א' סימן קפ"ב)